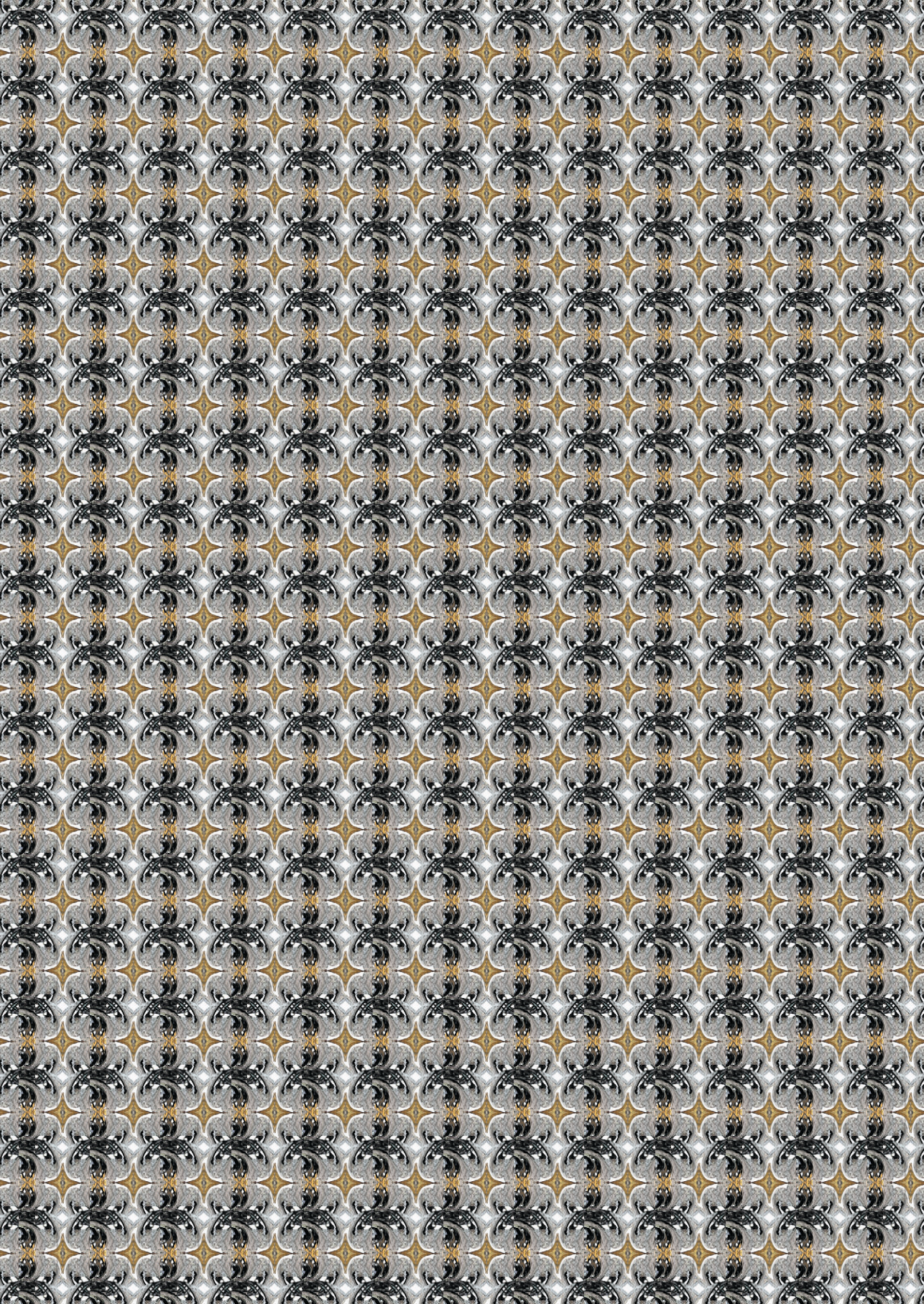

**Lietuvos
mokslų akademijos
2020 metų
veiklos ataskaita**

LUX ET VERITAS

Lietuvos mokslų akademijos 2020 metų veiklos ataskaita

Vilnius | 2021

Turinys

Akademijos statusas ir misija 7

Akademijos struktūra 8

LMA narių visuotiniai susirinkimai 10

Prezidiumo ir prezidento veikla 15

REZOLIUCIJOS IR MOKSLINĖS REKOMENDACIJOS 23

Rezoliucijos dalyvaujant LMA 25

Mokslu grindžiamos išvados ir rekomendacijos politikams bei piliečiams 30

Tarptautinių asociacijų, kurių narė yra LMA, pareiškimai,
mokslinės rekomendacijos ir ataskaitos 32

LMA MOKSLŲ SKYRIŲ VEIKLA 35

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius 37

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius 44

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius 52

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius 63

Technikos mokslų skyrius 73

MOKSLINĖS VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR SKATINIMAS 81

Su CERN susijusių veiklų koordinavimas 83

Tarptautiniai LMA ryšiai 86

LMA vardinės premijos 94

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas 97

LMA PADALINIŲ IR ĮSTAIGŲ VEIKLA 101

LMA Jaunoji akademija **103**

Leidybos skyrius **107**

Skyrius „Mokslininkų rūmai“ **110**

ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupė **115**

LMA Vrublevskių biblioteka **119**

FINANSAI 125

LMA biudžetinių lėšų panaudojimas programai „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ vykdyti 2020 m. **127**

Kitų institucijos lėšų panaudojimas **128**

PRIEDAI 129

LMA narių apdovanojimai ir pripažinimas **131**

LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida **133**

LMA narių tiriamųjų ir mokslo populiarinimo darbų skaičius 2020 m., narių pripažinimas **133**

Informacija apie LMA leidžiamus periodinius mokslo žurnalus **134**

Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas 2020-12-31 **135**

LMA ir su partneriais organizuoti 2020 metų renginiai **137**

Kai kurie sutrumpinimai **141**

Akademijos statusas ir misija

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA (toliau – LMA) yra žymiausias Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus jungianti valstybės biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė. Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – Seimas) yra valstybės, kaip LMA savininkės, teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. LMA veikia vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, LMA statutu (toliau – Statutas) ir kitais teisės aktais. Remiantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu (Žin., 2009, Nr. 54-2140), pakeistas ir LMA narių visuotinio susirinkimo patvirtintas LMA statutas (nauja redakcija) patvirtintas Seimo 2011 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. XI-1397 (Žin., 2011, Nr. 66-3101) ir papildytas 2017 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. XIII-419, 2017-06-06 (TAR 2017-06-13, i. k. 2017-09950).

Mokslų akademijos misija – sutelkus iškilus mokslininkus, inicijuoti veiklas, kurios stiprintų Lietuvos gerovę, prisidėtų prie mokslo, socialinės, kultūrinės ir ekonominės krašto plėtros. Įgyvendindama savo misiją, LMA siekia šių svarbiausių strateginių tikslų:

1) nuosekliai skatinti aukštą mokslinių tyrimų ir studijų lygį, ypač daug dėmesio skiriant svarbiausiems Lietuvos mokslo, kultūros, kalbos, ūkio ir socialinės pažangos klausimams atsižvelgiant į pasaulio mokslo tendencijas;

2) ugdyti visuomenės kritinį mokslinį mąstymą;

3) puoselėti mokslo ir akademinę laisvę, mokslinių tyrimų etiką.

Penki Mokslų akademijoje veikiantys mokslų skyriai, jų nariai ir LMA Jaunoji akademija įgyvendina šią misiją, pasitelkdami savo mokslinę bei praktinę kompetenciją.

Akademijos struktūra

Aukščiausias Mokslų akademijos kolegialus savivaldos organas yra jos narių visuotinis susirinkimas. LMA veiklai tarp narių visuotinių susirinkimų vadovauja Mokslų akademijos prezidentas ir prezidiumas (toliau – Prezidiumas). LMA turi mokslų skyrius ir padalinius (1 pav.).

Mokslų skyrių skaičių ir vidinę struktūrą nustato LMA narių visuotinis susirinkimas.

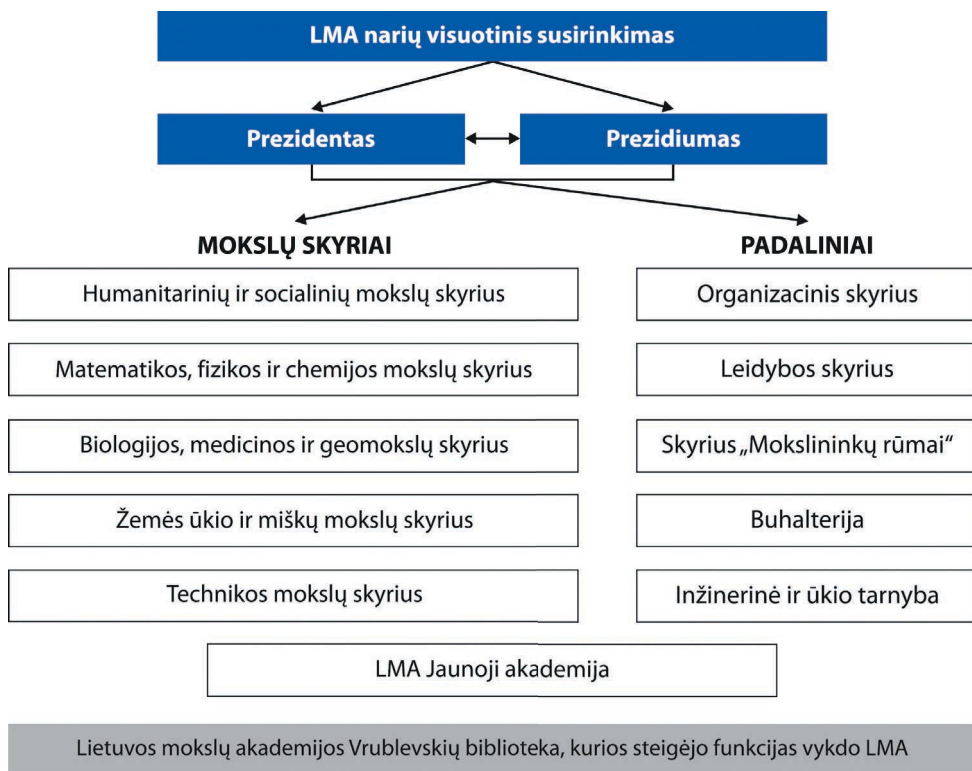
Mokslų akademijos nariai yra akademikai, jie yra tikrieji nariai, nariai emeritai ir užsienio nariai. Kiekvienas LMA narys kartu yra ir kurio nors LMA mokslų skyriaus narys. Nariai renkami iki gyvos galvos. Mokslų akademijos tikrieji nariai tampa nariais emeritais, kai jiems sukan-ka 75 metai. Mokslų akademijos tikrųjų narių skaičius – ne daugiau kaip 120. Narių emeritų ir užsienio narių skaičius neribojamas. 2020 metų pabaigoje LMA buvo 99 tikrieji nariai, 59 nariai emeritai ir 61 užsienio narys. LMA narių sąrašas pateiktas 2 priede.

LMA veikia nuo 2018 metų įkurta Jaunoji akademija (LMAJA), į kurią LMA nariai kasmet

išrenka 10 šalies jaunų – iki 40 metų amžiaus – mokslininkų ketverių metų kadencijai. Vėliau jaunieji akademikai tampa LMAJA alumnais. LMAJA vadovauja jos pirmininkas ir vicepirmininkas. LMAJA veikia vadovaudamasi LMA narių visuotinio susirinkimo tvirtinamais nuostatais. 2020 metų pabaigoje LMAJA buvo 30 jaunųjų akademikų.

LMA prezidiumas 2020 m. sausio 7 d. posėdyje patvirtino 2020 m. pareigybių sąrašą – 53 pareigybės, 65 darbo vietas (etatus).

2020 m. gruodžio 31 d. buvo užimtos 62 LMA darbo vietas (etatai). LMA administracijoje dirbo 6 darbuotojai – LMA prezidentas, viceprezidentas ir 4 administraciją aptarnaujantys darbuotojai; 5 mokslų skyriuose – 10 darbuotojų; buhalterijoje – 3 darbuotojai; Organizaciniame skyriuje – 13, skyriuje „Mokslininkų rūmai“ – 2, Leidybos skyriuje – 9, LMA Jaunojoje akademijoje – 2, Inžinerinėje ir ūkio tarnyboje – 12, ES struktūrinių fondų projektų rengimo ir valdymo grupėje – 5 darbuotojai.

1 pav. Lietuvos mokslų akademijos struktūra

LMA narių visuotiniai susirinkimai

VASARIO 25 D. LMA narių visuotiniame susirinkime inauguruoti LMA užsienio nariai Estijos MA prezidentas Tarmas Somerė (Tarmo Soomere) ir Talino universiteto profesorius Reinass Raudas (Rein Raud). Iškilnėse dalyvavo J. E. Estijos Respublikos ambasadorė Jana Vanaveski (Jana Vanaveski), ambasados ūkio ir kultūros reikalų patarėjas Martas Tarmakas (Mart Tarmak).

Akademikas T. Somerė inauguraciniame pranešime kalbėjo apie šiuolaikinio mokslo ir jo atstovų – mokslininkų – santykį su visuomene bei jos lūkesčiais. Esminis iššūkis XXI amžiuje – ne tik kurti žinias, bet kuo geriau perduoti jas kitiems. Ypač turint omenyje, kad nūnai pasitikėjimas mokslu ir ekspertais apskritai yra susvyravęs. Mokslininkams dabar ypač svarbu suprasti, kaip visuomenė interpretuoja tas žinias. Todėl nuolat turime savęs klausti: ką galvoja žmonės ir visuomenė, ką ji žino ir kaip visuomenė pasinaudotų teisingu atsakymu.

Akademikas R. Raudas akcentavo, kad mokslininkus vienija noras kvestionuoti tai, kas yra akivaizdu. Netgi įskaitant pačios tikrovės vertinimo kriterijus. Ir tai svarbu, nes tikrovė humanitarinių ir socialinių mokslų srityse pastaraisiais dešimtmečiais pakito. XX a. pabaigoje „sulūžo“ hierarchinis kultūros modelis. Jau nebėra prasmės kalbėti apie aukštąją ir

populiariąją kultūrą, nepriimtina ją reitinguoti. Ji tapo, Zigmunto Baumano (Zygmunt Bauman) žodžiais tariant, taktiškai galia. R. Raudos manymu, tai teigiami poslinkiai, nes dabar galime drąsiai ir laisvai rinktis kultūros produktus, nesijausdami išgamomis. Kultūrą būtų galima apibrėžti kaip mūsų pasauliui, pasauliui reikalingų įprasminimo išteklių sistemą. Svarbu suvokti, kad kultūrinės prasmės migruoja, o kultūros procesas iš esmės neturi krypties. Ir būtent dėl to atviros kultūros koncepcija yra perspektyviausia, nes ji leidžia visuomenei ir individui vystytis, kurti ir taikyti kultūros inovacijas. Kai konservatyvi, grynumą siekianti išlaikyti uždaroji kultūra atsiduria sunykimo pavojuje.

Susirinkimą pratęsė LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslo darbų konkursų laureatų apdovanojimai. Apdovanoti ir LMA Aukštųjų mokyklų studentų geriausių mokslo darbų konkursų nugalėtojai. Prezidentas kalbėjo, kad LMA sukviestė sveikinti jaunuosius tyrėjus kaip tik tada, kai Europos Sąjungoje ir Lietuvoje svarstoma mokslui ir inovacijoms aktuali ES parama.

Įteikti ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) apdovanojimai, skirti sklandžiausia lietuvių kalba parašytų LMA konkursams teiktų darbų autoriams. Jie teko: Vaidai Buivydienai

2020 m. vasario 25 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas. LMA premijų laureatai.

už mokslo darbą „Lietuvių bendrinės kalbos su(si)kūrimo sociokultūrinės aplinkybės XX a. pirmojoje pusėje: pradžios mokyklų gimtosios kalbos vadovėlių turinio ir kalbos norminimo bruožai“ (VGTU Kūrybinių industrijų fakultetas); Ernestai Kazakėnaitei už daktaro disertaciją „XVI–XVII a. liuteronų latviškųjų Biblijos fragmentų sąsajos su Glūcko Biblijos vertimu (1685–1694)“ (VU Filologijos fakultetas; Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas); Monikai Triašytei už magistro darbą „Kalbinės giminės (savi)vertė ir kalbinės aplinkos percepcija: paribio žemaičių vaizdiniai“ (VU Kauno fakulteto Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas). Šiuos apdovanojimus įteikė VLKK pirmininkas Audrys Antanaitis ir komisijos programų direktorė dr. Vilija Ragaišienė.

Susirinkimo pabaigoje buvo priimtas nutarimas dėl administracinės paskirties nekilnojamojo LMA turto. Anksčiau vykusiam LMA prezidiumo posėdyje buvo nutarta nesutikti patikėjimo teise valdomo LMA pastato perduoti Turto bankui valdyti centralizuotai ir tam susirinkimo dalyviai vieningai pritarė.

BALANDŽIO 7 D. įvyko nuotolinis ataskaitinis LMA narių visuotinis susirinkimas. LMA nariams iš anksto buvo išsiųsta LMA veiklos skaitmeninė ataskaita, apžvelgianti 2019 m. mokslo, jo rezultatų sklaidos, mokslo organizacinę ir skatinamąją bei ekspertinę veiklą ir finansinius išteklius. Nuotolinio susirinkimo dieną LMA vardinėmis premijomis galėjo džiaugtis ir kiek anksčiau paskelbti jų laureatai,

kuriems diplomai iškilmingai įteikti pirmajam karantinui pasibaigus.

LMA nariai balsuodami e. paštu ataskaitiniame susirinkime pritarė LMA 2019 m. veiklos ataskaitai. Nutarimais patvirtinta 2019 m. LMA ataskaita ir biudžetinių lėšų panaudojimo sąmata, 2020 m. LMA biudžetinių išlaidų sąmata.

RUGSĖJO 22 D. įvyko LMA narių visuotinis susirinkimas. Pirmą kartą po karantino dalis tikrųjų narių ir narių emeritų atvyko į LMA didžiąją konferencijų salę, o kiti dalyvavo renginyje virtualiai. LMA prezidentas J. Banys pažymėjo, kad per karantiną Akademijos veikla nenutrūko. LMA iniciatyva buvo suformuota COVID komisija, kurios nariai Akademijos sveatinėje nuolat dalijosi aktualia informacija apie pandemijos eigą, jos epidemiologiją, pasaulyje atliekamus viruso tyrimus kuriant vakciną bei antivirusinius preparatus. Į šalies mokslininkų patarimus atsižvelgė ir LR Vyriausybė. Taip pat Akademijoje buvo atidarytos Europos paveldo dienos, organizuota konferencija, skirta vėžio gydymo profilaktikai.

Išklausius LMA prezidento kalbą, buvo įteikti 2019 metų LMA vardinių premijų konkursų laureatų diplomai. 2019 metų Teodoro Grotuso stipendijos pažymėjimą Fizinių ir technologijos mokslų centro doktorantui Simonui Ramanavičiui įteikė LMA T. Grotuso fondo pirmininkas A. Kareiva, o LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius paskelbė LMA prezidiumo nutarimą dėl 15 mokslininkų – 2020–2021 metų LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso nugalėtojų. LMA prezidentas J. Banys jiems įteikė stipendijų pažymėjimus.

Kita susirinkimo dalis – kandidatų į LMA užsienio narius rinkimai. HSMS pirmininkas D. Kaunas pristatė 2013 metų Nobelio premijos laureatą prof. Robertą Džeimną Šilerį (Robert

James Shiller, JAV, ekonomika). Šis žymus mokslininkas bendradarbiauja su Lietuvos banku, yra vadinamas Lietuvos ekonominio skatinimo puoselėtoju, o 2020 metais apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi. TMS pirmininkas G. Žintelis pristatė prof. Czinde Cao (Jinde Cao, Kinijos LR, inžinerija, informacinės technologijos, matematika). Tai žinomas pasaulyje neuronų tinklų ir neurodinaminių sistemų tyrėjas, jau daugiau kaip dešimt metų bendradarbiaujantis su jauniaisiais Lietuvos mokslininkais, padedantis organizuoti tarptautines konferencijas, finansuojantis Lietuvos mokslininkų vizitus į Kiniją. Atvirai balsuojant dėl kandidatų, pavardės buvo viešingai įtrauktos į slapto balsavimo biuletenį. Po to LMA tikrieji nariai, atvykę į susirinkimą, balsavo, gavę spausdintus slapto balsavimo biuletenius, o balsuojantiems nuotoliniu būdu išsiųstos elektroninio slapto balsavimo instrukcijos. Elektroninio balsavimo rezultatai ir LMA narių visuotinio susirinkimo nutarimas dėl LMA užsienio narių pagal balsų skaičiavimo pirmininko pranešimą paskelbtas pasibaigus sesijai: išrinkti abu kandidatai.

Susirinkimo dalyviai išklausė Nacionalinio kibernetinio saugumo centro vadovo dr. Ryčio Rainio pranešimą „Kibernetinis saugumas Lietuvoje: vertinimas ir mokslinių tyrimų svarba“. Pranešime konstatuota, kad kibernetinio saugumo incidentų skaičius Lietuvoje auga. Didėja ir asmenų bei organizacijų nuostoliai dėl plintančių virusų, netikrų prekyviečių, melaginklų laiškų. Prie Krašto apsaugos departamento veikiantis kibernetinio saugumo centras aktyviai užkardo potencialias rizikas. Po klausimų ir atsakymų sesijos LMA prezidentas priminė, kad LMA prezidiumas taip pat suvokia problemos svarbą ir 2020-09-01 yra priėmęs rezoliuciją „Dėl valstybės informatikos struktūros vystymo“.

Siekiant papildyti LMA tikrųjų narių gretas, 2021 m. pradžioje vyks naujų narių rinkimai. LMA prezidentas J. Banys informavo susirinkusius apie esamas laisvas vietas ir dabartinį tikrųjų narių skaičių LMA mokslų skyriuose. LMA prezidiumas nutarė, remiantis LMA mokslų skyrių siūlymais, paskirstyti LMA tikrųjų narių laisvas vietas pagal šias specialybes ir siūlyti tvirtinti LMA narių visuotiniam susirinkimui: Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje po vieną vietą skirta archeologijai, istorijai, lietuvių literatūrai, menotyrai ir sociologijai. Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje – chemijai ir fizikai, o matematikai – 2 vietos. Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje po vieną vietą skirta biochemijai, fundamentinei medicinai, klimatologijai ir zoologijai. Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje taip pat po vieną vietą agronomijai (agrobiologijai), maisto technologijoms, miškotyrai ir veterinarijai. Technikos mokslų skyriuje po vieną vietą skirta elektronikai, informatikai, energetikai, mechanikai, medžiagų inžinerijai. Buvo priimtas nutarimas dėl LMA tikrųjų narių laisvų vietų pagal specialybes tvirtinimo.

GRUODŽIO 15 D. LMA narių visuotinis susirinkimas vyko nuotoliniu būdu, dėl karantino sustabdžius viešus renginius. Susirinkimo pradžioje tylos minute buvo pagerbtas mirusiųjų – žymaus italų kalbininko ir baltisto, LMA užsienio nario prof. Gvido Mikelinio ir LMA tikrojo nario, informacinių technologijų specialisto prof. habil. dr. Genadijaus Kulviečio – atminimas.

Prezidentas, kalbėdamas apie LMA 2020 metų veiklą, pabrėžė, kad pandemijos sąlygomis mokslo įtaka visuomenei ir politikų sprendimams tapo kur kas didesnė. Ir šiuo metu Akademija bendradarbiauja su LR prezidentūra,

Seimu, Švietimo, mokslo ir sporto, Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis. Galima pasidžiaugti bendradarbiavimu su Lietuvos banku. Išleistos proginės auksinės monetos, skirtos fizikai, technologiniams mokslams. Neseniai pasirodė moneta, skirta žemės ūkio mokslams. Prateistas bendradarbiavimas su Čekijos ir Vengrijos akademijomis. Akademija delegavo prof. Vytautą Usonį (VU) į penkiems Europos mokslo akademijų tinklams atstovaujančios SAPEA (*Science Advice for Policy by European Academies* – Europos akademijų moksliniai patarimai politikai), teikiančios mokslinius patarimus EK, COVID komisiją.

Toliau įvyko 2020 metų Kauno miesto mokslo premijos laureatų apdovanojimai. Kauno miesto mokslo premijos komisijos pirmininkas G. Žintelis paskelbė komisijos siūlymą skirti premiją prof. dr. Vaidai Kamuntavičienei ir LMA tikrajam nariui prof. V. Ostaševičiui. Premija socialinių ir humanitarinių mokslų srityje įvertinta VDU prof. dr. V. Kamuntavičienė daug dėmesio skyrė Kauno bažnyčių ir vienuolynų istorijai, analizavo juos supusius žmones ir jų veiklą. Antrasis apdovanojimas skirtas Fizinių, biomedicinos, žemės ūkio ar technologijos mokslų sritims atstovaujančiam akad. V. Ostaševičiui iš KTU už ilgametę mokslinę, ekspertinę ir visuomeninę veiklą.

LMA prezidentas susirinkimo dalyviams priminė, kad Akademija neseniai pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Pakruojo r. savivaldybe. Šiame krašte yra gimęs Teodoras fon Grotusas, padėjęs elektrochemijos mokslo pagrindus. Akad. A. Kareiva stengiasi, kad Žeimelyje būtų pastatytas paminklas T. Grotusui.

LMA prezidentas J. Banys pristatė išrinktus 10 naujų LMAJA narių. Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje LMAJA nariais išrinkti dr. Vidas Lekavičius ir dr. Paulina Želvienė, Matematikos,

fizikos ir chemijos mokslų skyriuje – dr. Jonas Jankauskas ir dr. Linas Minkevičius, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje – dr. Andrius Remeikis ir dr. Vacis Tatarūnas, Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje – dr. Vita Lėlė ir dr. Viktorija Vaštakaitė-Kairienė, Technikos mokslų skyriuje – prof. dr. Vitalij Novickij ir prof. dr. Tomas Tamulevičius.

Pranešimą apie aukštąsias technologijas įmonėje „Teltonika“ perskaitė jos vadovas Arvydas Paukštys. KTU Automatikos fakultete įgijęs gamybos procesų automatizavimo specialybę,

jis jau beveik 30 metų Lietuvoje sėkmingai vysto elektronikos pramonę ir daiktų interneto technologijas. Po pranešimo LMA prezidentas pristatė LMAJA nuostatų keitimus, kuriems yra pritaręs LMA prezidiumas, ir susirinkimas juos patvirtino. Nuskambėjo ir akad. Giedriaus Kuprevičiaus sveikinimas – muzikinė kompozicija, kurioje buvo panaudotas itin ilgai skambantis instrumentas iš Japonijos, įprastai naudojamas maldai. Baigdamas visuotinį susirinkimą, LMA prezidentas J. Banys palinkėjo visiems gerų, sėkmingų ir sveikų Naujųjų metų.

Prezidiumo ir prezidento veikla

PREZIDIUMO VEIKLA

2020 m. LMA prezidiumas posėdžiavo 25 kartus, priėmė 41 nutarimą, svarstė per 140 įvairiausių klausimų, susijusių su LMA veikla bei darbu karantino sąlygomis.

Metų pradžioje LMA prezidiumas savo veiklą pradėjo įprasta vaga. Pirmuose posėdžiuose buvo įvertintos 2019 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių, LMA Jaunosios akademijos, LMA fondų, ES SF projektų valdymo grupės, LMA Vrublevskių bibliotekos veiklos ataskaitos, patvirtinti 2020 m. darbo planai ir 2020 m. LMA pareigybių sąrašas, informuota apie darbo užmokesčio ir gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimus nuo 2020 m. Buvo priimtas nutarimas dėl LMA Vrublevskių bibliotekos direktoriaus pareigoms eiti konkurso paskelbimo. Vasario 2 d. LMA prezidiumo posėdyje aptarti ir suderinti vasario 25 d. LMA narių visuotinio susirinkimo, kuriame numatyta LMA užsienio narių prof. T. Somerės ir prof. R. Raudo inauguracija, klausimai ir pritarta pažeidimų LMA teikimo tvarkos aprašui. Vasario 18 d. skirtos premijos LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursų nugalėtojams ir LMA pagyrimo raštai konkursų dalyviams, kovo 3 d. skirtos 2019 m. LMA vardinės premijos bei aptarta

2020 m. balandžio 7 d. ataskaitinio LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė.

Kovo mėn. reikėjo organizuoti darbą nuotoliniu būdu. Darbo tvarka buvo sprendžiami klausimai dėl kompiuterinės ir programinės įrangos, dėl LMA darbuotojų apmokymo dirbti nuotoliniu būdu ir pan. Kovo 24 d. virtualiame LMA prezidiumo posėdyje buvo apsvastyta ir patvirtinta 2019 m. LMA veiklos ataskaita, svarstyti LMA viešųjų pirkimų taisyklių, laisvų LMA tikrųjų narių vietų ir specialybių, kandidato iškelimo į LMA užsienio narius, LR Prezidentų vardinių stipendijų konkurso organizavimo, teikiamų kandidatų valstybės apdovanojimams klausimai. Kovo 25 d. virtualiame LMA prezidiumo posėdyje buvo pritarta siūlymui dėl ŠMSM skiriamų lėšų mokslininkų grupėms, vykdančioms su CERN veiklomis susijusius MTEP projektus, paskirstymo 2020 m.

Antrąjį metų ketvirtį LMA prezidiumas nuotoliniu būdu posėdžiavo tris kartus, o LR Vyriausybei priėmus nutarimą dėl karantino švelninimo – du kartus tiesiogiai. Balandžio 1 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo patvirtintas kandidatų į Lietuvos Respublikos Prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardines stipendijas atrankos aprašas, gegužės

5 d. – LR Prezidentų vardinių stipendijų konkurso vertinimo komisijos bei priimti nutarimai dėl LMA narių apdovanojimo LMA atminimo medaliai ir LMA prezidiumo padėkos raštais. Gegužės 13 d. buvo pritarta KTU teikiama akad. Jurgio Kazimiero Staniškio kandidatūrai Baltijos Asamblėjos mokslo premijai gauti. Birželio 2 d. buvo patvirtinti LR Prezidentų vardinių stipendijų konkurso vertinimo komisijų rezultatai bei LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso skelbimas, priimti nutarimai dėl kandidatų į LMA užsienio narius. Birželio 16 d. LMA prezidiumo posėdyje lankėsi švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas dėl Lietuvos ir Rusijos istorinės atminties komisijos. Taip pat buvo patvirtintos LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso paraiškų vertinimo komisijos, pritarta LMA informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimo bei darbuotojų stebėsenos ir kontrolės darbo vietoje tvarkai, išklausa informacija apie „L'Oréal Baltic“ regioninės programos „Moterims mokslė“ 2020 m. laureates, apie gautas mokslininkų grupių paraiškas bendradarbiauti su Čekijos MA pagal mobilumo projektus. LMA prezidentas įteikė padėkas knygos „Akademikai skaito Vaižgantą“ rėmėjams.

Po atostogų į posėdį rugpjūčio 25 d. susirinkę LMA prezidiumo nariai svarbiausią dėmesį skyrė rugsėjo 22 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkei, LMA tikrųjų narių vietų pagal specialybes paskirstymui ir kandidatų į LMA užsienio narius rinkimams. Rugsėjo 1 d. LMA prezidiumas apsvarstė valstybės informtikos struktūros vystymo situaciją Lietuvoje ir patvirtino rezoliuciją „Dėl valstybės informtikos struktūros vystymo“. Rugsėjo 8 d. buvo galutinai patvirtinta rugsėjo 22 d. LMA narių visuotinio susirinkimo eiga, rugsėjo 25 d. buvo aptarti naujomis sąlygomis įvykusio LMA

narių visuotinio susirinkimo rezultatai ir patvirtintas konferencijos, skirtos LMA užsienio narės Marijos Gimbutienės 100-osioms gimimo metinėms, organizacinis komitetas.

Per paskutinį 2020 metų ketvirtį spalio 6 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo patvirtintos komisijos Kauno miesto mokslo premijoms pateiktoms paraiškoms vertinti, pritarta LMA vardinių premijų, LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursų skelbimams, nutarta atminimo medaliais „Lietuvos mokslų akademija“ apdovanoti akademikus J. Vilemą, V. Ostaševičių, A. Kustą ir S. Karaziją. Spalio 8 d. LMA prezidiumo posėdyje viceprezidentas Z. Dabkevičius informavo, kad LMA narių visuotiniame susirinkime patvirtinus LMA tikrųjų narių laisvas vietas pagal specialybes, bus skelbiami LMA tikrųjų narių rinkimai, taip pat paskelbti rinkimai į LMAJA narius. Spalio 20 d. patvirtintos Kauno miesto mokslo premijoms teiktų paraiškų vertinimo komisijos išvados, priimti nutarimai apdovanoti Kauno miesto savivaldybę ir akademikus B. Juodką, V. Razumą, V. A. Tamošiūną atminimo medaliais „Lietuvos mokslų akademija“. Lapkričio 3 d. LMA prezidiumo nariai išklausė ir pritarė LMA prezidento siūlymams dėl darbo organizavimo pakeitimų ir LMA struktūros pertvarkymo. Viceprezidentas pateikė informaciją apie iškeltus kandidatus į LMA tikruosius narius ir tolesnę rinkimų eigą bei pateiktus kandidatus į LMAJA narius. Patvirtintos komisijos LMAJA nariams rinkti. Lapkričio 17 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo pritarta gruodžio 15 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkei ir formatui. J. Banys paskelbė LMA iškeltų kandidatų į LMA tikruosius narius tinkamumui įvertinti ekspertų komisijos išvadas. Patvirtintas viešai skelbiamų kandidatų į LMA tikruosius narius sąrašas. LMA prezidiumo nariai išklausė

LMAJA siūlymus dėl kai kurių LMAJA nuostatų punktų pakeitimo, bendru sutarimu nutarė juos teikti tvirtinti LMA narių visuotiniam susirinkimui. Gruodžio 1 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo svarstomas gruodžio 15 d. LMA narių visuotinio susirinkimo scenarijus. Mokslų skyrių pirmininkai pateikė informaciją dėl LMA vardinių premijų gautų paraiškų ir konkursų komisijų. Akad. Z. Dabkevičius ir akad. D. Kaunas kalbėjo apie Lietuvos banko ir LMA bendradarbiavimą leidžiant kolekcinės monetos iš serijos „Lietuvos mokslas“. Gruodžio 8 d. buvo patvirtinta LMA narių visuotinio susirinkimo eiga.

PREZIDENTO VEIKLA

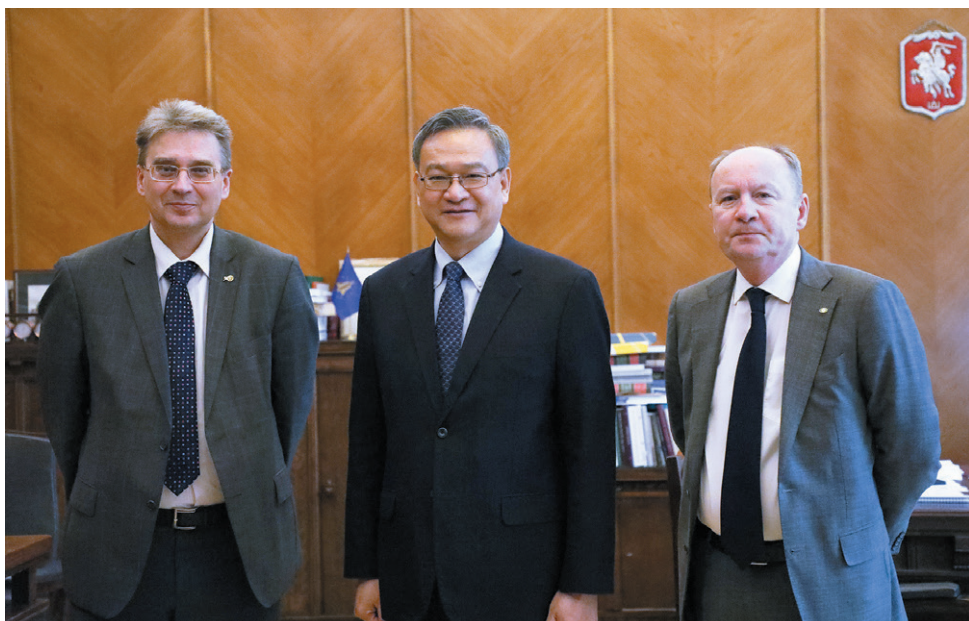
2020 m. pasaulį apėmusi pandemija COVID-19 paveikė Lietuvos mokslų akademijos gyvenimo ritmą ir veiklas. LMA prezidentas J. Banys pagal pareigas organizavo įprastinį ir nuotolinį LMA darbą, vadovavo LMA prezidiumo veiklai ir atstovavo Akademijai įvairaus rango valdžios, mokslo ir studijų institucijų posėdžiuose, susitikimuose, konferencijose, kituose renginiuose.

Vasario 12 d. LMA prezidentas Jūras Banys buvo pakviestas į Prezidentūrą, kur vyko susitikimas su J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentu Gitanu Nausėda švietimo ir mokslo kokybės, finansavimo ir ekonominės bei socialinės nelygybės sprendinių klausimams aptarti. Sausio 13 d. LMA prezidentas dalyvavo LR Seimo iškilmingame Laisvės gynėjų dienos minėjime ir Laisvės premijos įteikimo iškilmėse. Vasario 5 d. Ministro Pirmininko kvietimu – pasitarime „Dėl inovacijų skatinimo fondo įstatymo ir Technologijų ir inovacijų įstatymo Nr. XIII-1414 8, 14, 18, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą“. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje LMA prezidentas J. Banys dalyvavo 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos investicinių prioritetų uždavinių, skirtų

investicijoms į mokslinius tyrimus ir studijas, valdymo komiteto (sausio 30 d.), Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos prioritetų įgyvendinimo koordinavimo grupės (kovo 5 d.) posėdžiuose. Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje vasario 25 d. – naujojo finansinio 2021–2027 m. periodo veiksmų programos 1 prioriteto „Pažangesnė Lietuva“ diskusijoje su socialiniais-ekonominiais partneriais. Akademijoje LMA prezidentas susitiko su Latvijos MA prezidentu, LMA užsienio nariu prof. O. Sparyčiu dėl Baltijos ir Skandinavijos mokslų akademijų sąjungos bei jaunųjų akademijų veiklos (sausio 16 d.), Taipėjaus misijos atstovu Latvijos Respublikoje Endžiu Činu (Andy Chin) bei švietimo, mokslo ir sporto viceministru V. Razumu (sausio 21 d.), Baltarusijos valstybinio medicinos universiteto delegacija, vadovaujama rektoriaus Anatolijaus Sikorskio (Anatolij Sikorskij), dėl bendradarbiavimo su VU mokslo srityje (sausio 23 d.), Švedijos mokslinių tyrimų centro „Max IV“ vadovais (vasario 14 d.), J. E. Norvegijos Karalystės nepaprastuoju ir įgaliotuoju ambasadoriumi Lietuvoje p. Karstenu Klepsviku (Karsten Klepsvik) ir akad. V. Šikšniu (vasario 26 d.). J. E. Prancūzijos Respublikos nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės Lietuvoje Kler Linjer-Kunat (Claire Lignières-Counathe) kvietimu LMA prezidentas J. Banys dalyvavo Prancūzijos ambasadoje susitikime su Prancūzijos Vyriausybės stipendininkais, stažuotojais ir mokslininkais (sausio 28 d.). LMA prezidentas atidarė konferenciją-diskusiją „Socialinių mokslų iššūkiai ir perspektyvos (sausio 30 d.), konferenciją „Europos žaliasis kursas: iššūkiais grįstos galimybės agro-, miškų mokslui ir verslui“ (vasario 20 d.), akad. Just. Marcinkevičiaus (1930–2011) 90-mečiui skirtą renginį (kovo 10 d.). Kovo 3 d. J. Banys, kaip Lietuvos mokslo premijų komisijos pirmininkas, kartu su Ministru

Susitikimas su Latvijos MA prezidentu, LMA užsienio nariu prof. O. Sparyčiu (trečias iš kairės) dėl Baltijos ir Skandinavijos mokslų akademijų sąjungos bei jaunųjų akademijų veiklos.

Iš kairės: LMA prezidentas Jūras Banys, Taipėjaus misijos vadovas Latvijos Respublikoje Endis Činas (Andy Čin) bei švietimo, mokslo ir sporto viceministras Valdemaras Razumas.

Pirmininku Sauliumi Skverneliu, švietimo, mokslo ir sporto ministru Algirdu Monkevičiumi įteikė diplomus 2019 m. Lietuvos mokslo premijos laureatams. Sausio 27 d. LMA prezidentas J. Banys vyko į Kauną ir dalyvavo Aukštųjų kursų Kaune 100-mečio minėjime, vasario 24 d. – į Rygą (Latvija) ir dalyvavo Baltijos šalių konferencijoje „Inovacijos (naujovės) – 21-ojo amžiaus jėga“. Vasario 11 d. LMA prezidentas LRT Aktualijų studijoje kalbėjo apie mokslo ir politikos bendradarbiavimą.

Kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacijai paskelbus COVID-19 pasauline pandemija ir LR Vyriausybei priėmus nutarimą „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, LMA vadovybė ir prezidiumas priėmė sprendimą laikinai stabdyti viešus renginius Akademijos patalpose ir karantino sąlygomis LMA veiklą tęsti nuotoliniu būdu. LMA prezidentas kreipėsi į LMA narius, mokslo bendruomenę pažymėdamas, kad LMA ir akademikų vaidmuo šiuo mūsų valstybei ir pasauliui sunkiu laikotarpiu tampa labai svarbus. Prezidento iniciatyva kovo 19 d. BMGMS biuro posėdyje buvo patvirtinta LMA komisija dėl kvalifikuoto COVID-19 infekcijos vertinimo, komentavimo ir naujausių žinių sklaidimo, kurios pirmininku sutiko būti prof. habil. dr. Vytautas Usonis. Balandžio 23 d. J. Banys kartu su akademikais J. Augučiu, R. Leipumi, L. Valkūnu, VU Medicinos fakulteto Klinikinės medicinos instituto Vaikų ligų klinikos prof. habil. dr. V. Usoniu, VU matematikais prof. dr. Olga Štikonienė ir prof. habil. dr. Alfredu Račkausku dalyvavo virtualioje diskusijoje, kurioje buvo kalbama apie Lietuvos mokslininkų sukurtus ir naudojamus pandemijos plitimo modelius, jų trūkumus ir priemones jiems gerinti, taip pat apie tolesnius veiksmus siekiant kuo tiksliau įvertinti infekcijos plitimo dinamiką mūsų šalyje.

Antrąjį metų ketvirtį valdžios institucijose – Prezidentūroje, Seime, ŠMSM, Finansų ministerijoje (FM) LMA prezidentas dalyvavo nuotoliniu būdu organizuojamuose posėdžiuose ir išsakė Akademijos poziciją įvairiais klausimais. Gegužės 28 d. posėdžiavo LR Prezidentūroje dėl Lietuvos dalyvavimo „Horizonto“ programoje. J. Banys buvo kviečiamas į nuotolinius Seimo Švietimo ir mokslo komiteto posėdžius, kuriuose buvo aptariami aktualiausi švietimo ir mokslo klausimai (05-06, 05-27, 06-03, 06-10, 06-17). Gegužės 6 d. posėdyje J. Banys pristatė 2019 metų LMA veiklos ataskaitą. Prezidentas supažindino Švietimo ir mokslo komiteto narius su nuveiktais darbais ir pabrėžė, kad LMA pateikė nemažai rekomendacijų, svarbių ne tik šalies, bet ir visos ES ateičiai bei atsakė į Seimo narių klausimus. Nuotoliniuose Seimo Ekonomikos komiteto posėdžiuose J. Banys dalyvavo svarstant Inovacijų skatinimo fondo įstatymo projektą (05-04, 06-03). Birželio 17 d. – kalbėjo diskusijoje „Penktosios kartos (5G) judriojo ryšio įtaka gyventojų sveikatai ir imunitetui“, kurią nuotoliniu būdu organizavo LR Seimo Sveikos gyvensenos komisija bei Aplinkos apsaugos ir Žmogaus teisių komitetai. LMA vadovybė aktyviai dalyvavo tarptautinių organizacijų veikloje. Gegužės 29 d. įvyko Europos akademijų mokslo patarimosios tarybos (EASAC) virtualus posėdis, kuriame dalyvavo 43 mokslų akademijų atstovai. Lietuvai atstovavo LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius, birželio 3 d. LMA vadovybė dalyvavo virtualiaime ALLEA visuotiniame susirinkime. Birželio 17 d. J. Banys buvo pakviestas į EASAC posėdį dėl COVID-19.

LMA prezidentas, būdamas „Ateities ekonomikos DNR“ komisijos Investicijų komiteto, Inovacijų ir mokslinių tyrimų investicijų patarimo bei Žmogiškojo kapitalo investicijų

Iš kairės: LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius, švietimo, mokslo ir sporto ministerijos viceministras Valdemaras Razumas, LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininkas Leonas Valkūnas, LMA prezidentas Jūras Banys ir LR Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas Lukas Savickas.

pakomitečio nariu, nuo liepos 1 d. kiekvieną penktadienį dalyvaudavo posėdžiuose. Prezidentūroje liepos 2 d. J. Banys buvo pakviestas į pasitarimą dėl vienos iš Lietuvos „Ateities ekonomikos DNR“ veiklų – „Horizonto“ programos skatinimo, rugpjūčio 11 d. susitiko su LR Prezidento patarėja mokslui ir švietimui. Klausimai, susiję su Lietuvos „Ateities ekonomikos DNR“ įgyvendinimu, kuriuose dalyvavo LMA prezidentas, buvo svarstomi Vyriausybėje, Seimo Švietimo ir mokslo komitete, ŠMSM ir FM, kitose institucijose. Taip pat vyko virtualūs 2014–2020 m. ES fondų Investicijų veiksmų programos investicinių prioritetų uždavinių, skirtų investicijoms į mokslinius tyrimus ir studijas, valdymo komiteto (08-27), Nacionalinės pažangos programos (09-07), 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto (09-17), Investicijų komiteto (09-29) posėdžiai. LMA prezidentas dalyvavo

Žemės ūkio rūmų organizuotoje konferencijoje „Lietuva – žaliosios ekonomikos holistinio tvaraus vystymo unikalus kraštas“, susitiko su Seimo nariu Algimantu Kirkučiu dėl žiedinės ekonomikos, Lietuvos olimpinės akademijos prezidentu Artūru Poviliūnu ir sprendė daugybę klausimų nuotoliniu būdu bei kitomis ryšio priemonėmis. Ketvirčio pabaigoje LMA prezidentas dalyvavo svarbiame renginyje – iškilmingame VU senato posėdyje, kuriame garbės daktaro vardas buvo suteiktas J. E. Prancūzijos prezidentui Emanueliui Makronui (Emmanuel Macron).

Paskutiniame 2020 metų ketvirtyje LMA prezidentas J. Banys nuolat dalyvaudavo nuotoliniuose Seimo Švietimo ir mokslo komiteto posėdžiuose. Spalio 14 d., spalio 21 d., gruodžio 18 d. buvo aptartas Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 72 (1) straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Lapkričio 19 d. posėdyje

J. Banys pasveikino akad. A. Žukauską, tapusį Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirminku. Gruodžio 2 d. Komiteto posėdyje buvo svarstomas klausimas „Dėl ES struktūrinių fondų lėšų 2021–2027 m. periodu skyrimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo iššūkiams spręsti ir MTEP plėtrai Vilniaus regione ir Vidurio–Vakarų Lietuvoje“, gruodžio 9 d. – „Dėl Lietuvos mokslo tarybos nuostatų naujos redakcijos“, gruodžio 16 d. – „Dėl Lietuvos mokslo tarybos nuostatų patvirtinimo“ projekto“. Nuotoliniuose ŠMSM posėdžiuose, kuriuose dalyvavo LMA prezidentas, buvo spendžiami investicijų į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, „Ateities ekonomikos DNR“ Socialinių inovacijų koncepcijos tobulinimo bei kiti klausimai (10-13, 10-26, 11-25). Nemažai nuveikta ir pareikšta LMA nuomonė virtualiuose 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto, Investicijų komiteto, Studijų kokybės vertinimo centro tarybos valdybos, Aukštojo mokslo tarybos, LMT valdybos posėdžiuose. Karantino laikotarpiu įvyko nemažai virtualių tarptautinių renginių. Spalio 28–29 d. – Londono karališkosios draugijos vir-

tualus vizitas į Baltijos šalis, kuriame jos vadovai susitiko su Baltijos šalių mokslų akademijų prezidentais. Spalio 30 d. – nuotolinėje diskusijoje, skirtoje mokslo ir inovacijų pareigūnų tinklo koncepcijai aptarti, kurią organizavo Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) kartu su Vyriausybės strateginės analizės centru (Strata), kur dalyvavo atstovai iš Airijos, Nyderlandų, Suomijos, Vokietijos. J. Banys atstovavo LMA lapkričio 26–27 d. nuotoliniu būdu vykusiame ES šalių akademijų mokslo konsultacinės tarybos EASAC (ES šalių, Šveicarijos, Norvegijos ir Jungtinės Karalystės akademijų vadovų tarybos) susitikime. J. Banys dalyvavo tiesioginiuose renginiuose: spalio 6 d. – LMA diplomų ir asociacijos INFOBALT stipendijų teikimo 10-osios Jaunųjų mokslininkų konferencijos laureatams išskilmėse, spalio 13 d. dalijosi prisiminimais renginyje „Akademikui, 2003–2009 metų Lietuvos mokslų akademijos prezidentui prof. Zenonui Rokui Rudzikui (1940–2011) – 80“, spalio 15 d. dalyvavo europarlamentaro Juozo Oleko organizuojamoje apskritojo stalo diskusijoje „Lietuvos flagmano iniciatyva vėžiui įveikti“ / „Lithuanian flagship initiative for beating cancer“.

Rezoliucijos ir mokslinės rekomendacijos

Rezoliucijos dalyvaujant LMA

1.

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS BIOLOGIJOS, MEDICINOS IR GEOMOKSLŲ SKYRIUS, KONFERENCIJOS-DISKUSIJOS

„BIOLOGIJOS IR MEDICINOS MOKSLŲ LIETUVOJE PERSPEKTYVOS“

REZOLIUCIJA,

2020 M. SAUSIO 30 D., VILNIUS

Lietuvos mokslų akademijos (toliau – LMA) konferencijos-diskusijos dalyviai, atsižvelgdami į augančią biologijos ir medicinos mokslų kuriamą pridėtinę vertę, reikšmingų mokslinių pasiekimų ir jų pagrindu kuriamų technologijų reikšmę visuomenės gerovei ir sveikatai, būdami įsitikinę, kad šiems pasiekimams ir technologijoms įveiklinti būtinos aukščiausio lygio kompetencijos, suprasdami, kad tik aukšta mokslinių tyrimų kokybė ir ją palaikanti sistema užtikrina būtinas kompetencijas formuojant ir įgyvendinant sveikatos apsaugos politiką, įvertindami naujus iššūkius biologijai ir medicinai, **skelbia šią rezoliuciją:**

1. skirti ypatingą dėmesį mokslui, nukreiptam valstybės gerovei kurti, įtraukiant jį kaip strateginį tikslą Nacionalinėje pažangos programoje, įstatymiškai įtvirtinant konkrečius siekinius ir uždavinius ir numatant ambicingą tikslą – per ateinančius 5-ius metus pasiekti, kad mokslo veikloms būtų skiriama ne mažiau 2,5 proc. nuo bendrojo vidaus produkto (BVP). Nuosekliai mokslo raidai užtikrinti mokslo finansavimo struktūroje būtina numatyti tvarų, pakankamu biudžetu paremtą Lietuvos mokslo tarybos Mokslininkų grupių projektų finansavimą;

2. užtikrinti stabilų, ilgalaikį ir prognozuojamą biologijos bei medicinos ir sveikatos mokslų finansavimą, kuris padėtų puoselėti talentus, palaikytų būtiną mokslinę infrastruktūrą, siekti aukšto lygio mokslo rezultatų, orientuotųsi į bendraeuropinius prioritetus – genominę mediciną, ląstelių terapiją, skaitmenines sveikatos technologijas bei biotechnologijas, didžiųjų duomenų atvėrimą ir pan.;

3. pasinaudojant geriausią užsienio šalių patirtimi supaprastinti ir pagreitinti mokslo reikmėms taikomus viešųjų pirkimų procesus, nukreipiant mokslininkų dėmesį ir energiją pagrindinei veiklai, taip pagerinant Lietuvos mokslo konkurencingumą tarptautinėje mokslo erdvėje;

4. įsigaliojus Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui (toliau – BDAR) būtina patikslinti ir supaprastinti BDAR nuostatų, taikomų moksliniams tyrimams, įgyvendinimą nacionalinėje teisėje, atsižvelgiant į tai, kad BDAR preambulės 156 p. numato galimybę valstybėms narėms numatyti tinkamas apsaugos priemones, taikomas tvarkant asmens duomenis mokslinių tyrimų tikslais.

5. remiantis Lietuvos mokslų akademijos statutu ir atsižvelgiant į tai, kad ši įstaiga jungia „žymiausius Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus“, įpareigoti Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrių tapti neformaliu biologijos ir medicinos mokslininkus vienijančiu forumu, teikiančiu pasiūlymus Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai bei kitoms mokslo ir studijų politiką formuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms.

Rezoliuciją pasirašo:

Lietuvos mokslų akademija, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius akad. Vaidutis Kučinskas

Vilniaus universitetas akad. Rimantas Jankauskas

Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas prof. Algirdas Utkus

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas prof. Vaiva Lesauskaitė

Gamtos tyrimų centras prof. Sigitas Podėnas

VU Gyvybės mokslų centras prof. Gintaras Valinčius

Nacionalinis vėžio institutas prof. Sonata Jarmalaite

Inovatyvios medicinos centras dr. Tatjana Ivaškienė

2.

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS IR SOCIALINIŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ INSTITUTŲ KONFERENCIJOS-DISKUSIJOS „SOCIALINIŲ MOKSLŲ IŠŠŪKIAI IR PERSPEKTYVOS“,

VYKUSIOS 2020 M. VASARIO 18 D.,

REZOLIUCIJA

DĖL EFEKTYVESNIO SOCIALINIŲ MOKSLŲ POTENCIALO NAUDOJIMO IR VAIDMENS DIDINIMO LIETUVOJE

Lietuvoje per 30 nepriklausomybės metų gerėjo makroekonominiai rodikliai, tolesnės šalies gerovės augimo stabdžiu tampa gyventojų emigracija ieškant geresnių gyvenimo sąlygų ir įsidarbinimo galimybių svečiose šalyse, vietinio verslo plėtrą ir viešųjų paslaugų prieinamumą mažinanti mažesniųjų miestų ir kaimo vietovių depopuliacija, vienas aukščiausių ES skurdo ir didžiausių gaunamų pajamų netolygus pasiskirstymo lygių, žemas švietimo ir bendrojo ugdymo lygis, nusikalstamo elgesio problemos ir pan. Esminė situacijos priežastis – nepakankama šalies socialinių mokslų plėtra ir silpnas jų pasiekimų naudojimas švietimo, aukštojo mokslo bei

valstybės valdymo srityse. Per mažas socialinių mokslų sistemos finansavimas (tiek studijų, tiek ir tyrimų organizavimo ir jų rezultatų naudojimo lygmeniu), valstybės poreikių neatitinkanti šios srities mokslų rezultatų vertinimo sistema ir menkas materialinis aprūpinimas nualino Lietuvos socialinių mokslų sistemą ir sumažino jos galimybes daryti įtaką šalies socialinei raidai.

Suprasdami susiklosčiusios situacijos rimtį ir mūsų atsakomybę už Lietuvos ateitį, teikiame šią rezoliuciją ir siūlome:

1. Grąžinti mokslą į prioritetinę valstybės politikos poziciją įtraukiant kaip strateginį Nacionalinės pažangos programos tikslą;
2. Vykdamas socialinių mokslų institutų reformą išsaugoti ir sustiprinti institutuose sukauptą mokslo potencialą, skirti lėšų socialinių mokslų tyrimų institutų infrastruktūrai gerinti;
3. Didinti mokslo tyrimų institutų finansavimą;
4. Tobulinti mokslo rezultatų vertinimo metodiką atsižvelgiant į Mokslo ir studijų įstatyme valstybiniams socialinių mokslų tyrimų institutams apibrėžtą misiją, kad ji geriau atitiktų valstybės ekonominės, socialinės ir technologinės pažangos tikslus bei visuomenės lūkesčius dėl mokslo indėlio kuriant gerovės valstybę Lietuvoje;
5. Sukurti teises ir finansines prielaidas aktyviam socialinių tyrimų institutuose sukurtų mokslo žinių naudojimui pagrindžiant viešosios politikos sprendimus bei užtikrinant, kad teisėkūros iniciatyvos (įstatymų rengimas, priėmimas, keitimas) turėtų mokslinį pagrindimą, būtų atliekamas kvalifikuotas siūlomų priimti įstatymų ir jų pataisų poveikio vertinimas, kaštų ir naudos analizė.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas akad. Jūras Banys

Lietuvos socialinių tyrimų centro direktorius prof. dr. Boguslavas Gruževskis

Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto direktorė dr. Rasa Melnikienė

*Laikiniai einanti Lietuvos teisės instituto direktorės pareigas
dr. Ingrida Mačernytė-Panomariovienė*

3.

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS PREZIDIUMO 2020-09-01 REZOLIUCIJA „DĖL VALSTYBĖS INFORMATIKOS STRUKTŪROS VYSTYMO“

Informatika ir informacinės technologijos yra svarbi, didelę pridėtinę vertę nešanti gamybos, kūrybos, konstravimo, aptarnavimo ir naudojimo veiklą skatinanti jėga, apimanti praktiškai visas gyvenimo sritis, suteikianti galimybes dirbtinio intelekto, robototeknikos ir kitų šiuolaikinių technologijų vystymuisi. Lietuvai, pasižyminčiai intelektualiais žmogiškaisiais ištekliais, tai yra išskirtinai svarbu. Tą svarbą jau suprato Lietuvos jaunoji karta, studijoms universitetuose ir kolegijose, Lietuvoje ir užsienyje rinkdamasi su informatika, dirbtiniu intelektu, duomenų mokslu

bei informacinėmis technologijomis susijusias specialybes. Reikia, kad tai suprastų ir mūsų šalies vadovai bei politikai.

Atkūrusi nepriklausomybę, Lietuvos valstybė per trumpą laiką priėmė reikšmingų inovatyvių sprendimų informatikos ir ryšių srityse, dėl to ir šiandien vis dar turi šiuolaikinę, vieną geriausių Europoje ryšių infrastruktūrą.

Lietuvoje aukščiausiu valstybiniu lygiu nuo 1991 m. buvo inicijuota valstybinė informatikos plėtojimo programa *Lietuva 2000*, kurioje dalyvavo Lietuvos valstybinės ir verslo struktūros kartu su užsienio partneriais. 1992 m. buvo parengta ir Vyriausybės patvirtinta Lietuvos ryšių ir informatikos plėtojimo programa, kurioje buvo numatyti trys etapai: 1994–1995 m., 1996–2000 m. ir 2000–2005 m. Minėtose programose pateikti sisteminiai informatikos vystymo siūlymai neprarado vertės iki šiol.

Lietuva buvo pavyzdžiu užsienio šalims. Tačiau valstybės valdymo institucijų dėmesys šiai sričiai nuosekliai mažėjo. Paskutiniu metu buvo eliminuotas Lietuvos Respublikos Seimo Informacinės visuomenės komitetas, nėra ministerijos, formuojančios šios srities politiką. Tai reiškia, kad šiuo metu nėra informatikos struktūros formavimo politikos aukščiausiu valstybės valdymo lygiu. To rezultatas – nėra valstybės strategijos informatikos srityje, vykdomų darbų efektyvaus planavimo, koordinavimo ir priežiūros. Tai matyti daugelyje sričių, akivaizdus paskutinis įvykis, iškilęs į paviršių, – sistemos e. sveikata sutrikimai.

Informacinėms technologijoms persmelkiant praktiškai visas gyvenimo sritis, dinamiškai vystantis dirbtiniam intelektui ir robototechnikai, vis aktualesni tampa sistemų integravimo, jų suderinamumo, kūrimo prioritetų bei darbų koordinavimo klausimai. Juos būtina kuo greičiau išspręsti, kad šalyje būtų kryptingai ir efektyviai vykdomi informatikos darbai, taip pat būtų racionaliai naudojami finansiniai ištekliai šios veiklos plėtrai.

Siūloma atstatyti tarp valstybės prioritetų reikiamą dėmesį informatikos ir informacinių technologijų veiklai ir pavesti vienai veiksmingai ir turinčiai tinkamus išteklius Lietuvos valdžios institucijai sistemingai plėtoti informatikos ir informacinių technologijų didelės pridėtinės vertės produktų gamybos bei naudojimo potencialą, su aiškiai suformuluota misija, įpareigojimais ir įgaliojimais.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas akad. Jūras Banys

4.

**LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA
BIOLOGIJOS, MEDICINOS IR GEOMOKSLŲ SKYRIUS
VANDENS TARYBA PRIE LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS
KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS
KONFERENCIJOS-DISKUSIJOS „JŪROS MOKSLO DIENA“,
VYKUSIOS 2020 M. SPALIO 14 D., REZOLIUCIJA**

Mūsų šalyje per 30 nepriklausomybės metų susiformavo šiuolaikinė tarpdalykinė mokslo disciplina – jūrinis mokslas. Lietuvos mokslininkų vykdomų jūros tyrimų tematika apima platų spektrą mokslinių ir inovatyvios plėtos klausimų: nuo ekosistemų funkcionavimo ir jų sąveikos su socio-ekonominiais procesais, naujų jūros aplinkos būklės tyrimo metodų kūrimo iki jūrinio verslo klasterio vystymo bei laivų modernizavimo taikant aplinkai draugiškas technologijas.

Lietuva, būdama ES ir Helsinkio konvencijos dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos nare, turi tarptautinių įsipareigojimų jūros gamtos išteklių racionalaus naudojimo ir vandens kokybės apsaugos srityse. ES direktyvų (Bendrosios vandens, Jūros strategijos pagrindų, Jūrų erdvės planavimo ir kt.) vykdymui reikalingas aukščiausios kvalifikacijos jūros tyrimų specialistų dalyvavimas ir tarptautinius standartus atitinkanti mokslinių tyrimų bazė.

Naujoje Europos augimo strategijoje „Europos žaliasis kursas“ vandenynai yra įtraukti kaip vienas iš pagrindinių elementų, pabrėžiama mėlynosios ekonomikos svarba sprendžiant klimato kaitos problemas. Numatoma, kad mėlynoji ekonomika, įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių gavybą, turizmą, laivybą ir uostuose sutelktą pramonę, privalo būti iš tiesų tvari, kadangi jūrų išteklių naudojimas tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso nuo jūrų būklės. Europos Parlamento rezoliucijoje (2020 m. sausio 15 d.) dėl Europos žaliojo kurso raginama stiprinti ES vaidmenį ir aktyviau dalyvauti vandenynų moksle, prisidėti prie JT Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo.

Lietuvoje iki šiol nebuvo vykdomi kompleksiniai jūros moksliniai tyrimai, konsoliduojantys Lietuvos mokslo institucijų potencialą ir apimantys jūrinio verslo, jūros aplinkos išsaugojimo, valstybės institucijų koordinuojamų jūrinių veiklų interesus. Šiuo metu vykdomų mokslininkų grupių trumpalaikių projektų, orientuotų į siaurų problemų sprendimą, nepakanka, kad būtų sprendžiami dabarties iššūkiai: klimato kaita, naujų gamtinių ir energijos išteklių paieškos būtinybė, didėjantis jūros aplinkos užterštumas, gamtinių buveinių nykimas, mėlynosios ekonomikos plėtra bei Lietuvos tarptautiniai įsipareigojimai integruotoje jūrų politikoje.

Būtina parengti ir įgyvendinti ilgalaikę nacionalinę jūrinio mokslo programą, padėsiančią koordinuoti Lietuvos mėlynosios ekonomikos plėtrai būtinų mokslo žinių gavybą bei užtikrinti gerą Baltijos jūros būklę prisidedant prie Europos Žaliojo kurso įgyvendinimo.

Mokslu grindžiamos išvados ir rekomendacijos politikams bei piliečiams

1. MOKSLINĖS IR PRAKTINĖS MEDICINOS ŽINIOS APIE SARS-COV-2 IR COVID-19

Paskelbus pandemiją, LMA nedelsdama atsiliepė ir subūrė ekspertų grupę. 2020 m. kovo 19 d. LMA BMGMS biuro posėdyje patvirtinta LMA komisija dėl kvalifikuoto COVID-19 infekcijos vertinimo, komentavimo ir naujausių žinių sklaidimo. Komisijos sudėtis: pirmininkas prof. habil. dr. Vytautas Usonis, nariai – doc. dr. Tomas Kačergius, doc. dr. Sigita Burokienė, prof. dr. Aurelija Žvirblienė, prof. dr. Vytautas Kasiulevičius. Komisijos koordinatoriai – akademikai K. Sasnauskas ir R. Dubakienė.

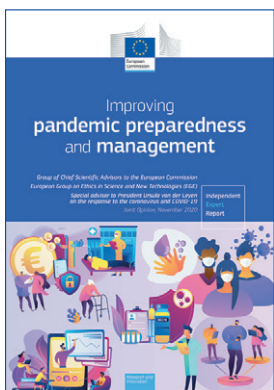
COVID-19 komisijos ekspertai skelbė bendrąsias žinias apie šią ligą, naujausią informaciją apie jos virusologiją, epidemiologiją ir jos modeliavimą, imunologiją, diagnostiką, kliniką; jų aptarti vaikų, nėščiųjų ir žindyvių COVID-19 aspektai, ligos gydymas, profilaktika ir skiepai. Taip pat kaupiamos ir skelbiamos nuorodos į kitų šalių mokslų akademijų bei akademijų federacijų teikiamą ir atnaujinamą susijusią informaciją. Žinios yra [LMA svetainės COVID-19 skiltyje](#).

2. COVID-19 MODELIAVIMAS IR REKOMENDACIJA POLITIKAMS

Balandžio 23 d. LMA iniciatyva įvyko virtuali diskusija apie Lietuvos mokslininkų sukurtus ir naudojamus pandemijos plitimo modelius, jų trūkumus ir priemones jiems gerinti, taip pat apie tolesnius veiksmus siekiant kuo tiksliau įvertinti infekcijos plitimo dinamiką mūsų šalyje. Diskusijoje dalyvavo LMA prezidentas J. Banys, akademikai J. Augutis, R. Leipus, L. Valkūnas, prof. habil. dr. V. Usonis, VU matematikai prof. dr. Olga Štikonienė ir prof. habil. dr. Alfredas Račkauskas. Diskusija aprašyta [LMA svetainės Naujienų skiltyje](#), LMA raštu kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetą bei Lietuvos Respublikos Vyriausybę siūlydama, kad šalies valdymo struktūroje būtų numatyta nuolat veikianti centralizuota tarpdalykinė infekcinių susirgimų Lietuvoje modeliavimo ir prognozavimo grupė ar tarnyba.

3. EK LYGMENS REKOMENDACIJA

Pažymėtina, kad LMA delegavo COVID-19 komisijos pirmininką prof. V. Usonį į penkiems Europos mokslo akademijų tinklams atstovaujančios SAPEA, teikiančios mokslinius patarimus EK, COVID komisiją. SAPEA labai palankiai vertino delegato kompetenciją ir jo indėlį. [Nuoroda į patarimus EK ir dokumentą](#)

„Geresnis pasirengimas pandemijoms ir jų valdymui“ / „Improving pandemic preparedness and management“, kurie formuluoti ir rengti dalyvaujant minėtai komisijai, yra šiame skyriuje toliau (žr. 21 punktą 34 p.).

4. PILIEČIŲ INFORMAVIMAS PANEIGIANT GANDUS APIE DIEGIAMŲ RYŠIO TECHNOLOGIJŲ ŽALĄ

Svetainės Naujienų skylyje LMA gegužės 6 d., o papildžiusi – ir gegužės 15 d. skelbė [mokslininkų radiofizikų paaiškinimus](#) apie penktosios kartos judriojo korinio ryšio technologiją – 5G ryšį, kur informuojama apie Tarptautinės apsaugos nuo nejonizuojančios spinduliuotės komisijos ICNIRP leidžiamus elektromagnetinės spinduliuotės lygius, normų užtikrinimą, elektromagnetinio lauko biologinio poveikio tyrimus. Pateiktos ir nuorodos į originalius tarptautinėje mokslinėje spaudoje skelbtus tyrimus bei apžvalginę informaciją.

5. PILIEČIŲ INFORMAVIMAS APIE COVID-19 PANDEMIJĄ, JOS VALDYMĄ IR VAKINACIJĄ

Gruodžio 30 d. LMA svetainėje paskelbtas [COVID-19 komisijos ir kitų mokslininkų parengtas straipsnis](#), kuriuo informuojama apie koronaviruso infekcijos šaltinius, plitimo kelius ir tendencijas, visuomenės požiūrį ir galimus pandemijos suvaldymo metodus bei priemones. Ypač daug dėmesio skiriama naujai atsiradusiai galimybei – vakcinacijai, atskleidžiamas sudėtingas vakcinų tyrimų procesas, aptariamas ne tik jų saugumas ir veiksmingumas, bet ir paaiškinamos kūrimo idėjos bei veikimo principas.

pexels.com

Tarptautinių asociacijų, kurių narė yra LMA, pareiškimai, mokslinės rekomendacijos ir ataskaitos

1. *Safeguarding European Medical Research Post Brexit*, FEAM position paper, reprinted 31 January 2020. [Išsaugokime Europos medicinos mokslinius tyrimus po „Brexito“] <https://www.feam.eu/wp-content/uploads/FEAM-statement-Brexit-reprinted-2020.pdf>
2. *Regenerative Medicine: Scientific Advances and Regulatory Framework in Europe*, FEAM Forum Workshop – Summary report, 27 November 2019, Palais des Academies, Brussels; February 2020. [Regeneracinė medicina: mokslinė pažanga ir bendrasis reguliavimas Europoje] <https://www.feam.eu/wp-content/uploads/RM-Summary-report-FINAL-V3-14-Jan-2020.pdf>
3. *Sustainable and FAIR Data Sharing in the Humanities* (FAIR – Findable, Accessible, Interoperable and Reusable), ALLEA report, February 2020. [Tvarus ir teisingas dalijimasis humanitarinių mokslų duomenimis] <https://doi.org/10.7486/DRI.tq582c863>
4. Statement by FEAM's President on the COVID-19 outbreak, Professor George E. Griffin, 12 March 2020. [FEAM prezidento pareiškimas dėl COVID-19 protrūkio] <https://www.feam.eu/wp-content/uploads/FEAM-President-statement-on-COVID19-final.pdf>
5. *Towards implementing the European Open Science Cloud – IPR and other strategic considerations*, ALLEA statement, March 2020. [Siekiamo Europos atvirojo mokslo debesies – teisė į intelektualinę nuosavybę ir kiti strateginiai aspektai] https://allea.org/wp-content/uploads/2020/03/EOSC_statement_2020.pdf
6. *Packaging plastics in the circular economy*, EASAC policy report 39, March 2020, ISBN 978-3-8047-4129-4. [Pakuočių plastikas žiedinėje ekonomikoje] https://easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Plastics/EASAC_Plastics_Web_complete_6May2020_FINAL.pdf
7. *Protecting medical personnel from COVID-19*, FEAM Board statement, 7 April 2020. [Medicinos personalo apsauga nuo COVID-19] <https://www.feam.eu/wp-content/uploads/FEAM-statement-Protection-COVID-19-7-April-2020.pdf>
8. *Working together for the Future of European Health Research*, summary report, FEAM / Biomedical Alliance in Europe event, 31 January 2020, EU Parliament, Brussels; April 2020. [Dirbame drauge Europos sveikatos mokslinių tyrimų ateičiai]

<https://www.feam.eu/wp-content/uploads/Working-together-for-the-Future-of-European-Health-Research-summary-report.pdf>

9. *A sustainable food system for the European Union*, SAPEA report, April 2020, ISBN 978-3-9820301-7-3. [Tvari maisto sistema Europos Sąjungai] <https://doi.org/10.26356/sustainablefood>

10. *How can science help to guide the European Union's green recovery after COVID-19?*, EASAC commentary, 26 May 2020. [Kaip mokslas gali padėti nukreipti Europos Sąjungos žaliąją atsigavimą po COVID-19] https://easac.eu/fileadmin/PDF_s/Covid-19/EASAC_Covid19Recovery_Web_29_May.pdf

11. *Statement on migration and health*, FEAM and ALLEA statement, May 2020. [Pareiškimas dėl migracijos ir sveikatos] https://allea.org/wp-content/uploads/2020/05/FEAM_ALLEA_Migration_and_Health_Statement_final.pdf

12. *A snapshot of Climate Change Education Initiatives in Europe: Initial findings and implications for future Climate Change Education*, ALLEA report, May 2020. [Momentinė klimato kaitos edukacijos iniciatyvų Europoje nuotrauka: kas iš pradžių nustatyta ir kas darytina būsimoje klimato kaitos edukacijoje] <https://doi.org/10.26356/climateeducation>

13. *ALLEA Activities Report May 2019 – April 2020*, ALLEA report, May 2020. [ALLEA veiklos ataskaita, 2019 m. gegužė – 2020 m. balandis] <https://allea.org/portfolio-item/activities-report-2019-2020/>

14. *The EU needs stronger public health powers and better coordination of health research*, statement by the FEAM Board, 12 June 2020. [ES reikia didesnių visuomenės sveikatos galių ir geresnio sveikatos mokslinių tyrimų koordinavimo] <https://www.feam.eu/wp-content/uploads/FEAM-Board-Statement-EU-cooperation.pdf>

15. *Challenges and potential in regenerative medicine*, EASAC policy report 40, June 2020, ISBN 978-3-8047-4144-7. [Regeneracinės medicinos iššūkiai ir potencialas] https://easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Regenerative_Medicine/EASAC_Regenerative_Medicine_Web_10_September_2020.pdf

16. *Adaptation to health effects of climate change in Europe*, joint opinion, EU Scientific Advice Mechanism, June 2020. [Prisitaikymas prie klimato kaitos poveikio sveikatai Europoje] https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors/adaptation-health-effects-climate-change-europe_en

17. FEAM Position Statement on the new Pharmaceutical Strategy for Europe: Timely patient access to affordable medicines, 16 September 2020. [FEAM nuomonės pareiškimas dėl naujosios Europos farmacinės strategijos: pacientams laiku suteikiami ir prieinami vaistai] <https://www.feam.eu/wp-content/uploads/FEAM-position-statement-European-Pharmaceutical-Strategy-3.pdf>

18. *Hydrogen and synthetic fuels*, EASAC commentary, 29 September 2020.

[Vandenilis ir sintetiniai degalai]

https://easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Hydrogen_and_Synthetic_Fuels/EASAC_Hydrogen_Commentary_Web_publication.pdf

19. *Genome Editing for Crop Improvement*, ALLEA symposium report, October 2020.

[Genomo redagavimas derliui gerinti]

<https://doi.org/10.26356/gen-editing-crop>

20. *Towards a sustainable future:*

transformative change and post-

COVID-19 priorities, a perspective by

EASAC's Environment Programme,

October 2020, ISBN 978-3-8047-4199-7.

[Tvarios ateities link: transformuojantis pokytis ir prioritetai po COVID-19]

https://easac.eu/fileadmin/user_upload/EASAC_Perspective_on_Transformative_Change_Web_complete.pdf

21. *Improving pandemic preparedness*

and management, joint opinion,

EU Scientific Advice Mechanism,

November 2020. [Geresnis pasirengimas pandemijoms ir jų valdymui]

https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors/covid-19-future-pandemics-and-other-crises-global-context_en

22. FEAM letter to the European Commission on UK's participation in Horizon Europe,

2 December 2020 [FEAM laiškas Europos

Komisijai dėl JK dalyvavimo *Horizon Europe*]

<https://www.feam.eu/wp-content/uploads/FEAM-Letter-to-the-Head-of-Task-Force-for-Relations-with-the-United-Kingdom.pdf>

23. *International Transfer of Health Data*,

cross-sectoral roundtable – summary report,

16 October 2020 online ZOOM event of

FEAM / FEAM European Biomedical Policy

Forum; 3 December 2020. [Tarptautinis

sveikatos duomenų perdavimas]

<https://www.feam.eu/wp-content/uploads/ITHD-Summary-report-5-Nov-2020-FINAL.pdf>

24. *Biodegradability of plastics in the*

open environment, SAPEA evidence

review report, December 2020, ISBN

978-3-9820301-8-0. [Galimybės plastikui

biologiškai irti atviroje aplinkoje]

<https://doi.org/10.26356/biodegradabilityplastics>

LMA mokslų skyrių veikla

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius

Skyriuje yra 37 nariai, iš jų 16 tikrųjų, 11 emeritų ir 9 užsienio nariai. Veikia trys sekcijos: Humanitarinių mokslų (pirm. G. Blažienė), Socialinių mokslų (pirm. A. V. Matulionis) ir Menų (pirm. R. Janonienė). Skyriui vadovauja D. Kaunas. LMA užsienio nariu 2020 m. išrinktas Nobelio premijos laureatas (ekonomika) prof. Robertas Džeimsas Šileris, inauguruotas 2019 m. LMA užsienio nariu išrinktas prof. Reiną Raudas. Skyrius neteko vieno žymiausių Lietuvos istorikų – sausio 27 d. mirė akademikas Edvardas Gudavičius, lapkričio 25 d. – užsienio narys italų kalbininkas baltistas Gvidas Mikelinis. Skyriui pavesta vertinti humanitarinių ir socialinių mokslų būklę bei perspektyvas, skleisti lituanistikos, tautiškumo ir valstybės dermės idėjas, puoselėti humanistinės kultūros tradicijas ir paveldą, ugdyti teisės, teisingumo ir pilietiškumo vertybes; formuoti šalies ekonominės ir socialinės pažangos prioritetus. Jo nariai dalyvauja plėtojant lietuvių kalbos ir literatūros tyrinėjimus, folkloristikos, Lietuvos istorijos, kultūros ir etnokultūros, paveldo, filosofijos, ekonomikos, socialinių pokyčių, tarptautinės ir civilinės teisės mokslinius tyrimus. Efektyviau plėtoti skyriaus veiklą įpareigoja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos vyriausybės programa, patvirtinta Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu: *Stiprinsime humanitarinių*

2020 metais inauguruotas LMA užsienio narys
prof. Reiną Raudas (Reino Raud).

ir socialinių mokslų vaidmenį. [...] Sukursime nacionalinę atviros prieigos humanitarinių ir socialinių mokslų infrastruktūrą. Skatinsime verslą remti ne tik tiesioginę naudą kuriančias mokslo sritis, bet ir tas, kurios svarbios valstybingumui užtikrinti, pažangios minties raidai palaikyti ir valstybės gerovei stiprinti (52.5 skirsnis).

Visi akademikai dirbo sekcijose, artimose jų atstovaujamos mokslo kryptims. Įvyko vienas narių visuotinis susirinkimas, keturi skyriaus biuro posėdžiai ir HSMS diena Ignalinos r. savivaldybėje. Veiklą koordinavo biuras. Vasario 6 d. narių visuotiniame susirinkime apsvastyta

ir patvirtinta skyriaus 2019 m. veiklos ataskaita ir 2020 m. veiklos planas. Biuro posėdžiuose buvo svarstomi klausimai ir priimti nutarimai dėl įvairių komisijų sudarymo, dėl HSMS 2019 m. veiklos ataskaitos ir 2020 m. plano projektų, dėl LMA tikrųjų narių rinkimų, vietų skaičiaus ir specialybių, dėl siūlymo rinkti Nobelio premijos laureatą R. Dž. Šilerį kandidatu į LMA užsienio narius, dėl HSMS biuro papildymo, kandidatų teikimo apdovanoti LMA atminimo medaliu, diskutuota dėl Lietuvos banko monetos, skirtos socialiniams mokslams, iš serijos „Lietuvos mokslas“ išleidimo, priimti sprendimai kitais svarbiais klausimais.

Vasario 12 d. Ignalinos bibliotekoje iškilmingai atidarytos Lietuvių kalbos dienos ir Ignalina paskelbta Lietuvių kalbos dienų sostine. Ta proga, tęsiant LMA ir Ignalinos r. savivaldybės bendradarbiavimą, B. Stundžia skaitė pranešimą apie lietuvių kalbos norminimo patirtį ir dabartinę būklę. Rugsėjo 29 d. Ignalinos r. savivaldybėje įvyko HSMS diena. Susitikta su savivaldybės administracijos vadovais ir darbuotojais, pristatyta HSMS veikla, R. Janonienė ir D. Kaunas skaitė paskaitas Ignalinos ir Dūkšto bibliotekose.

Komisijos nariai renkant kandidatus į LMAJA humanitarinių ir socialinių mokslų sričių narius nustatė, kad tarp humanitarinių mokslų kandidatų nėra vienas negalėtų būti įvertintas kaip išskirtinis. Socialinių mokslų srities kandidatų į LMAJA narius mokslinė veikla pasirodė žymiai reikšmingesnė, todėl Komisijos nariai į LMAJA išrinko du socialinių mokslų srities kandidatus: LEI vyriaus. mokslo darbuotoją dr. Vidą Lekavičių ir VU Filosofijos fakulteto Psichologijos instituto mokslo darbuotoją dr. Pauliną Želvienę. Jie skelbia straipsnius aukščiausio lygio mokslo žurnaluose, dalyvauja mokslo visuomenei itin aktualių nacionalinių

ir tarptautinių mokslinių tyrimų projektuose, profesinėse organizacijose.

Lietuvos Respublikos Prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardinių stipendijų konkursui buvo pateiktos 89 paraiškos. Iš jų A. Smetonos (humanitarinių mokslų studijų sritis) stipendijoms pateiktos 7 paraiškos, A. Smetonos (menų studijų sritis) stipendijoms – 16, A. Brazausko (socialinių mokslų studijų sritis) stipendijoms – 30 paraiškų. Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei aukštųjų mokyklų studentų humanitarinių ir socialinių sričių mokslinių darbų konkursams buvo pateikta 41 paraiška, iš jų 17 jaunųjų mokslininkų ir doktorantų, 24 aukštųjų mokyklų studentų. Atlikus 18 paraiškų (iš jų 11 humanitarinių ir 7 socialinių mokslų sričių) LMA stipendijoms gauti vertinimą, pateikti siūlymai LMA prezidiumui dėl stipendijų skyrimo.

Skyrius organizavo 12 renginių: konferencijų, seminarų, knygų sutiktuvių, akademinį skaitymų, kitų. Kilus pandemijai, renginiai organizuoti virtualiai. Bendradarbiauta su kitais Akademijos mokslų skyriais, LMA skyriumi „Mokslininkų rūmai“, VU, VGTU, KU, Lietuvos socialinių tyrimų centru, Anykščių, Ignalinos ir Šilutės r. savivaldybėmis. Vasario 18 d. LMA organizuota konferencija-diskusija „Socialinių mokslų iššūkiai ir perspektyvos“. Išklausti socialinių mokslų srities institutų direktorių – prof. dr. Boguslavo Gruževskio (Lietuvos socialinių tyrimų centras), dr. Rasos Melnikienės (Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas) ir dr. Ingridos Mačernytės-Panomariovienės (Lietuvos teisės institutas) – pranešimai, vyko diskusijos, priimta konferencijos rezoliucija. Kovo 10 d. surengtas akad. Just. Marcinkevičiaus 90-mečiui skirtas vakaras. Tarp dalyvių buvo Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo akto signatarai prof. Vytautas Landsbergis, Justas

Skyriaus nariui akad. Rimvydui Petrauskui įteikiamas 2019 m. Lietuvos mokslo premijos laureato diplomas.

2020 m. vasario 18 d. LMA organizuota konferencija-diskusija „Socialinių mokslų iššūkiai ir perspektyvos“.

Vincas Paleckis, Vytenis Povilas Andriukaitis. LMA prezidentas J. Banys atidarė renginį, buvo išklausti trijų akademikų, Lietuvos rašytojų sąjungos narių V. Daujotytės, V. Martinkaus ir J. Sprindytės pranešimai, surengta meninė programa.

Sausio 29 d. įvyko mokslinė konferencija „Technika, technologijos, ontologija: filosofiniai, sociologiniai ir komunikaciniai aspektai“. Jau dešimt metų prof. Tomo Kačerausko iniciatyva VGTU Filosofijos ir kultūros studijų katedra, Socialinių tyrimų centras, talkinant HSMS, organizuoja mokslines konferencijas, skirtas humanitarinių ir socialinių mokslų problematikai. Lapkričio 27 d. surengta nuotolinė XII Lietuvos sociologų draugijos konferencija „Sociologija ir gerovės valstybė šiuolaikinėje Lietuvoje“, skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui. Konferenciją organizavo Lietuvos socialinių tyrimų centras ir Lietuvos sociologų draugija, bendradarbiavo HSMS, rėmė Lietuvos mokslo taryba. Prisimenant žymiuosius mokslininkus vasario 7 d. Vilniaus universitete (VU) Filologijos fakultete akademiko Zigmo Zinkevičiaus 95-mečio proga iškilmingai atidaryta jo vardo auditorija. Joje VU mokslo prorektorius akad. R. Jankauskas ir LMA prezidentas J. Banys atidengė portretinį Akademiko bareljefą. Dalyvavo VU, humanitarinių institutų lituanistų, Akademiko kolegų ir mokinių. Renginį vedė akademikas, VU prof. B. Stundžia. Taip pat buvo pažymėtos lietuvių bendrinės kalbos ugdytojo MA nario Kazio Ulvydo 110-osios ir literatūros tyrinėtojo Jono Lankučio 95-osios gimimo metinės, paskelbti jiems dedikuoti akademikų B. Stundžios ir J. Sprindytės straipsniai. Akad. A. Buračo straipsniu pažymėtos ekonomisto, VU rektoriaus MA nario korespondento prof. Jono Bučo 120-osios gimimo metinės.

Skyrius sausio 9 d. kartu su Klaipėdos universiteto (KU) mokslininkais surengė dr. Sigitos Kraniauskienės, doc. dr. Silvos Pocyтės, prof. dr. Rut Leizerovic (Ruth Leiserowitz), Irenos Šutinienės monografijos „Klaipėdos kraštas 1945–1960 m.: naujos visuomenės kūrimasis ir jos atspindžiai šeimų istorijoje“ sutiktuves. Veikalas parengtas vykdant LMT finansuojamą mokslo projektą, jį išleido KU leidykla. Dalyvavo knygos autorės dr. S. Kraniauskienė ir I. Šutinienė. Įžvalgomis dalijosi monografijos recenzentas istorikas dr. Darius Juodis ir sociologė doc. dr. Rūta Žiliukaitė, akad. D. Kaunas. Kovo 25 d. buvo numatyta surengti LMA 2020 m. išleistos knygos „Akademikai skaito Vaižgantą“ (autoriai V. Daujotytė, R. Palekas, R. Janonienė, J. Sprindytė, R. Petrauskas) sutiktuves ir kartu prisiminti akad. Aleksandrą Vasiliauską (1940–2016), ilgametį HSMS pirmininką, minint Jo 80-metį. Naujoji knyga LMA tinklalapyje pristatyta V. Daujotytės straipsniu „Nuo „Nerimo“ – per Vaižgantą – iki nerimo“, jame minint ir akad. A. Vasiliausko iniciatyvas. Birželio 16 d. LMA prezidiumo posėdyje prezidentas J. Banys įteikė padėkas šios knygos išleidimo finansiniams rėmėjams advokatams Ingai Pakalniškytei, Romanui Raulynaičiui, advokatų profesinei bendrijai „Motieka ir Audzevičius“. Rugsėjo 15 d. LMA vyko „kultūros dueto“ V. Daujotytės-Pakerienės ir Giedriaus Kuprevičiaus kūrybinis pokalbis „Kalba kaip kalbėjimas“. Tai jau ne pirma šių akademikų improvizuota diskusija aktualiomis temomis, pritraukianti daug Vilniaus intelektualų.

HSMS nariai dirbo įvairiose užsienio organizacijose, vykdė 37 konkursinius projektus, iš jų 10 tarptautinių, bendradarbiavo su šalies ir užsienio partneriais, organizavo mokslo konferencijas ir jose skaitė pranešimus. R. Lazutka buvo EK Europos socialinės politikos tinklo

Akademikai Rolandas Palekas, Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Giedrius Kuprevičius.

Justino Marcinkevičiaus 90-mečio minėjimas Akademijoje.

nacionalinis ekspertas, tyrė darbo santykių lankstumą ir darbo rinkos nelygybės problemas. Koordinuojant Lježo universitetui, akademikas dalyvavo mokslinio tyrimo projekte apie migruojančių darbuotojų socialinę apsaugą Europos šalyse ir rengiant monografiją to projekto pagrindu. R. Janonienė vykdė Lietuvos ir Ukrainos tarptautinį edukacinį projektą, skirtą unitų paveldui Lietuvoje. D. Kaunas vadovavo LMT finansuojamam projektui „Martynas Jankus: tautos vienytojas ir lietuviškosios spaudos kūrėjas“. Jis siejamas su artėjančiu Klaipėdos krašto suvienijimo su Lietuvos Respublika 100-mečiu. V. Žulkus vadovavo projektui „Mezolito–neolito žmonės ir Baltijos jūra: reliktiniai krantai ir gyvenvietės po vandeniu ir krante“. A. V. Matulionis bendradarbiavo su Armėnijos filosofijos, sociologijos ir teisės institutu leidžiant trijų autorių Gevorko Pogosiano, Boriso Doktorovo ir A. V. Matulionio monografiją „Trijų sociologų likimai“. E. Aleksandravičius dėstė Bolonijos universiteto Politikos mokslų mokykloje, A. Beinorius plėtojo akademinio bendradarbiavimo ryšius su Nacionaliniu Mongolijos universitetu (Ulan Batoras). G. Blažienė bendradarbiavo su tarptautine onomastikos mokslų taryba (ICOS) ir įvairių šalių baltistikos centrais. A. Buracas atstovavo LMA ir Lietuvos žmogaus teisių asociacijai rengiant ataskaitas Tarptautiniam akademijų ir mokslo draugijų žmogaus teisių tinklui, dalyvavo Pasaulio mokslo, inžinerijos ir technologijos akademijos veikloje. Z. Kiaupa bendradarbiavo su Lituanistine komisija prie Lenkijos mokslų akademijos Istorijos mokslų skyriaus organizuojant kasmetines tarptautines Lituanistines istorikų konferencijas ir redaguojant mokslo žurnalą „Lituanistinis metraštis“ / „Rocznik Lituanistyczny“. Tai yra produktyvi Lietuvos ir Lenkijos istorikų bendradarbiavimo šaka tarptautinėje erdvėje skleidžiant Lie-

tuvos istorijos mokslo pasiekimus. V. Martinkus veikė Baltijos asamblėjos premijos už mokslo, meno ir literatūros kūrinius skirti komisijoje, Europos lyginamųjų literatūros studijų tinklo Lietuvos lyginamosios literatūros asociacijoje. Z. Norkus buvo Europos sociologų asociacijos tyrimų tinklo Nr. 36 „Transformacijos sociologija: Rytai ir Vakariai“ tarybos narys. V. Mikelėnas bendradarbiavo su Europos teisės institutu (Viena): dalyvavo tarptautinio civilinio proceso principų rengimo darbo grupėje; su Kazachstano Kaspijos universiteto Privatinės teisės centru, Lenkijos Balstogės ir Varšuvos universitetų teisės fakultetų mokslininkais vykdė tarptautinius tyrimus dėl piktnaudžiavimo derybine galia maisto tiekimo grandinėje, bendradarbiavo su Zagrebo, Maskvos, Varšuvos, Minsko universitetų ir kelių tarptautinių asociacijų kolegomis. R. Petrauskas palaikė ryšius su Tarptautine Vokiečių ordino tyrimų istorine komisija, yra jos narys. Komisijos darbai Lietuvai svarbūs, nes Vokiečių ordino įtaka viduramžių Lietuvos istorijai buvo labai didelė. J. Sprindytė bendradarbiavo su kolegomis iš Latvijos literatūros, folkloro ir meno instituto Rygoje, Estijos MA Under ir Tuglaso literatūros centro, Talino universiteto, vykdė bendrą tęstinį projektą „Atgal į Baltijos šalių atmintį“ / „Back to Baltic memory“ (konferencijos, seminarai, bendri straipsnių rinkiniai). V. Žulkus veikė ICOMOS Lietuvos nacionaliniame komitete, Baltijos regiono kultūros paveldo komiteto Povandeninio kultūros paveldo darbo grupėje ir Nuskendusią laivų muziejiaus (Švedija) patariamojoje taryboje. R. Palekas vadovavo aštuoniems projektams, konsultavo, ekspertavo ir teikė projektinius siūlymus dėl Latvijos nacionalinės koncertų salės projektavimo ir statybos galimybių bei pasekmių konkrečioje teritorijoje, dėl Anykščių A. Baranausko aikštės ir trijų miesto centrinės dalies viešųjų erdvių.

LMA vardu 2020 m. buvo atlikta daugiau kaip 140 ekspertizių, iš jų nagrinėta 117 paraiškų dėl premijų ir stipendijų. Humanitarinių ir socialinių mokslų sričių, kaip įprastai, gauta daugiausia visų LMA teiktų paraiškų. Paminėtina kita HSMS narių ekspertinė veikla: R. Lazutka buvo projekto „2014–2020 Europos socialinės politikos tinklas: Lietuvos ekspertas, Europos Komisijos Užimtumo ir socialinių reikalų generalinis direktoratas“ / „2014–2020 European Social Policy Network: Lithuanian expert, European Commission DG Employment and Social Affairs“. Jis su Nacionaliniu skurdo mažinimo organizacijų tinklu parengė rekomendacijas Vyriausybei dėl socialinės politikos priemonių pandemijos metu. D. Kaunas LR Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos pavedimu vykdė paraiškų dėl projektų finansavimo atrankinį vertinimą. G. Blažienė – duomenų bazės „Lituanistika“ ekspertė, Lietuvos kultūros tyrimų instituto konkursų ir atestacinės komisijos narė. A. V. Matulionis – Daugpilio universiteto socialinių mokslų profesorius tarybos narys, Latvijos meno akademijos profesorius tarybos ekspertas. V. Mikelėnas parengė dvi ekspertines išvadas Lietuvos notarų rūmų prašymu dėl Civilinio kodekso pakeitimų projektų. B. Stundžia, D. Kaunas ir A. V. Matulionis dalyvavo LMA patvirtintoje Lietuvos periodinių mokslo leidinių vertinimo ekspertų komisijoje. V. Žulkus teikė informaciją apie Lietuvos marinistinį paveldą, jo tyrimus ir apsaugą Japonijos tarptautinio bendradarbiavimo kultūros paveldo srityje konsorciui. Skyriaus akademikų komisija nagrinėjo LMA Vinco Krėvės-Mickevičiaus premijos konkursui teiktas paraiškas.

Skyrius kuruoja tris LMA mokslo žurnalus: „Filosofija. Sociologija“ (redakcinės kolegijos pirm. A. V. Matulionis, tarp kolegijos narių – R. Grigas, A. Mickūnas, Z. Norkus); „Menotyra“

(pirm. G. Surdokaitė-Vitienė, redakcinės kolegijos narė J. Sprindytė); „Lituanistica“ (pirm. E. Jovaiša, pavad. J. Sprindytė, tarp redakcinės kolegijos narių G. Blažienė, J. Jurkiewiczus, Z. Kiaupa, G. Mikelinis, V. Žulkus). Skyriaus nariai 2020 m. paskelbė 20 monografijų, knygų, knygų dalių ir kitų leidinių, 47 mokslo straipsnius, iš jų 28 referuojamuose „Clarivate Analytics WoS“ ir SCOPUS bazių bei kituose recenzuojamuose leidiniuose. Kai kurie autoriai parašė, parengė ar sudarė po kelias knygas ar knygų dalis: A. Andrijauskas – tris, E. Aleksandravičius, G. Blažienė, V. Daujotytė-Pakerienė, R. Grigas, V. Mikelėnas, E. Jovaiša – po dvi. E. Jovaiša kaip tęstinį periodinį leidinį sukūrė interneto svetainę „Aisčiai“ <http://www.aisciai.eu/>, jame susipynę mokslo ir mokslo sklaidos leidiniai, televizijos laidos, vaizdo kūriniai, piešiniai istorijos tematika dviem lygiais – priešistorės tyrinėtojo ir istorijos sklaidos. Prasidėjus pandemijai, skyriaus narių publikacijos skelbtos LMA svetainės skiltyje „Naujienos“. V. Daujotytės-Pakerienės straipsnį „Kiek žmoguje kalbos“ atsivertė daugiau nei 700 skaitytojų. Skyriaus nariai taip pat paskelbė 77 mokslų populiarinančius straipsnius, perskaitė visuomenei 36 paskaitas, per 140 kartų kalbėjo radijo ir TV laidose, dalyvavo per 90 šalių ir užsienio mokslo leidinių redakcinių kolegijų darbe. Naujoje LMA svetainės skiltyje „LMA ir akademikai žiniasklaidoje“ skelbiamos nuorodos į informacijos šaltinius, kuriuose galima perskaityti, peržiūrėti ar išklausti akademikų daugiau kaip 400 elektroninėje erdvėje pateiktų publikacijų. Tai tik patvirtina, kad HSMS nariai, vykdydami LMA misiją, ypač daug prisideda prie Lietuvos visuomenės švietimo ir pilietinių iniciatyvų, daro poveikį šių dienų humanistikai ir kultūros pažangai, atlieka aktualių ir reikšmingų darbų ugdant gyventojų pilietiškumą ir akademinį jaunimą.

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje yra 50 narių: 25 tikrieji, 12 emeritų ir 14 užsienio narių. Gruodžio 21 d. neteko LMA užsienio nario prof. Viktoro Algirdo Sniečkaus, todėl metų pabaigoje liko 13 užsienio narių. Skyriui vadovauja L. Valkūnas. Veikla pagal mokslų kryptis buvo organizuojama trijose sekcijose: Matematikos (pirm. R. Čiegis), Fizikos (pirm. J. V. Vaitkus), Chemijos (pirm. R. Makuška).

Skyriaus nariai bendradarbiauja su VU Matematikos ir informatikos, Fizikos, Chemijos ir geomokslų fakultetais, FTMC, KTU chemikais. Skyriaus partneriai: Lietuvos matematikų, fizikų, chemikų draugijos, VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas ir asociacija INFOBALT.

Ataskaitiniais metais įvyko 3 visuotiniai susirinkimai, 6 biuro ir 3 sekcijų posėdžiai. Sausio 21 d. ataskaitiniame skyriaus narių visuotiniame susirinkime aptarta ir įvertinta skyriaus mokslinė ir mokslo organizacinė narių veikla, išklaudyta skyriaus pirmininko ataskaita, kurią papildė sekcijų pirmininkai. Ataskaita patvirtinta. Sudaryta ir patvirtinta komisija LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų moksliniams darbams vertinti. Visuotiniame susirinkime lapkričio 3 d. skyrius aptarė LMA tikrųjų narių laisvą vietų skyriuje pasiskirstymą pagal tris sekcijas.

Sumažėjus tikrųjų narių Matematikos sekcijoje, buvo nutarta siūlyti LMA prezidiumui naujų tikrųjų narių rinkimuose MFChM skyriui skirti 4 vietas (1 – fizika, 1 – chemija ir 2 – matematika). Lapkričio 23 d. vykusiam skyriaus narių visuotiniame susirinkime nuotoliniu būdu buvo išklaudyti septynių kandidatų į LMAJA narius pranešimai. Kandidatais į LMAJA narius išrinkti dr. Jonas Jankauskas (matematika) ir dr. Linas Minkevičius (fizika).

Skyriaus biuro posėdžiuose buvo aptartas bendradarbiavimas su mokslo ir studijų institucijomis, ryšiai su kuriojamomis savivaldybėmis, 10-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos organizavimas, LMA konkursams pateiktų paraiškų vertinimo komisija, skyriaus 2019 m. ataskaitos rengimas ir 2020 m. veiklos plano sudarymas. Virtualiuose posėdžiuose sudaryta atrankos komisija LMA stipendijai jauniems mokslininkams skirti, svarstyti teikimai apdovanoti LMA prezidiumo padėkos raštu, LMA atminimo medaliu, aptartas LMA tikrųjų narių laisvą vietų skyriuje pasiskirstymas pagal sekcijas ir sudarytos kandidatų į LMAJA naujus narius atrankos komisijos.

Skyriaus nariai organizavo arba kartu su kitomis organizacijomis surengė 22 tarptautines ir šalies konferencijas, 2 išvažiuojamuosius posėdžius. Pažymėtina Lietuvos

matematikų draugijos 61-oji konferencija ŠU (programinio komiteto pirm. R. Leipus), 16-oji nacionalinė konferencija „Lazeriai: mokslas ir technologijos“ (konferencijos pirm. A. P. Piskarskas). Tarptautinės konferencijos „Mokslo pranašumo ir aukštųjų technologijų inovacijų dešimtmetis“ FTMC (programos ir organizacinio komiteto pirm. G. Valušis), tarptautinė konferencija „Nanostruktūrizuotos biokeraminės medžiagos“, konferencija „Chemija ir cheminės technologijos 2020“, kurios viena organizatorių yra LMA, dėl pandemijos perkelta į 2021 m.

Balandžio 23 d. įvyko virtuali diskusija, kurioje buvo aptarti COVID-19 pandemijos matematiniai prognozavimo modeliai. Dalyvavo LMA prezidentas ir MFChM skyriaus narys J. Banys, akademikai J. Augutis, R. Leipus, L. Valkūnas, VU Medicinos fakulteto Klinikinės medicinos instituto Vaikų ligų klinikos prof. V. Usonis, VU matematikai prof. Olga Štikonienė, prof. Alfredas Račkauskas. J. Banys pažymėjo, kad Lietuvoje dvi mokslininkų grupės modeliuoja pandemijos vystymąsi: VU grupė, vadovaujama prof. O. Štikonienės, R. Račkausko ir akad. R. Leipaus, ir kita – VDU tyrėjai, kuriems vadovauja J. Augutis. Lietuvoje kol kas situacija žymiai geresnė nei pasaulyje, labai gerai dirba gydytojai, ypač Santaros klinikų.

Skyriaus nario ir Teodoro Grotuso fondo valdybos pirmininko A. Kareivos iniciatyva buvo organizuotas išvažiuojamasis LMA delegacijos posėdis į Pakruoją r. savivaldybę. Delegaciją sudarė prezidentas J. Banys, viceprezidentas Z. Dabkevičius, HSMS pirmininkas D. Kaunas. Susitikime su Pakruoją r. savivaldybės vadovais dalyvavo meras Saulius Margis, jo pavaduotojas Virginijus Kasilevičius, mero padėjėja Simona Lipskytė ir kultūros paveldo vyr. specialistas Mindaugas Veliulis. Jau seniai diskutuojama dėl paminklo T. Grotusui pastatymo.

Meras pažymėjo, kad Mokslių akademijos parama įamžinant žymiausio šio krašto ir pasaulinio garso mokslininko atminimą būtų labai didelė. Po susitikimo buvo aplankytas Žeimelio miestelis, Žiemgalos krašto muziejus, kuriame parengta ekspozicija apie T. Grotusą, yra mokslininko skulptūra, sukurta Kęstučio Balčiūno.

Kitas išvažiuojamasis posėdis organizuotas J. Banio iniciatyva: aplankyta elektronikos įmonė „Teltonika“. Šioje išvykoje dalyvavo viceprezidentas Z. Dabkevičius, MFChMS pirmininkas L. Valkūnas, TMS pirmininkas G. Žintelis. Buvo parodytas visas telekomunikacinių dirbinių gamybos procesas, supažindinta su vykdoma įmonės veikla ir jos tolesnio vystymo perspektyvomis.

Rugpjūčio 16 d. žymiam Lietuvos fizikui, LMA prezidentui Zenonui Rokui Rudzikui būtų sukakę 80 metų. Įsimintinas renginys Akademiko atminimui buvo nukeltas ir vyko spalio 13 d. Tai bendras renginys su skyriumi „Mokslininkų rūmai“.

Skyriaus nariai – aktyvūs LMA organizuojamo festivalio „Erdvėlaivis Žemė 2020“, vykusio 2020 m. rugsėjo 11–18 d., dalyviai: E. Butkus VU Gyvybės mokslų centre skaitė paskaitą „Pasivaikščiojimas po molekulių pasaulį“, o LMAJA narys Jevgenij Chmeliov su kolegomis VU Fizikos fakultete pristatė pranešimą „Biofizikinių reiškinių modeliavimas superkompiuteriu“.

Svarbi skyriaus narių veikla – jaunųjų mokslininkų, aukštųjų mokyklų studentų mokslinės veiklos skatinimas. Rugsėjo 16 d. skyrius kartu su TMS surengė 10-ąją tradicinę asociacijos INFOBALT remiamą jaunųjų mokslininkų konferenciją „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“.

Skyrius plečia bendradarbiavimą su verslo partneriais. Jau dešimtmetį bendradarbiaujama su asociacija INFOBALT ir VšĮ Visorių

Iš kairės pirmoje eilėje: Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas Domas Kaunas, LMA Teodoro Grotuso fondo valdybos pirmininkas Aivaras Kareiva, Pakruojo r. savivaldybės meras Saulius Margis, LMA prezidentas Jūras Banys, mero padėjėja Simona Lipskytė. Antroje eilėje: mero pavaduotojas Virginijus Kasilevičius, kultūros paveldo vyr. specialistas Mindaugas Veliulis, LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius.

Žiemgalos krašto muziejuje (iš kairės): LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius, LMA prezidentas Jūras Banys, LMA Teodoro Grotuso fondo valdybos pirmininkas Aivaras Kareiva prie Teodoro Grotuso skulptūros (aut. Kęstutis Balčiūnas).

LMA diplomų ir asociacijos INFOBALT stipendijų įteikimas 10-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos laureatams.

Iš kairės: Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininkas Leonas Valkūnas, LMA prezidentas Jūras Barys ir akademiko Zenono Rokaus Rudziko sūnus Andrius Rudzikas.

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus nariai.

informacinių technologijų parku. Dalyvaujama Lazerių ir šviesos mokslo ir technologijų asociacijos veikloje. Skyrius kuruoja LMA bendradarbiavimą su Alytaus ir Pakruojo (atsakingas A. Kareiva), Ignalinos (atsakingas F. Ivanauskas) rajonų savivaldybėmis. R. Makuška atsakingas už ryšius su UAB „LitNobiles“. R. Ramanauskas konsultuoja UAB „Amalva“ darbuotojus produkcijos kokybės gerinimo klausimais.

Skyriaus nariai yra aktyvūs tarptautinių programų ir mokslinio bendradarbiavimo partneriai bei dalyviai. R. Leipus bendradarbiavo su Prancūzijos, Kinijos ir JAV mokslininkais; V. Bagdonavičius – su Prancūzijos ir Maroko matematikais; V. Paulauskas – su Lilio universiteto Prancūzijoje matematikais; K. Pileckas – bendra doktorantūra su Prancūzijos Liono universitetu; A. Laurinčikas – su Nagojos (Japonija), Rusijos ir Viurcburgo (Vokietija) matematikais. R. Čiegis bendradarbiavo su Latvijos universiteto ir Tartu universiteto mokslininkais, Berlyno WIAS instituto, Saragosos universiteto

mokslininkais Ispanijoje, Bulgarijos MA IICT instituto mokslininkais Sofijoje. J. Banys yra Lietuvos atstovas CERN valdyboje; vykdė ES programos „Horizontas 2020“ Marijos Sklodovskos Kiuri (Marie Skłodowska-Curie) mokslinių tyrimų ir inovacijų personalo mainų (Research and Innovation Staff Exchange, RISE) projektą; G. Juška dirbo pagal Kanados vyriausybę programą „Radiacinės vaizdo detektoriai biomedicininiam taikymui“. V. Gulbinas nuo 2013 m. bendradarbiauja su Švedijos Linčopingo universiteto mokslininkais organinių saulės elementų kūrimo ir tobulinimo srityje; perovskitinių medžiagų tyrimo srityje – su IMEC (Belgija) mokslininkais. A. Dubietis – su prof. Daniele Fačio (Daniele Faccio) iš Glazgo universiteto (JK) Fizikos ir astronomijos mokyklos; prof. Jari Turunenu (Jari Turunen) iš Rytų Suomijos universiteto Fizikos ir matematikos departamento. G. Juzeliūnas – COST veiklos „Kvantinės technologijos naudojant ultrašaltus atomus“ koordinatorių Lietuvoje; su prof. Iano Spielmano

(Ian B. Spielman) iš Nacionalinio standartų ir technologijų instituto (JAV) mokslinė grupė tyrė naują būdą sukurti mažesnio negu šviesos bangos ilgis periodo optinę gardelę šaltiesiems atomams, su Pekino edukologijos universiteto ir Pekino universiteto (Kinija) mokslinėmis grupėmis – šaltųjų atomų dujų superspinduliavimą, su prof. Emanueliu Paspalakiu (Πασπαλάκης Εμμανουήλ) iš Patraso universiteto (Graikija) – optinių sūkurių sklaidimą atomų terpėse, o su kolegomis iš Vokietijos, Ispanijos ir Izraelio vystė kalibruotinių laukų gardelėse teoriją. A. Krotkus yra ES struktūrinių fondų programos „Mokslininkų kvalifikacijos tobulinimas vykdant aukšto lygio MTEP projektus“ vykdytojas, taip pat bendradarbiavo su Miuncheno technikos universitetu ir su Moldavijos MA fizikos institutu. A. P. Piskarskas – ES 7BP LASERLAB-Europe II – „Europos jungtinės lazerių laboratorijos“ Lietuvos dalies vadovas; taip pat planuoja tęsti veiklą organizuojant vienos didžiausių ES lazerių gamyklos „Šviesos konversija“ statybos ir infrastruktūros planavimą. V. P. Straizys yra mokslinio žurnalo „Atviroji astronomija“ / „Open Astronomy“ (anksčiau „Baltijos Astronomija“ / „Baltic Astronomy“) patariamosios redaktorių tarybos narys. G. Tamulaitis vykdo COST veiklą programoje „Intensyvių elektroninių sužadinių supratimo ir modeliavimo link“, yra Vykdančiojo komiteto narys, taip pat yra „Horizonto 2020“ programos ATTRACT projekto VU grupės vadovas; vykdo ES struktūrinių fondų programą „Mokslininkų kvalifikacijos tobulinimas vykdant aukšto lygio MTEP projektus“; projektą „Neutronų srauto detektavimo sistema su optiniu nuskaitymu“; LMT dotacijos projektą „Spartūs scintiliatoriai spinduliuotės detekcijai“. J. V. Vaitkus dalyvauja CERN bendradarbiavimo programoje „Radiacijai atsparūs jonizuojančios radiacijos detektoriai

didelio šviesingumo kolaideriams“, yra projekto „Struktūriniai defektai pavieniuose Si kristaluose“, vykdomo kartu su Laue–Lanževano institutu (Grenoblis, Prancūzija) VU komandos vadovas. L. Valkūnas vykdo projektą „Fotosintetinė šviesoranka: nuo molekulės iki membranos“ kartu su Paryžiaus-Saklė (Prancūzija) universiteto mokslininkais, tęsia ilgalaikį bendradarbiavimą su Amsterdamo laisvuju universitetu, Karalienės Marijos universitetu Londone (JK), Kalifornijos universitetu Berklyje. Chemikai vykdo bendrus mokslinius tyrimus su mokslininkais iš Karališkojo technologijos instituto (Švedija), Malmės ir Lundo universitetų (Švedija), Monpeljė universiteto (Prancūzija, Poznanės ir Krokuvos Jogailaičių universitetų (Lenkija), Helmholco instituto (Vokietija), Latvijos universiteto, Baltarusijos MA Biofizikos instituto (Baltarusija), Odesos M. Mečnikovo universiteto (Ukraina). E. Butkus yra Europos Komisijos „Horizontas 2020“ programos strateginio komiteto narys. R. Ramanauskas – ŠMSM deleguotas ES bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“ tikslo „Ateities ir kuriamos technologijos“ Lietuvos atstovas Finansuotojų taryboje, FTMC ir Lietuvos lazerinių technologijų įmonių industrinės laboratorijos tarybos narys.

Skyriaus nariai vykdo mokslo organizacinę ir ekspertinę veiklą, dalyvavo valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų veikloje. J. Banys – Lietuvos mokslo premijų komisijos pirmininkas, Lietuvos atstovas CERN taryboje. Jis taip pat yra Latvijos MA užsienio narys; Saksonijos MA (Vokietija) narys korespondentas, Lietuvos fizikų draugijos valdybos, Europos polinių dielektrikų taikymo, Europos feroelektrikų, Europos elektrokeramikų, Pasaulio feroelektrikų, AMPERO grupės komitetų narys, Užgorodo nacionalinio universiteto (Ukraina)

garbės daktaras. A. Krotkus – Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (MITA) Technologijų plėtros, LMT Mokslinių infrastruktūrų komitetų narys; FTMC mokslo tarybos, bendros VU ir FTMC technologijos mokslų doktorantūros komisijos narys. G. Juzeliūnas – Europos fizikų draugijos Atomų, molekulių ir fotonų sekcijos valdybos narys. R. Leipus – Europos matematikų draugijos Solidarumo komiteto narys; Lietuvos matematikų draugijos prezidentas. G. Valušis – FTMC direktorius, Tarptautinės grynosios ir taikomosios fizikos sąjungos IUPAP Fotonikos ir lazerių komisijos, Lietuvos fizikų draugijos valdybos, Terahercinių tyrimų ir taikymo centro (Varšuva, Lenkija) Tarptautinio mokslinio komiteto, Europos mokslo ir technologijų organizacijų valdybos narys. G. Tamulaitis – Nevalstybinių institutų vertinimo grupės prie ŠMSM narys; Aukštųjų mokyklų vertinimo, Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo, L’Oreal Baltic stipendijų „Moterims mokslui“ konkurso komisijų narys, VU Senato, VU FF tarybos, FTMC mokslo tarybos narys; dalyvauja CERN grupės Kristalų grynumo bendradarbiavimo veikloje, yra tarybos narys. L. Valkūnas – LMA Mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo labdaros ir paramos fondo pirmininkas, FTMC Molekulinio darinių skyriaus laboratorijos vedėjas, Ukrainos MA N. Bogoliubovo teorinės fizikos instituto garbės daktaras. A. Žukauskas – LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas; VU rektorius (iki 2020-04-01), Lietuvos fizikų draugijos valdybos, Lietuvos medžiagų tyrinėtojų asociacijos narys, Elektrinės ir elektroninės inžinerijos (IEEE) instituto vyresnysis narys, Pažangių apšvietimo technologijų vystytojų asociacijos valdybos pirmininkas, Fotoelektros technologijų ir verslo asociacijos valdybos narys, asociacijos „Vilniaus slėniai“ valdybos pirmininkas; Lietuvos radijo

mėgėjų draugijos narys. A. Kareiva – FTMC mokslo tarybos, FTMC konkursų ir atestacinės komisijos narys; LMA T. Grotuso fondo valdybos pirmininkas; LR akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos patariamąjo komiteto narys. V. Gulbinas – FTMC mokslo tarybos narys. E. Norkus – Amerikos chemikų ir Tarptautinės elektrochemikų draugijų narys. R. Ramanauskas – T. Grotuso fondo valdybos narys. A. Ramanavičius – Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (MITA) komiteto „Nanomokslai, nanotechnologijos, medžiagos ir naujos technologijos“ narys.

Skyriaus nariai taip pat dalyvavo vertinant jaunųjų mokslininkų LMA stipendijai gautas paraiškas, LMA Jaunųjų mokslininkų bei doktorantų ir Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursams pateiktus darbus, LR Prezidento Aleksandro Stulginskio (fizinių mokslų studijų sritis) stipendijai pateiktas paraiškas, vykdė kandidatų į LMAJA narius ir kandidatų INFOBALT stipendijai gauti atranką. Paskelbė 300 straipsnių, iš jų 294 užsienio leidiniuose, parengė 22 mokslo populiarinimo straipsnius, skaitė 24 paskaitas visuomenei, dalyvavo 20 radijo ir televizijos laidų.

Neatsiejama narių veikla – mokslinių žurnalų leidyba: Fizikos sekcija kartu su Lietuvos fizikų draugija kuravo „Lietuvos fizikos žurnalą“ / „Lithuanian Journal of Physics“ leidybą; chemikai – žurnalus „Chemija“ / „Chemistry“ ir „Cheminė technologija“ / „Chemical Technology“; matematikai – „Lietuvos matematikos rinkinys“ / „Lithuanian Mathematical Journal“ ir „Netiesiniai procesai: modeliai ir valdymas“ / „Nonlinear Analysis: Modelling and Control“. Skyriaus nariai yra daugelio tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų nariai arba vyriausieji redaktoriai, paminėtini: K. Pileckas – „Skysčių matematinės mechanikos žurnalas“ / „Journal

of Mathematical Fluid Mechanics“ ir „Elliptic and Parabolic Equations“ redakcinių kolegijų narys; R. Čiegis – žurnalo „Matematinis modeliavimas ir analizė“ / „Mathematical Modeling and Analysis“ vyriausiasis redaktorius; E. Manskavičius – „Tarptautinio skaičių teorijos žurnalo“ / „International Journal of Number Theory“ redakcinės kolegijos narys – G. Juzeliūnas – „Europinio fizikos žurnalo D“ / „The European Physical Journal D“ specialiojo numerio „Topologinės ultrašaltų atomų fotonų sistemos“ / „Topological Ultracold Atoms and Photonic Systems“ kviestinis redaktorius; A. Krotkus – „Fizikos žurnalo D: taikomoji fizika“ / „Journal of Physics D: Applied Physics“ redakcinės kolegijos narys; A. Žukauskas – „Kietakūnio apšvietimo žurnalo“ / „Journal of Solid State Lighting“ redakcinės kolegijos narys. E. Butkus – chemi-

jos atviros prieigos žurnalo „Atviroji chemija“ / „Open Chemistry“ redakcinės kolegijos narys; A. Kareiva – žurnalų „Moksliniai pranešimai“ / „Scientific Reports“, „Šiuolaikinė neorganinė chemija“ / „Current Inorganic Chemistry“, „Eurazijos fizikos ir funkcinių medžiagų žurnalas“ / „Eurasian Journal of Physics and Functional Materials“, „Dangos“ / „Coatings“ redakcinės kolegijos narys; E. Norkus – atviros prieigos elektrochemijos žurnalo „Atvirasis elektrochemijos žurnalas“ / „The Open Electrochemistry Journal“ redakcinės kolegijos narys.

Ataskaitiniais metais parengta ir išleista G. Tamulaičio su bendraautorais monografija „Sparčių vyksmų scintiliatoriuose fizika“ / „Physics of Fast Processes in Scintillators“, „Springer“, 2020. L. Valkūnas su bendraautorais parengė vadovėlį „Kvantinė fizika“, VU leidykla, 2020.

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius

BMGMS 2020 m. buvo 59 nariai: 25 tikrieji, 14 emeritų ir 20 užsienio. Veikla pagal mokslų kryptis buvo vykdoma keturiuose skyriuose: Bendrosios biologijos (pirm. M. Žalakevičius), Biofizinių mokslų (pirm. K. Sasnauskas), Medicinos ir sveikatos mokslų (pirm. R. Dubakienė), Geomokslų (pirm. J. Kriauciūnienė); trijose komisijose: Alergologijos (pirm. R. Dubakienė), Motinos ir vaiko (pirm. prof. Arūnas Valiulis), Geoaplinkos problemų (pirm. R. Mokrik). Prie skyriaus veikia Lietuvos alergijos ir astmos asociacija, Lietuvos biochemikų, Lietuvos imunologų, Lietuvos augalų fiziologų, Ignoto Domeikos draugijos. Skyriui vadovauja V. Kučinskas.

Ataskaitiniais metais sušaukti 4 skyriaus susirinkimai, įvyko 10 biuro ir 10 sekcijų bei komisijų posėdžių. Sausio 23 d. ataskaitiniame BMGMS narių visuotiniame susirinkime aptarta skyriaus mokslinė ir mokslo organizacinė veikla, svarstyta ir patvirtinta 2020 m. veiklos planas, išklaudyta skyriaus pirmininko ir sekcijų pirmininkų ataskaitos, įvyko skyriaus kuruojamų žurnalų „Acta medica Lituanica“, „Biologija“, „Geologija. Geografija“ aptarimas. Šiame susirinkime BMGMS Geomokslų sekcijos pirmininke buvo paskirta J. Kriauciūnienė, o K. Kilkus paskirtas skyriaus pirmininko pavaduotoju, vietoj atsistatydinusio V. Basio. Birželio 4 d. BMGMS organizavo nuotolinį skyriaus

narių visuotinį susirinkimą tema „COVID-19 naujienos“. VU Medicinos fakulteto Žmogaus ir medicininės genetikos katedros docentė, VU ligoninės Santaros klinikų Medicininės genetikos centro Molekulinės genetikos ir citogenetikos laboratorijos vedėja doc. dr. Laima Ambrozaitytė virtualioje erdvėje pristatė pranešimą „Molekulinė SARS-CoV-2 diagnostika Lietuvoje“. Pranešimą „Pirmoji patirtis diagnozuojant ir gydant COVID infekciją Lietuvoje“ perskaitė VU Infekcinių ligų ir dermatovenerologijos klinikos profesorė, VU ligoninės Santaros klinikų Infekcinių ligų centro vadovė prof. dr. Ligita Jančorienė.

Rugsėjo 15 d. VU Botanikos sode Kairėnuose įvyko išvažiuojamasis posėdis, skirtas akademiko Vytauto Kontrimavičiaus (1930–2016) gimimo 90-mečiui. Lapkričio 19 d. susirinkime išklauti kandidatų į LMAJA narius prisistatymai, LMAJA nariais išrinkti dr. Andrius Remeikis ir dr. Vacis Tatarūnas.

Biuro, sekcijų ir komisijų posėdžiuose aptarti skyriaus veiklos rezultatai, 2020 m. uždaviniai, skyriaus veiklos planas, LMA organizuojami konkursai, sudarytos ekspertų komisijos, jaunųjų mokslininkų konferencijos „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ programa ir išnagrinėti organizaciniai klausimai, aptarti skyriaus organizuojami renginiai, visuotiniams

Popietė, skirta Akademiko Vytauto Kontrimavičiaus (1930–2016) 90-mečiui.

susirinkimams siūlomos problemos, skyriaus kuruojamų LMA žurnalų leidybos perspektyvos.

Lietuvos mokslų akademija, suprasdama naujausios informacijos apie COVID-19 svarbą visuomenei ir politikams, ėmėsi iniciatyvos suburti įvairių sričių specialistus. Kovo 19 d. BMGM skyriaus biuro posėdyje patvirtinta LMA komisija dėl kvalifikuoto COVID-19 infekcijos vertinimo, komentavimo ir naujausių mokslo rezultatais pagrįstų žinių sklaidimo. Komisijos sudėtis: pirmininkas prof. habil. dr. Vytautas Usonis, nariai – doc. dr. Tomas Kačergius, doc. dr. Sigita Burokienė, prof. dr. Aurelija Žvirblienė, prof. dr. Vytautas Kasiulevičius. Komisijos koordinatoriai akad. Kęstutis Sasnauskas ir akad. Rūta Dubakienė. LMA interneto svetainėje <http://www.lma.lt/COVID-19> yra teikiama šios mokslo grupės naujausia mokslinė informacija apie koronaviruso biologiją, epidemiologiją, diagnostiką, imunologiją, sukeltos ligos klininius aspektus ir gydymą, sukaupia pačių mokslininkų ir surinkta iš viso pasaulio mokslinės

informacijos šaltinių, bei buvo skelbiamos aktualios žinios apie COVID-19. 2020-12-30 LMA tinklalapyje buvo paskelbta plati apžvalga „Lietuvos mokslų akademijos COVID-19 komisija apie pandemiją ir jos valdymą“.

Bendrosios biologijos sekcija atstovauja biologijai, botanikai, ekologijai ir aplinkotyrai, zoologijai ir kitoms kryptims. Joje dirba 6 tikrieji nariai, 3 nariai emeritai, 6 užsienio nariai (pirm. M. Žalakevičius). Sekcija jungia žymiausius bendrosios ir žmogaus genetikos, ekologijos, zoologijos, botanikos, ornitologijos, imunologijos, parazitologijos mokslų šakų atstovus.

2020 m. buvo vykdytas Lietuvos populiacijos kilmės išaiškinimo, *de novo* mutacijų paplitimo Lietuvos populiacijoje, gamtinės atrankos intensyvumo atskiruose genomo regionuose, įskaitant Černobylio likvidatorių genomus, vertinimas (V. Kučinskas). Naudojant „maliarinis parazitas *Plasmodium relictum* – naminė kanarėlė“ modelį atlikti nevirulentiško parazito ilgalaikio poveikio šeimininkui tyrimai parodė, kad ilgalaikis

gydymas „Malarone“ preparatu yra netoksiškas paukščiams ir visiškai išgydo paukščių maliariją, todėl gali būti rekomenduojamas veterinarijos praktikoje (G. Valkiūnas). Sukurta ankstyvojo perspėjimo sistema apie kenksmingų organizmų ir patogenų plitimą Baltijos jūros regiono uostuose. Ši sistema priimta tarptautiniu mastu ir suderinta su Baltijos jūros aplinkos apsaugos (HELCOM) komisijos sprendimų priėmimo sistema dėl laivų balastinių vandenų tvarkymo (S. Olenin). Surinkta medžiaga mokslo istorijos monografijai „Akademikas Tadas Ivanauskas“ parengti (M. Žalakevičius). Parodyta, kuo ir kaip galima pakeisti insekticidus pramoniniuose obelų soduose kovojant su obelų kenkėjų – obuoliniu vaisėdžiu. Pakaitalas yra natūralios biologiška aktyvios medžiagos – obuolinio vaisėdžio lytinio feromono – analogas, jo vartojimo priemonės – dispenseriai, išdėstyti tam tikru tankiu (V. Būda). Atlikta augalų ekologijos tyrimų Lietuvoje per pastaruosius 60 metų kritinė analizė. Pagrindiniai atliktų tyrimų rezultatai kaupiami duomenų bazėje apie augalų ekologijos tyrimų Lietuvoje vykdytojus, naudotus tyrimų metodus ir pagrindinius moksliniuose žurnaluose, monografijose ir mokymo priemonėse skelbtus duomenis (J. Naujalis).

Biofizinių mokslų sekcija atstovauja biochemijai, biofizikai, bioinformatikai, sistemų biologijai ir kt. Joje dirba 6 tikrieji nariai, 4 nariai emeritai ir 7 užsienio nariai (pirm. K. Sasnauskas). Sekcija jungia žymiausius molekulinės biologijos, biochemijos, molekulinės biotechnologijos, biofizikos, bioinformatikos mokslininkus. Vykdyti tyrimai siekiant išaiškinti molekulinis ląstelių žūties ir apsaugos nuo jos mechanizmus smegenų išemijos, hipoksijos bei Alzheimerio ligos eksperimentiniuose modeliuose. Tyrimai parodė, kad užląsteliniai *Tau* baltymai pasižymi neurotoksinio poveikiu,

priklausomai nuo šio baltymo izoformos ir fosforilinimo lygio (V. Borutaitė). Atlikti įvairių rekombinantinių baltymų, tarp jų biopanašių monokloninių antikūnų ar jų fragmentų sintezės tyrimai mikroorganizmų ir žinduolių ląstelėse, kurtos šių baltymų gamybos technologijos (V. A. Bumelis). Atlikti fundamentiniai ir taikomieji DNR ir RNR metilazių tyrimai. Šių fermentų pagrindu sukurti nauji molekuliniai įrankiai, taikomi epigenomo tyrimuose ir tikslinėms RNR molekulėms žymėti. Šiais įrankiais kuriami nauji metodai, skirti ligų prevencijai ir diagnostikai. Gautas tarptautinis patentas (S. Klimašauskas). Tirtos bakterijų antivirusinės apsaugos sistemos. Dauguma antivirusinių apsaugos sistemų kryptingai naikina svetimas nukleorūgštis. Tirtos bakterijų CRISPR-Cas, restrikcijos modifikacijos ir kitų antivirusinių sistemų veiklos mechanizmai, gautų rezultatų pagrindu sukurti nauji genų redagavimo įrankiai. 2020 m. gautas tarptautinis patentas (V. Šikšnys). Vykdytas baltymų kompleksų trimačių struktūrų modeliavimas, B-šeimoms DNR polimerazių evoliucijos, struktūros ir funkcijos tyrimai kompiuteriniais metodais bei CRISPR-Cas sistemų ir su jais susijusių baltymų tyrimai (Č. Venclovas).

Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijoje (fundamentinė medicina, klinikinė medicina, sveikatos mokslai, farmacija, medicinos biotechnologijos, kiti medicinos mokslai) yra 8 tikrieji nariai, 5 nariai emeritai, 3 užsienio nariai (pirm. R. Dubakienė). Sekcija jungia žymiausius kardiologijos, kardiologijos, chirurgijos, pediatrijos, laboratorinės medicinos, gastroenterologijos, alergologijos, neurologijos, teismo antropologijos specialistus. Vykdyti tyrimai dėl aplinkos ir genetinių veiksnių sąveikos įtakos alerginių ligų formavimuisi (R. Dubakienė). Atlikti antropologiniai tyrimai Vilniaus Antakalnio Našlaičių kapinėse. Rasti ir identifikuoti penki sovietinių

Konferencija „Nauja Europos kovos su vėžiu strategija – sprendimai Lietuvai“. Iš kairės: EP narys dr. Juozas Olekas, akad. Kęstutis Strupas, buvęs EK narys dr. Vytenis Povilas Andriukaitis ir LMA prezidentas Jūras Banys.

Konferencija „Nauja Europos kovos su vėžiu strategija – sprendimai Lietuvai“.

represijų aukų palaikai. Vykdyti antropologiniai tyrimai Zoknių (Šiaulių m.) ir Armalėnų (Šilutės r.) masinėse kapavietėse. Ištirta beveik 2 000 Antrojo pasaulinio karo belaisvių palaikų ir parengta juos perlaidoti (R. Jankauskas). Tirti aterosklerozės patogenezės ir rizikos veiksniai, jų ryšys su sergančiojo asmens genomu; tirtos ekstraląstelinės mikrodalelės kaip aterosklerozės biožymenys (Z. A. Kučinskienė). Vykdyti žarnyno opinio kolito ir Krono ligos klinikiniai, epidemiologiniai, molekuliniai, genomo ir mikrobiomos tyrimai (L. Kupčinskas). K. Strupas tyrė karščio sukeltus ir su jais susijusius baltymus – ūminio pankreatito patogenezės veiksnius ir potencialius šios ligos gydymo taikinius, taip pat rūpinosi dėl Pavienių ląstelių transkriptomikos-genomikos tyrimų paralelinės laboratorijos steigimo. R. Žaliūnas nagrinėjo sergančiųjų ūminiu miokardo infarktu pacientų diagnostikos ir gydymo algoritmus COVID-19 infekcijos metu; rizikos veiksnių, morfologinių, funkcinį parametrų, biocheminių, imunologinių ir genetinių žymenų reikšmės nustatymą širdies ir kraujagyslių ligų ankstyvai diagnostikai, gydymui, ligos eigai ir išeitims prognozuoti; išeminės širdies ligos gydymo perspektyvas: genų terapiją; ūminių koronarinių sindromų klinikinės raidkos įtaką išeminės širdies ligos eigai, gydymui ir reabilitacijai; psichosomatinių, neuroendokrinių ir miego sutrikimų įtaką išeminės širdies ligos eigai ir reabilitacijai. A. Laucevičiaus moksliniai interesai: aterosklerozės profilaktika, sukeltų ligų diagnostika ir gydymas, anero binio slenksčio nustatymas tiriant širdies ritmo variabilumo dinamiką fiziniams pajėgumui, hipertenzija sergančiųjų savimonitoravimo ir nuotolinės stebėjimo sistemos kūrimas. D. Rastenytė užbaigė 2017–2020 metais kartu su KTU mokslininkais vykdytą LMT finansuotą mokslininkų grupių projektą „Ultragarsinis

radiojodažninis galvos smegenų audinio savybių vertinimo metodas ankstyvai neurodegeneracijai diagnozuoti.

Geomokslų sekciją (geologija, fizinė geografija, okeanografija, paleontologija ir kt.) sudaro 5 tikrieji nariai, 2 nariai emeritai, 4 užsienio nariai (pirm. J. Kriauciūnienė). Ji jungia geografijos, geologijos, hidrogeologijos, hidrologijos atstovus. Vykdyti ežerų hidrologijos ir termikos bei jų ryšių su požeminiais vandėmis tyrimai (K. Kilkus). Analizuota klimato kaitos įtaką vandens telkiniams ir jų ekstremaliems hidrologiniams reiškiniams, atlikti hidroenergetikos objektų poveikio aplinkai tyrimus (J. Kriauciūnienė). Tirta dirbtinės ir gamtinės kilmės radionuklidų (^3H , ^{14}C , ^{90}Sr , ^{137}Cs , ^{210}Pb ir kt.) migracija aplinkoje ir izotopinių markerių naudojimo aplinkos pokyčių chronologijoje galimybės (J. Mažeika). Atlikti požeminio vandens kilmės, dinamikos ir antropogeniniai tyrimai (R. Mokrik). Vykdyti Lietuvos prekambro kristalinės plutos tektoninės sandaros, seniausių Lietuvos kristalinės plutos uolienų susidarymo ir amžiaus tyrimai (G. Motuza Matuzevičius). Analizuota geologijos mokslo istorija (A. Grigelis).

Metų pradžioje skyrius organizavo konferenciją-diskusiją biologijos ir medicinos mokslų Lietuvoje perspektyvoms aptarti. LMA prezidentas J. Banys pabrėžė šių mokslų svarbą užtikrinant visuomenės gerovę ir norą, kad Lietuva neatsiliktų nuo pasaulyje vyraujančių tendencijų. Sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga pastebėjo, kad sparčiai besivystančios biomedicinos technologijos, genetikos, molekulinės biologijos sričių pasiekimai teikia daug vilčių visuomenei, bet kartu tai kelia ir naujų įtampų. Švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas pateikė keletą duomenų, rodančių, kad nemažai studijuojančių renkasi biologijos

ir medicinos mokslus (sveikatos mokslų krypčių grupę), tačiau yra problemų mokslo finansavimo srityje. Diskusijose kalbėjo GTC direktorius prof. Sigitas Podėnas, Nacionalinio vėžio instituto direktorė prof. Sonata Jarmalaitė, Inovatyvios medicinos centro direktorius prof. Algirdas Venalis, LSMU mokslo prorektorė prof. Vaiva Lesauskaitė, VU Medicinos fakulteto dekanas prof. Algirdas Utkus, VU ligoninės Santaros klinikos generalinis direktorius prof. Feliksas Jankevičius, LMT pirmininkas prof. Romas Baronas. Iškeltos esamos problemos ir siūlyta sukurti medicinos srities mokslinių tyrimų ir technologijų organizaciją, kuri skatintų šios srities mokslo ir medicinos įstaigų susitelkimą. Buvo parengta rezoliucija.

Balandžio 24 d. nuotoliniu būdu organizuotas kasmetinis renginys „DNR diena Lietuvoje 2020“. DNR dienos proga Amerikos žmogaus genetikos ir Europos žmogaus genetikos draugijos organizuoja moksleivių darbų konkursą paskelbtomis temomis. Konkurse kasmet dalyvauja ir Lietuva. Nacionalinį konkurso etapą rengia Lietuvos žmogaus genetikos draugija kartu su VU, Lietuvos moksleivių neformaliojo švietimo centru, ŠMSM, LMA, UAB „TermoFisher Scientific Baltics“ ir UAB „Biotechpharma“. Apdovanojami ir moksleiviai, ir jiems darbus parengti padėję mokytojai. Pagrindinis konkurso tikslas – skleisti genetikos mokslo žinias tarp mokinių ir mokytojų, ugdyti mokinių smalsumą, domėjimąsi šių dienų genetikos mokslo aktualijomis, taip pat atkreipti dėmesį į gabius ir sumanius Lietuvos mokinius, atrasti būsimuosius jaunuosius mokslininkus.

Spalio 14 d. BMGMS kartu su Vandens tarpyra prie LMA ir Klaipėdos universitetu organizavo konferenciją-diskusiją „Jūros mokslo diena“, skirtą KU 30-mečiui. Joje supažindino akademinę bendruomenę su mūsų šalyje per 30

nepriklausomybės metų susiformavusia šiuolaikine tarpdalykine mokslo disciplina – jūriniais mokslais. Konferencijoje taip pat buvo iniciuota diskusija dėl Lietuvos mokslo institucijų potencialo susitelkimo įgyvendinant Europos žaliojo kurso tikslą ir buvo priimta rezoliucija.

Vienas LMA gyvai vykusių renginių – spalio 20 d. BMGMS kartu su LMA skyriumi „Mokslininkų rūmai“ ir Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla organizuotos švedų rašytojos Karin Bojs mokslo populiarinimo knygos „Mano šeima europiečiai. Pastarieji 54 000 metų“ sutiktuvės.

Spalio 22–24 d. Vilniuje įvyko pirmasis Tarptautinis smegenų, širdies ir inkstų kongresas (Brain, Heart and Kidney Congress). Organizuojant kongresą dalyvavo VU, LMA, Lietuvos neurologų asociacija, Lietuvos širdies asociacija, Lietuvos vaikų nefrologų draugija, Lietuvos inkstų fondas, Lietuvos epileptologijos draugija ir tarptautinė medikų bendruomenė. Renginio pagrindinė idėja – rasti bendrų sąlyčio taškų tarp neurologijos, kardiologijos, nefrologijos ir kitų sričių specialistų. Kongrese pranešimus skaitė 44 kvietiniai lektoriai iš 16 valstybių.

Spalio 23 d. BMGMS kartu su Lietuvos geografų draugija ir VU Chemijos ir geomokslų fakulteto Geomokslų institutu organizavo IV Lietuvos geografų kongresą ir tarptautinę konferenciją „Geografijos mokslas: tyrimai gamtos ir visuomenės gerovei“. Šiame kas penkerius metus vykstančiame renginyje buvo pristatyti svarbiausių geografinių mokslinio tyrimo centrų vykdomi kraštovaizdžio, meteorologiniai, bendri hidrologiniai ir jūros kranto, pelkių, regioniniai, kaimo teritorijų, miestų, geografinio ugdymo sričių tyrimai ir praktinės veiklos, atliktos per pastaruosius šešerius metus.

Spalio 26 d. įvyko tradicinė BMGMS ir Lietuvos biologijos mokytojų asociacijos (LBMA) organizuojama konferencija „Mokslo naujie-

nos Lietuvos mokytojams“. Buvo išklaustyti septyni mokslo naujovėms skirti pranešimai. Pranešimus skaitė ir du BMGMS nariai: V. Kučinskas – „Lietuvos genomo šaknų beieškant“, J. R. Naujalis – „Legendinės gamtininkės Eugenijos Šimkūnaitės (1920–1996) fenomenas: nuo Tauragnų miestelio mergaitės iki Lietuvos vaistinių augalų žiniuonės“. Nuotoliniu būdu vykusio konferencija susilaukė didelio mokytojų dėmesio.

Gruodžio 4 d. BMGMS kartu su GTC virtualiai organizavo 13-ąją Jaunųjų mokslininkų konferenciją „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Tai tęstinis mokslo renginys, apie kurį žino Lietuvos jaunieji mokslininkai ir aktyviai jame dalyvauja. Konferencijos tikslas – skatinti jaunųjų mokslininkų susidomėjimą ir aktyvumą, stiprinti Lietuvos mokslo, studijų bei verslo bendradarbiavimą, keistis informacija apie vykdomus tyrimus, apžvelgti geriausių jaunųjų mokslininkų darbus biotechnologijos, biochemijos, biomedicinos ir geomokslų srityse, skatinti jaunųjų mokslininkų bendradarbiavimą ir tyrimų rezultatų sklaidą. Mokslo visuomenėje labai pabrėžiama tarpdalykinių tyrimų svarba. Jaunieji mokslininkai ir tyrėjai vis aktyviau įsitraukia į tarpdalykinius tyrimus ir padeda spręsti šaliai aktualius klausimus. Konferencijoje dalyvavo ir pranešimus skaitė 36 geriausi jaunieji mokslininkai iki 35 m. amžiaus iš VU, LSMU, KTU, VU Gyvybės mokslų centro, GTC ir FTMC, Nacionalinio vėžio instituto, LEI. Konferencija ateityje galėtų būti visos Lietuvos aukštųjų mokyklų, mokslo institutų ir mokslo centrų pagrindine metine konferencija, kurioje savo gamtos ir gyvybės bei geomokslų sričių tyrimus galėtų pristatyti visi geriausi Lietuvos jaunieji mokslininkai. Konferencijos rėmėjai – LMT ir UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“.

Gruodžio 10 d. vaizdo konferencijoje buvo paminėtos žymaus Lietuvos botaniko, mikologo ir fitopatologo, habilituoto biomedicinos mokslų daktaro, LMA nario korespondento profesoriaus Antano Minkevičiaus (1900–1998) 120-osios gimimo metinės.

Skyriaus nariai vykdė 49 konkursinius mokslo projektus, iš jų 35 tarptautinius, ar jiems vadovavo. Pažymėtini LMT visuotinės dotacijos (V. Borutaitė, V. Šikšnys, Č. Venclovas), LMT MIP projektai, „Žiliberio“ programa, COST projektai ir kiti. S. Klimašauskas vykdė prestižinę Europos mokslo tarybos dotacijos projektą. V. A. Bumelis – net 21 užsakomąjį projektą su įvairiais užsienio partneriais. J. Kriaučiūnienė – COST veiklos „Išdžiūstančių upių ir upelių tyrimai bei valdymas“ Lietuvos atstovė; INTERREG, taip pat LMT nacionalinės mokslo programos „Agro-, miško ir vandens ekosistemų tvarumas“ projekto „Hidrotechninių statinių poveikio upių nuotėkiui vertinimas ir tvarus vandens išteklių valdymas siekiant išsaugoti bei atkurti vandens ekosistemas“ vadovė. J. Mažeika dalyvavo Baltarusijos valstybinio universiteto ir Lietuvos GTC projekte „Naručio ežero būklės Baltarusijoje vertinimas“. R. Mokrik – projekto „Geoaplinkos pokyčiai, apsauga ir resursų panaudojimas“ vadovas. S. Olenin toliau vadovavo tarptautiniam projektui „Valdymo pasirinkimų sudarymas siekiant sumažinti biologinių invazijų riziką iš laivų Baltijos jūros regione“, kur buvo sukurta ankstyvojo perspėjimo sistema apie kenksmingų organizmų ir patogenų plitimą Baltijos jūros regiono uostuose; tęsė darbus vykdant dvišalės Lietuvos–Lenkijos mokslo bendradarbiavimo programos projektą „Arkties bento ekosistemų kaita: ledyno tirpsmo ir borealinių rūšių pernašos makroplastiku poveikis“; tęsė LMT finansuojamo projekto „Giluminiu mokymusi

grįsta automatinė sistema jūros dugno vaizdų atpažinimui ir kiekybinei analizei“ darbus; pradėjo tyrimus pagal Lietuvos–Ukrainos dvišalio bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje programos projektą „Jūros ekosistemos būklės vertinimas: sąvokos, rodikliai, testavimas“. V. Būda vykdė projektą „Metabolitų vaidmuo tritrofinėje augalo–mikroorganizmo–fitofago ekosąveikoje“. V. Kučinskas vadovavo projektui „Senovės ir nauji aleliai lietuvių genome: mutacijos, gamtinė atranka ir adaptacija“. G. Valkiūnas su Švedijos mokslininkais dalyvavo Europos mokslinių tyrimų tarybos (European Research Council) Dotacijų pažengusiems (Advanced Grant) projekte „Imunitetas ekologijoje ir evoliucijoje: „paslėptas“ ligos poveikis, imuniteto atsakas ir jų sukeltos pasekmės Darvininei būklei“ / „Immunity in Ecology and Evolution: ‘Hidden’ costs of disease, immune function and their consequences for Darwinian fitness“. R. Dubakienė dalyvavo ES 7BP projekto Europeprevall/IFAAM dalyje „Lietuvos naujagimių kohortos longitudinalinis tyrimas“ ir LMT projekte su Šiaulių universitetu „Sinerginio alergeninių žiedadulkių ir oro kokybės poveikio asmens sveikatai tyrimas“. L. Kupčinskas dalyvavo Europos Uždegiminių žarnyno ligų registro Rytų–Vakarų gradiento studijos projekte. K. Strupas – projekte „Neinvazinių metodų platforma sunkaus ūminio pankreatito (ŪP) ankstyvajai diagnostikai ir prognostikai“; projekte „Pavienių ląstelių transkriptomikos-genomikos tyrimų paralelinės laboratorijos įsteigimas“ ir LMT projekte „Sveikas senėjimas“ bendradarbiaujant su VU Gyvybės mokslų centru. A. Laucevičius vadovavo projektui „Aterosklerozės profilaktika, sukeltų ligų diagnostika ir gydymas“ ir ES lėšomis finansuojamam projektui „Hipertenzija sergančiųjų savimonitoravimo ir nuotolinės stebėjimo sistemos kūrimas“. Projektas skirtas

individualizuotos arterinės savipriežiūros ir kontrolės sistemoms sukurti.

V. Šikšnys yra Lietuvos atstovas EMBC ir EMBL (Europos molekulinės biologijos konferencija ir laboratorija) organizacijose, EMBO tikrasis narys, Lietuvos atstovas Europos molekulinės biologijos taryboje, Europos molekulinės biologijos konferencijos viceprezidentas, EMBO ilgalaikių stipendijų komiteto narys. S. Klimašauskas – Karališkosios chemijos draugijos ir Amerikos chemijos draugijos narys, Epigenetikos bendruomenės narys, EMBO tikrasis narys ir Nacionalinio žmogaus genomo tyrimų komiteto narys. V. A. Bumelis – VŠĮ „Šiaurės Jeruzalė“ valdybos narys, Jungtinių Tautų vaikų fondo Lietuvos nacionalinio UNICEF komiteto garbės narys, LR Vyriausybės komisijos klausimams, susijusiems su Lietuvos žydų kultūra ir istorija, nagrinėti narys, asociacijos „Investuotojų forumas“ valdybos narys, Lietuvos–Izraelio prekybos rūmų įkūrėjas ir prezidentas. K. Kilkus – Tarptautinės hidrologijos mokslų asociacijos narys. J. Kriaučiūnienė – Šiaurės hidrologų asociacijos narė, kaip Lietuvos atstovė dalyvauja Tarptautinėje mokslo institucijų organizacijos EURAQUA (European Network of Freshwater Research Organisations) veikloje. J. Mažeika bendradarbiavo su mokslininkais iš Varšuvos universiteto (Lenkija), Talino technologijos universiteto (Estija), Maskvos valstybinio universiteto (Rusijos Federacija), Rusijos MA O. J. Šmidto Žemės fizikos instituto (Maskva, Rusijos Federacija), Rusijos MA P. P. Širšovo Okeanologijos instituto Atlanto skyriaus (Kaliningradas, Rusijos Federacija), Tomsko politechnikos universiteto (Rusijos Federacija), Baltarusijos valstybinio universiteto. Bendradarbiavimas pasirinktas pagal tyrimų gi-
miningumą ir vyksta nuo kelerių iki 15 metų.

G. Motuza Matuzevičius bendradarbiavo su Stokholmo universitetu Lietuvos geležies rūdos kilmės nustatymo klausimu.

Skyriaus nariai vykdė bendrus darbus su Kalifornijos universiteto (JAV), Paranos valstybinio universiteto (Brazilija), Vengrijos MA Augalų apsaugos instituto, Braunšveigo universiteto (Vokietija) mokslininkais. Kartu su Airijos, Ukrainos, Vokietijos, Slovėnijos, Suomijos, Latvijos, Estijos ir kitų šalių mokslininkais dalyvavo tarptautiniuose projektuose ir darbo grupėse. BMGM skyriui priklausantys LMA užsienio nariai yra LMA leidžiamų žurnalų redakcinių kolegijų nariais: prof. E. Bušas ir prof. P. Malfertaineris – žurnalo „Acta medica Lituanica“, prof. J. Gleba, S. Inge-Večtomovas, R. N. Džounsas, I. K. E. Magnusonas – žurnalo „Biologija“, prof. H. J. Foitas – žurnalo „Geologija. Geografija“, prof. J. Harfas ir prof. V. V. Klemas – žurnalo „Baltica“. Vienas žymiausių Europos gastroenterologų, Miuncheno ir Magdeburgo universitetų profesorius emeritas, LMA užsienio narys prof. P. Malfertaineris buvo daugelio Lietuvoje vykdytų akademinio bendradarbiavimo programų iniciatorius ir koordinatorius.

Skyriaus nariai atliko per 140 ekspertizių, vertindami Lietuvos mokslo premijai, LMA Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai), Pranciškaus Šivickio (biologija) Vlado Lašo (medicina) premijoms pateiktus darbus, LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso biomedicinos mokslų srities paraiškas, LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursams pateiktus darbus, L'Oréal Baltic konkurso „Moterims moksle“, LR Prezidento Kazio Griniaus (biomedicinos mokslų studijų sritis) stipendijai gautas paraiškas, atlikdami BMGMS leidinio „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ publikacijų,

Pasaulio mokslininkų federacijos Lietuvos nacionalinių stipendijų programai pateiktų paraiškų, kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius mokslinės veiklos ekspertinių vertinimą.

Skyriaus nariai recenzavo mokslinius straipsnius, dirbo mokslo leidinių redakcinėse kolegijose, ekspertavo Lietuvos periodinius mokslo leidinius ir teikė siūlymus ŠMSM dėl jų finansavimo, atliko aukštųjų mokyklų studijų programų ekspertizes, teikė vienkartinės konsultacijas, rekomendacijas ir ekspertinių vertinimą ŽŪM, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Valstybinei augalininkystės tarnybai prie ŽŪM, SAM ir kitoms valstybės institucijoms bei savivaldybėms. LMT ekspertų grupėje vertino mokslo programos ataskaitas, dirbo LR Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginės tarybos ekspertų darbo grupėje, Valstybinėje lietuvių kalbos komisijoje, Žemės ūkio rūmuose, Mokinių neformaliojo ugdymo centre, Lietuvos mokslo premijų komisijoje, konsultavo VU Botanikos sodo, Klaipėdos universiteto ir Dzūkijos nacionalinio parko darbuotojus augalų ekologijos klausimais. Dirbo Europos mokslo fondo nepriklausomų vertintojų kolegijoje, Europos medicinos akademijų federacijoje FEAM, Estijos Tyrimų taryboje; Lenkijos nacionaliniame mokslo centre, atstovavo Lietuvai EMBL / EMBO organizacijose ir Nacionaliniame žmogaus genomo tyrimų komitete. Atliko ekspertizes LEI, Latvijos aplinkos, geologijos ir meteorologijos centro prašymu. Atstovavo LMA Europos akademijų mokslo patariamojoje taryboje EASAC, jos Aplinkos komiteto darbe.

Mokslo žinias skyriaus nariai skleidžia moksliniuose straipsniuose ir kituose leidiniuose. Paskelbė 232 mokslines publikacijas, 46 mokslą populiarinančius straipsnius, 53 kartus kalbėjo

visuomeniniuose renginiuose, radijo ir TV laido-
se. Aktyviai dalyvavo tarptautiniuose ir šalies
mokslų kongresuose, konferencijose.

BMGMS narių rezultatai publikuoti devy-
niose knygose. J. R. Naujalis ir A. Skirkevičius
parašė knygas, R. Žaliūnas su bendraautoriais
parašė kardiologijos vadovėlį. G. Valkiūnas –
knygos skyrių, kuri išleido „Springer Nature
Switzerland AG“ leidykla. Č. Venclovas su ben-
draautoriais parengė dviejų knygų skyrius.
V. Basys sudarė leidinį „Gimimų medicininiai
duomenys 2019 m.“ BMGMS sudarė ir išleido
jaunųjų mokslininkų konferencijos „Bioateitis:
gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ pra-
nešimų tezių leidinį.

Skyrius tęsė bendradarbiavimą su UAB
„Thermo Fisher Scientific Baltics“, kuri jau
trylika metų finansiškai remia skyriaus na-
rių organizuojamą konferenciją jauniems
mokslininkams. Skyrius, koordinuodamas įvai-
rių biologijos, geomokslų, medicinos ir sveikatos
mokslų sričių mokslinius tyrimus ir veikdamas

pagal pasirašytas LMA sutartis, bendradarbiauja
su GTC ir Inovatyvios medicinos centru, vertina,
svarsto ir aptaria jų mokslinių tyrimų planų pro-
jektus. Bendradarbiauja su SAM, ŠMSM, LSMU,
VU, KU, ŠU, LMT, Lietuvos biologijos mokytojų
asociacija, Lietuvos bitininkų sąjunga, Lietuvos
geologijos tarnyba, Lietuvos hidrometeorolo-
gijos tarnyba, Geologijos įmonių asociacija, LR
Seimo Aplinkos apsaugos komitetu, Radiacinės
saugos centru, VĮ Ignalinos AE.

Apibendrinant skyriaus veiklą būtina pa-
brėžti, kad jis tapo mokslo forumu Lietuvoje
įvairioms visuomenės grupėms: moksleiviams
(„DNR diena“), jauniems mokslininkams,
doktorantams ir studentams (konferencija
„Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspek-
tyvos“), mokytojams (konferencijos Lietuvos
biologijos mokytojams), biomedicinos mokslų
sričių mokslininkams (konferencija-diskusija su
biomedicinos sritims atstovaujančiais universi-
tetais, institutais ir mokslo centrais).

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

ŽŪMMS 2020 m. buvo 32 nariai: 14 tikrųjų narių, 10 emeritų, 8 užsienio nariai. Skyriui vadovauja Z. Dabkevičius. Skyrių sudaro penkios mokslų sekcijos: Agronomijos (pirm. V. Stanys), Miškininkystės (pirm. D. Danusevičius), Zootechnikos ir veterinarinės medicinos (pirm. H. Žilinskas), Žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos (pirm. A. Raila), Agrarinės ekonomikos ir sociologijos (pirm. prof. Vlada Vitunskienė) bei Maisto kokybės ir saugos komisija (pirm. P. Viškelis). ŽŪMMS pavesta kuruoti Lietuvos dirvožeminkų draugijos veiklą. Skyrius sprendžia aktualius agronomijos, miškotyros, zootechnikos, veterinarinės medicinos, aplinkos inžinerijos, maisto saugos ir kokybės, agrarinės ekonomikos ir sociologijos mokslų klausimus; rūpinasi agrarinių mokslų tyrimų plėtra, gautų rezultatų sklaida ir bendradarbiavimu su mokslo ir valstybinėmis institucijomis sprendžiant šalies ūkio problemas.

ŽŪMMS 2020 m. bendradarbiavo su ŽŪM, AM, Žemės ūkio mokslo taryba prie ŽŪM, LAMMC Žemdirbystės, Miškų, Sodininkystės ir daržininkystės institutais, VDU ŽŪA, LSMU VA ir Gyvulininkystės institutu, KTU Maisto institutu, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutu. Skyriaus nariai aktyviai bendradarbiavo su verslo atstovais kurdami biologiškai vertingus maisto produktus, funkcionaliojo maisto prototipus,

vykdydami mokslo ir inovacijų projektus, teikdami konsultacijas.

Organizuoti šeši skyriaus narių visuotiniai susirinkimai. Sausio 21 d. buvo aptarta 2019 m. skyriaus veikla ir numatyti 2020 metų darbai. Birželio 18 d., atlėgus pirmajai pandemijos bangai, skyriaus narių visuotiname susirinkime, vykusiame LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute, aptarti sodininkystės ir daržininkystės, maisto kokybės ir saugos mokslo krypčių vykdomi tyrimai, mokslo ir verslo pasiekimai bei ateities iššūkiai.

Rugsėjo 29 d. Anykščiuose įvyko ŽŪMMS bei Anykščių r. savivaldybės posėdis „Įvairių žemės ūkio verslo ir mokslo krypčių sąsajos: gyvulininkystės plėtra ir veterinarija“, kuriame buvo paminėtas LMA ir Anykščių r. savivaldybės bendradarbiavimo dešimtmetis. Susirinkime kartu su rajono veterinarijos gydytojais ir gyvulininkystės specialistais bei gyvulininkystės srities ūkininkais buvo aptartos gyvulininkystės plėtros galimybės šalyje, infekcinių gyvūnų ligų plitimo pavojai ir jų kontrolė.

Trys nuotoliniai ŽŪMMS narių visuotiniai susirinkimai vyko dėl LMA tikrųjų narių rinkimų, vietų skaičiaus ir specialybių, skyriaus veiklos plano vykdymo bei kitais klausimais. Įvyko aštuoni biuro ir septyni sekcijų, komisijų ir komitetų posėdžiai, kuriuose spęsti organizaciniai

Iš kairės: 2019 m. Lietuvos mokslo premijos laureatai dr. Audrius Sasnauskas, dr. Tadeušas Šikšnianas, dr. Dalia Gelvonauskienė, akad. Vidmantas Starys.

Mokslinė konferencija „Europos žaliasis kursas: iššūkiais grįstos galimybės agro-, miškų mokslui ir verslui“, skirta Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro 10 metų mokslinės veiklos sukakčiai.

Iš kairės: akad. Veronika Vasiliauskiene, LR Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus išvažiuojamasis posėdis Babtuose. Pirmame plane iš dešinės: akad. Vidmantas Starys, HSMS pirmininkas Domas Kaunas, akad. Algirdas Juozas Motuzas, SDI direktorius dr. Audrius Sasnauskas.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus bei Anykščių r. savivaldybės posėdis „Ivairių žemės ūkio verslo ir mokslo krypčių sąsajos: gyvulininkystės plėtra ir veterinarija“. Iš kairės: akademikai Vidmantas Bižokas ir Žydrė Kadžiulienė, Anykščių r. ūkininkas Vyngantas Šližys.

Ataskaitinis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių susirinkimas. 2020 01 21.

klausimai, teikti kandidatai valstybės apdovanojimams bei LMA atminimo medaliui, diskutuoti dėl LMA tikrųjų narių rinkimų vietų skaičiaus ir specialybių, sudarytos komisijos, vykdyti LMA vardinių, LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų, LMA Aukštųjų mokyklų studentų premijų, LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursai, į LMAJA rinkti jaunieji akademikai.

Skyriaus akademikai kartu su pagrindiniais partneriais – VDU ŽŪA, LSMU VA ir LAMMC dėstytojais bei mokslininkais – organizavo dvi tarptautines ir tris nacionalines konferencijas, surengė keturias diskusijas ir seminarus aktualia gamtosaugos, darnios bioekonomikos ir maisto pramonės plėtros, dirvožemio išsaugojimo tematika.

Gegužės 6–7 d. VDU ŽŪA nuotoliniu būdu vyko 26-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Žmogaus ir gamtos sauga 2020“, kurią organizavo VDU ir LMA. Konferencijos tikslas – tarpusavyje susietų žmogaus saugos ir sveikatos,

technologijų vystymo bei gamtos apsaugos tyrimų rezultatų skelbimas sudarant galimybę mokslininkams ir kitiems (ypač jauniems tyrėjams) skleisti rezultatus ne tik tarp mokslininkų ir studentų, bet ir tarp ūkininkų, žemės ir miškų ūkio ar kitų sričių specialistų, populiarinti žmonių saugos bei gamtos apsaugos nuostatas. Konferencijos darbas vyko trijose sekcijose, pranešimus skaitė akademikai, mokslininkai iš VDU, KTU, LAMMC, LSMU, VGTU, Kauno kolegijos, Ukrainos, Baltarusijos, taip pat Aplinkos ministerijos ir verslo atstovai.

Birželio 25 d. įvyko nuotolinė tarptautinė mokslinė konferencija „Darni bioekonomikos plėtra 2020: nuo globalaus mąstymo link lokalaus veikimo“, kurią organizavo VDU ŽŪA Bioekonomikos plėtros fakultetas, Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų universiteto Ekonomikos ir socialinės plėtros fakultetas bei LMA ŽŪMMS Agrarinės ekonomikos ir sociologijos sekcija. Konferencija skirta mokslinėms diskusijoms ir naujoms idėjoms tokia

tematika: „Darnumas – „raktas“ bioekonomikos iššūkiams spręsti“, „Bioekonomika kaimo plėtrai“, „Inovacijos investicijų, rinkų ir biosektoriaus plėtrai“. Plenarinėse diskusijose buvo aptarti darnios bioekonomikos kaimo vietovėse rėmimo priemonių ir kaimo vietovių galimybių naudojimo klausimai.

Spalio 10 d. Kauno „Žalgirio“ arenoje įvyko Nacionalinio maisto ūkio klasterio ir ŽŪMMS Maisto saugos ir kokybės komisijos organizuotas renginys „Bioekonomika ir maisto pramonės ateitis. Kaip mes įveiksime iššūkius?“, kuriame buvo nagrinėtos aktualios temos dėl bioekonomikos ir maisto pramonės ateities, maisto sistemos misijos bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo galimybių klasteriuose. Lapkričio 12 d. įvyko 9-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“, kurios tikslas – telkti jaunuosius mokslininkus, vykdančius agronomijos, agrobiologijos ir agroekologijos, dirvožemio ir agrochemijos, sodininkystės ir daržininkystės, miškotyros, zootechnikos ir veterinarinės medicinos, žemės ūkio inžinerijos, maisto saugos ir kokybės, agrarinės ekonomikos ir kaimo sociologijos mokslo sričių ir krypčių tyrimus bei skatinti jų bendradarbiavimą ir tyrimų rezultatų sklaidą.

Gruodžio 4 d. įvyko LMA ŽŪMMS, Lietuvos dirvožemininkų draugijos ir LAMMC organizuotas nuotolinis renginys „Gyvas ir sveikas dirvožemis“, skirtas Pasaulinei dirvožemio dienai, jame dalyvavo per 130 mokslo, studijų, verslo ir valdžios institucijų atstovų. Diskutuota apie dirvožemio būklę Lietuvoje ir pasaulyje, nagrinėta, kaip išvengti dirvožemio degradacijos ir didinti derlingumo potencialą, sukaupiti dirvožemyje daugiau organinės anglies, kaip racionaliai naudoti dirvožemį atsižvelgiant į besikeičiantį klimatą. Kituose renginiuose aptarti inžineriniai ir technologiniai sprendimai daržovių

derliui išsaugoti (balandžio 11 d.), diskutuota dėl energijos sąnaudų mažinimo galimybes vaistinių augalų prekinio paruošimo technologijose (birželio 19 d.), dėl pupinių augalų ateities augalininkystės sistemose (birželio 30 d.), dėl grūdų laikymo technologijų (liepos 9 d.). Aptarti kiti žemės ūkiui bei kaimo plėtrai aktualūs klausimai, kuriems spręsti reikia mokslininkų patirties ir žinių.

Lietuvos dirvožemininkų draugija prie LMA ŽŪMMS sausio 28 d. organizavo draugijos valdybos posėdį. Doc. dr. Rimantas Vaisvalavičius parengė pasaulinei dirvožemio dienai skirtų infografikų lietuviškas versijas, skelbtas Lietuvos geografijos mokytojų asociacijos (LGMA) tinklalapyje. Draugijos nariai konferencijose skaitė pranešimus aktualiais dirvožemio klausimais. Prisidėdama prie bendrųjų vandens politikos klausimų sprendimo ir darnaus šalies vandens sektoriaus vystymo, Vandens taryba prie LMA, bendradarbiaudama su BMGMS ir KU Jūrinių tyrimų institutu, spalio 14 d. surengė nuotolinę mokslinę konferenciją „Jūros mokslo diena“. Konferencija buvo skirta Klaipėdos universiteto 30-mečiui. Jos tikslas – supažindinti visuomenę ir akademinę bendruomenę su naujausiais jūriniais tyrimais ir jų rezultatais. Vyko diskusija dėl Lietuvos mokslo institucijų potencialo susitelkimo įgyvendinant Europos žaliojo kurso tikslą. Priimtoje rezoliucijoje pažymima, kad Lietuvoje yra sukaupta didelė patirtis jūrinių mokslų srityje, tačiau trūksta valstybino požiūrio į įvairių institucijų veiklos koordinavimą, esamos infrastruktūros, tarp jų ir mokslinių tiriamųjų laivų, naudojimą. Išreikšta būtinybė inicijuoti nacionalinę jūrinio mokslo plėtros programą, padėsiančią koordinuoti Lietuvos mėlynosios ekonomikos plėtrai būtinų mokslo žinių kūrimą ir užtikrinti gerą Baltijos jūros būklę ir Europos žaliojo kurso nuostatas.

V. Stanys su kolegomis išleido knygos dalį „Klimato pokyčiams atsparių erškėtinių šeimos uoginių augalų veislių kūrimas“ / „Development of Climate-Resilient Varieties in Rosaceous Berries“. Chittaranjan Kole (ed.): „Genominis prie klimato prisitaikančio vaisių derliaus projektavimas“ / „Genomic Designing of Climate-Smart Fruit Crops“, „Springer“. Taip pat V. Stanys sukūrė juodojo serbento derlingas, stambiavaises, atsparias serbentinei erkutei veisles ‘Aldoniai’ ir ‘Didikai’. V. Ruzgo 2020 m. į Nacionalinį augalų veislių sąrašą ir ES Bendrąjį žemės ūkio augalų veislių katalogą buvo įrašytos dvi žeminių kviečių veislės ‘Silva’ ir ‘Taurija’. P. Viškelio įregistruotas Europos dizainas, Nr. 007535067-0001. Išleista bibliografinė knyga „Profesorius Albinas Kusta“ (VDU, 2020). LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius išleido 9-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ pranešimų teizių elektroninį leidinį.

ŽŪMMS nariai, vykdydami šalies ir tarptautinius mokslo projektus, nacionalines ir ilgalaikes institucines mokslo programas, paskelbė 76 mokslo straipsnius, iš jų 70 tarptautiniuose leidiniuose, parašė 64 mokslo populiarinimo straipsnius, 25 kartus kalbėjo renginiuose visuomenei, radijo, televizijos laidose, atliko 265 ekspertizes, iš kurių 156 – LMA vardu. Skyriaus nariai LMA svetainėje paskelbė 19 straipsnių mokslui ir visuomenei aktualia tematika.

Skyriaus nariai dalyvavo Lietuvos mokslo premijų komisijos darbe, vertino LMT, MITA, LVPA paraiškas ir ES Mokslo tarybos programos „Horizontas 2020“ projektus, ekspertavo Lietuvos standartizacijos departamento technikos komitetų „Vaisiai, daržovės ir jų produktai“ ir „Grūdai, grūdų produktai, duona, pašarai“ veiklos srities dokumentų projektus. Z. Dabkevičius buvo LMA sudarytos Lietuvos autorių mokslo

populiarinimo knygų atrankos komisijos narys, vertino AM Augalų genetinių išteklių komisijos įrašomų į saugomų nacionaliniuose augalų genetiniuose ištekliuose augalų pavyzdžių sąrašus; teikė ŽŪM kvietimu pastabas dėl „Lietuvos bendrojo plano projekto“; dalyvavo aptariant ir teikiant pastabas ŽŪM rengiamoms „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano“ projektui. V. Bižokas ir A. Povilaitis – LMA deleguoti UNESCO ir „L'Oréal Baltic“ fondo 2020 m. stipendijų konkursui „Moterims moksle“ pateiktų darbų vertinimo komisijos nariai. P. Viškelis ir A. Raila – LMA atstovai LR ŽŪM nuolatinėje komisijoje „Nacionalinės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“. P. Viškelis dar vykdė ekspertinį darbą Nacionalinės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos ekspertų komitete. V. Stanys AM užsakyму vertino pateiktą projektą ir parengė išvadas, vykdė ekspertinį darbą GMO ekspertų komitete. D. Danusevičius ir A. Pliūra dalyvavo AM Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos veikloje. A. Pliūra ir Z. Dabkevičius atliko EASAC išleisto leidinio ir lydimųjų dokumentų analizę ir parengė atsakymą į Lietuvos biomasės energetikos asociacijos raštą.

ŽŪM prašymu skyriaus nariai susipažino su ŽŪM ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto parengta Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros analize bei išgrynintais poreikiais, pateikė ekspertines įžvalgas dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2021–2027 m. strateginio plano rengimo.

Skyriaus nariai pasižymėjo ir tarptautinėje veikloje: bendradarbiavo su užsienio mokslo akademijomis, mokslo ir studijų institucijomis, vykdė tarptautinius projektus, bendrai kūrė augalų veisles, dalyvavo tarptautinėse konferencijose. Ypač daug tarptautinių įsipareigojimų ir ryšių turėjo akademikai A. Povilaitis ir

P. Viškelis. A. Povilaitis vykdė mokslinį projektą „Tarptautinės azoto valdymo sistemos siekis“ / „Towards international nitrogen management system“ su 32 partneriais iš viso pasaulio. Yra UNESCO Tarptautinės hidrologijos programos atstovas (paskirtas LMA), bendradarbiavo vykdant mokslinius tyrimus su Kvinslendo, Nairobio, Ajovos valstijos ir Minesotos universitetais (JAV), Delio, „Lovely Professional“ universitetais (Indija), vykdė bendrus projektus su Švedijos žemės ūkio mokslų universitetu, Helsinkio, Aalto universitetais (Suomija) ir Varšuvos gyvybės mokslų, Lodzės, Latvijos žemės ūkio universitetais, vykdė tarptautinį projektą su partneriais: Jungtinių Tautų Aplinkos apsaugos programa, Pasaulio aplinkos fondu, JK Ekologijos ir hidrologijos centru, Norvegijos bioekonomikos tyrimų institutu, Sakartvelo technikos universitetu. Dalyvavo Šiaurės šalių hidrologų, Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų ir Tarptautinės hidrologijos mokslų sąjungų veikloje.

P. Viškelis vykdė Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo programos projektą „Baltijos regiono komercinį potencialą turinčių miško (išskyrus medieną) produktų (laukinės ir pusiau kultivuotos veislės) autentiškumas“. Bendradarbiaujant su Latvijos žemės ūkio mokslų universitetu atlikti tyrimai ir paskelbtas mokslinis straipsnis. Vykdėti bendri MTEP darbai, elektroporacijos srities tyrimai su Salerno universitetu (Italija). Bendradarbiaujant su Belgijos mitybos asociacija ir Gento universitetu atlikti bendri moksliniai tyrimai. Vykdėti moksliniai tyrimai pagal „Eureka“ projektą E113496 „Funkcionalių gėrimų kūrimas augalines žaliavas fermentuojant *Medusomyces gisevii* simbiotinė kultūra“, užsienio partneris – H Drop B.V., Nyderlandai.

Z. Dabkevičius bendradarbiavo su Europos žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų

sąjunga (UEAA), pristatė Lietuvos visuomenei Europos žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų sąjungos parengtą komunikatą, kuriame raginama imtis koordinuojamų veiksmų, skirtų COVID-19 sukeltiems padariniams žemės ūkiui, maistui ir mitybai spręsti. D. Danusevičius vykdė „Horizontas 2020“ mokslinių tyrimų projektą „Girių genetinių išteklių vadybos ir tvaraus panaudojimo optimizacija Europoje“ / „Optimising the management and sustainable use of forest genetic resources in Europe“. Ž. Kadžiulienė dalyvavo Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų asociacijos (NJF) veikloje, yra tarptautinės pupinių augalų asociacijos narė, koordinuoja ir vykdo du „Horizonto 2020“ projektus: „Tvarių, paremtų pupinių augalų auginimu, ūkininkavimo sistemų ir pašarų gamybos bei maisto grandinių skatinimas ES“ ir „Tausojantis klimato atžvilgiu žemės ūkio paskirties dirvožemio valdymas“. A. Raila bendradarbiavo su Latvijos gyvybės mokslų universiteto ir Ukrainos agrarinės mokslų akademijos mokslininkais. A. Kusta – su Švedijos karališkąja žemės ūkio ir miškų akademija, dalyvavo Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų asociacijos veikloje. V. Stanys vykdė mokslinius tyrimus pagal COST veiklą „Augalų genomo redagavimas – pokyčius žadanti technologija“ / „Genome editing in plants – a technology with transformative potential“. A. Sederevičius bendradarbiavo su Mursijos universiteto (Ispanija) mokslininkais, kurie mokslinių vizitų vyko į Lietuvą. A. Pliūra vykdė tyrimus pagal tarptautinę ilgalaikę miškų tyrimo programą, kurios tikslas – ištirti paprastojo uosio genetinį atsparumą uosio džiūties ligai ir išvesti jai atsparią uosio selektinę medžiagą. V. Ruzgas vykdė bendrus tyrimus su Danijos Sejeto selekcijos stotimi, tarptautiniu kviečių ir kukurūzų pagerinimo centru CIMMYT bei Estijos augalininkystės

institutu. Bendradarbiaujant su Estijos augalininkystės institutu bendrai sukurtos dvi žieminių kviečių veislės. E. Šarauskis dalyvavo Europos žemės ūkio inžinierių asociacijos veikloje, organizavo bendrus renginius, dalyvavo Lietuvos–Vokietijos akademinių mainų tarnybos DAAD klubo veikloje. V. K. Sirvydis – Pasaulinės paukštininkystės mokslo asociacijos veikloje. H. Žilinskas bendradarbiavo su Švedijos karališkąja žemės ūkio akademija ir Estijos gyvybės mokslų bei Latvijos žemės ūkio universitetais.

Skyriaus nariai aktyviai dalyvavo mokslinių žurnalų leidyboje. Bendradarbiaujant su VDU ŽŪA leistas žurnalas „Žemės ūkio mokslai“, skyriaus nariai buvo „Clarivate Analytics WoS“ žurnalų „Žemdirbystė–Agriculture“, „Baltijos miškininkystė“ / „Baltic Forestry“ redakcinių kolegijų pirmininkais ir redakcinių kolegijų nariais, kitų devynių tarptautinių, dešimties užsienio ir penkių recenzuojamų šalies žurnalų redakcinių kolegijų nariais, taip pat dalyvavo leidžiant referuojamus žurnalus, esančius tarptautinėse duomenų bazėse, dirbo kitose redakcinėse kolegijose.

Akademikai buvo aktyvūs profesinėje ir visuomeninėje veikloje: dalyvavo ministerijų ir valstybinių institucijų bei nevyriausybinių organizacijų, LMT ir LMA, profesinių asociacijų ir organizacijų, mokslo ir studijų institucijų sudarytos komisijose, komitetuose, valdybose bei ekspertinėse grupėse, vykdė ilgalaikę ir vienkartinę ekspertinę veiklą bei mokslo sklaidą. 2020-ieji reikšmingi ne tik ŽŪMMS minit savo veiklos 25-metį, bet ir visam žemės ūkio mokslui – Lietuvos bankas, bendradarbiaudamas su LMA, lapkričio 30 d. išleido į apyvartą auksinę kolekcinę monetą, skirtą žemės ūkio mokslams.

Siekdamas telkti jaunuosius mokslininkus, atliekančius tyrimus pagal agronomijos, miškininkystės, zootechnikos ir veterinarinės

medicinos, žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos, maisto saugos ir kokybės kryptis ir skatinti jų bendradarbiavimą bei tyrimų rezultatų sklaidą, ŽŪMMS lapkričio 12 d. surengė 9-ąją konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“. Vasario 7 d. ŽŪMMS Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų vertinimo komisija įvertino šešių jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei trijų aukštųjų mokyklų studentų mokslinius darbus.

Rugpjūčio 21 d. ŽŪMMS Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursui pateiktų darbų vertinimo komisija įvertino konkursui pateiktus darbus ir siūlė LMA prezidiumui skirti jaunųjų mokslininkų stipendijas. Lapkričio 20 d. įvyko ŽŪMMS ekspertų komisijos LMA Jaunosios akademijos nariams rinkti posėdis, kuriame komisijos nariai išklauė aštuonių kandidatų į LMAJA narius pranešimus ir pasiūlė išrinkti dr. Viktoriją Vaštakaitę-Kairienę, LAMMC (žemės ūkio mokslai, agronomija) ir dr. Vitą Lėlę, LSMU (žemės ūkio mokslai, zootechnika) LMAJA nariais.

LMA yra pasirašiusi devynias bendradarbiavimo sutartis su mokslo ir studijų institucijomis bei organizacijomis. Viena jų – 2011 m. gegužės 24 d. bendradarbiavimo sutartis su LAMMC, kuris vasario 20 d. LMA organizavo mokslinę konferenciją „Europos žaliasis kursas: iššūkiais grįstos galimybės agro-, miškų mokslui ir verslui“, skirtą LAMMC 10 metų mokslinės veiklos sukakčiai. Sveikinimo žodį tarė LR Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis, LAMMC direktorius Gintaras Brazauskas, LMA prezidentas Jūras Banys, žemės ūkio ministro patarėjas Gediminas Lapukas, aplinkos viceministrė Rasa Vaitkevičiūtė, ŠMSM departamento direktorius Albertas Žalys, pranešimą skaitė LMA viceprezidentas, ŽŪMMS pirmininkas Z. Dabkevičius.

Skyriaus akademikai dalyvauja mokslo ir studijų institucijų ir organizacijų veikloje.

Z. Dabkevičius yra LAMMC mokslo tarybos pirmininkas, išrinktas Žemės ūkio mokslo tarybos prie ŽŪM pirmininku, VDU ŽŪA Agronomijos fakulteto tarybos, Agronomijos doktorantūros komiteto narys, magistrantų baigiamųjų darbų vertinimo komisijos pirmininkas, dalyvauja studijų procese, 2020 m. pirmąjį pusmetį buvo asociacijos „Slėnis Nemunas“ tarybos pirmininkas ir valdybos narys. P. Duchovskis ir V. Stanys – LAMMC mokslo tarybos nariai, A. Pliūra ir Ž. Kadžiulienė – naujai išrinkti LAMMC mokslo tarybos nariai.

V. Bižokas yra LSMU senato narys ir LSMU VA rektorius emeritas. A. Povilaitis – VDU senato narys, laikinai einantis VDU senato pirmininko pareigas; VDU senato Mokslo komiteto pirmininkas; VDU ŽŪA tarybos narys, Mokslo komisijos pirmininkas. E. Šarauskis – VDU dėstytojų ir mokslo darbuotojų atestacijos, LEI konkursų ir atestacijos, VDU mokslo ir meno periodinių leidinių ekspertų ir mokslo sričių ekspertų komisijų narys. A. Sederevičius – asociacijos „Slėnis Nemunas“ tarybos narys, LSMU senato narys ir Finansų ir socialinių reikalų komisijos pirmininkas, dėstytojų ir mokslo darbuotojų priėmimo ir atestacijos komisijos, Bandomųjų gyvūnų tarybos pirmininkas, veterinarijos mokslo krypties doktorantūros komiteto, Lietuvos fiziologų draugijos narys. G. Staugaitis – LAMMC ir VDU agronomijos krypties doktorantūros komiteto narys.

P. Viškelis, bendradarbiaudamas su LSMU, vykdė ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programos „Sodininkystė ir daržininkystė: agrobiologiniai pagrindai ir technologijos“ tyrimus bei tikslinių mokslinių tyrimų sumanios specializacijos srityje projektą „Eubiotiškai daugiafunkčių nutraceutikų kūrimas“. Tyrimų duomenys pristatyti keturiuose nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose. Yra VDU ŽŪA ir LAMMC agronomijos mokslo krypties doktorantūros komiteto narys.

ŽŪMMS rugsėjo 29 d. Anykščiuose organizavo posėdį „Įvairių žemės ūkio verslo ir mokslo krypčių sąsajos: gyvulininkystės plėtra ir veterinarija“, kuriame buvo minėtas LMA ir Anykščių r. savivaldybės bendradarbiavimo dešimtmetis. Pasidžiaugta, kad 2010 m. birželio 1 d. buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, kuria „siekiama naudojant Akademijos galimybes gerinti ekspertinę veiklą tiriant darbo rinkos poreikius, formuoti savivaldybių pažangai aktualių mokslinių tyrimų tematiką, keistis patirtimi ir duomenimis, susijusiais su mokslinio darbo rezultatų ir inovacijų pritaikymu rajono įmonėse ir organizacijose, remti pramonės ir verslo, savivaldos ir valdymo institucijų iniciatyvas, spręsti aktualius kultūrinio, pilietinio ir socialinio pobūdžio klausimus.“ Tam tikslui, dešimties metų partnerystės ryšių pagrindu, LMA ir Anykščių r. savivaldybė organizavo 13 renginių įvairia moksline tematika.

Z. Dabkevičius bendradarbiavo su Ūkininkų sąjunga, Žemės ūkio bendrovių asociacija sprendžiant žemės ūkio problemas. Dalyvauta konferencijose ir diskusijose, taip pat bendradarbiauta su Lietuvos banku dėl proginės monetos, skirtos žemės ūkio mokslams, išleidimo. P. Duchovskis bendradarbiavo su UAB „Hortiled“. A. Povilaitis – su Lenkijos kompanija FLUID. Bendradarbiavimo tikslas – pirolizės būdu gaminti ir išbandyti įvairias organines medžiagas (pvz., bioanglį) kaip gamtines vandens valymo technologijas; bendradarbiavo su Suomijos aplinkos institutu ir Džono Nurmineno (John Nurminen) fondu, kurio tikslas – gipso pritaikymas fosforui sulaikyti dirvožemyje ir vandens taršai mažinti, taip pat su Anglijos „Delta-T“ kompanija dalyvavo dirvožemio drėgmės tyrimų įrangos bandymuose. V. Ruzgas vykdė savo sukurtų žeminių kviečių ir rugių veislių auginimo plėtrą – vadovavo ruošiant aukščiausių

reprodukinių grandžių sėklas ir jas perduodant komerciniam dauginimui. Darbus vykdė su UAB „Dotnuva Baltic“, „Agrochema plus“, „Grama LT“ ūkininkais, užsiimančiais ekologine ir tradicine sėklininkyste Algirdu Laurikiečiu (Pakruojo r.), Kęstučiu Mykolaičiu (Marijampolės r.).

A. Raila bendradarbiavo su Žemės ūkio rūmais, Grūdų augintojų, Daržovių augintojų asociacijomis. Skaitytos paskaitos, organizuoti seminarai konsultantams, ūkininkams augalininkystės produktų prekinio paruošimo, produktų kokybės išsaugojimo, sandėlių modernizavimo klausimais. E. Šarauskis bendradarbiavo su verslo įmonėmis, 2020 m. pasirašytos dvi sutartys ir pradėti vykdyti du mokslo projektai verslo įmonių užsakymu. A. Sederevičius, bendradarbiaudamas su šalies žemės ūkio bendrovėmis, atliko galvijų fizikinius, cheminius, biocheminius, mikrobiologinius ir kitus virškinamojo trakto ir kraujo tyrimus, rengė rekomendacijas gyvulių sveikatingumui gerinti. V. K. Sirvydis bendradarbiavo su Lietuvos paukštininkystės asociacija ir tarptautinėmis kompanijomis „Biorro“, „Alltech“, „Novoitus“ organizuojant konferencijas ir seminarus paukštininkystės mokslo vystymo klausimais. G. Staugaitis su Lietuvos regionine atliekų tvarkymo asociacija, kuri jungia 10 centrų, atliko atliekų ir pagamintų kompostų analizes bei kokybės vertinimus, teikė konsultacijas; bendradarbiavo su UAB „Mortar Akmenė“ kuriant ir išbandant dirvožemio kalkinimo ir stimuliacijos priemones, su UAB „Auga“ – dirvožemio agrocheminio tyrimo ir tręšimo klausimais, su Lietuvos ekologinių ūkių asociacija – atliekant

dirvožemio agrocheminius tyrimus ir jo būklės vertinimą, teikė konsultacijas Lietuvos žemės ūkio rūmams. P. Viškelis vykdė MTEP sutartis su šešiais Lietuvos ūkio subjektais: UAB „Eco Extractum“, UAB „Mėlynė“, UAB „Dangaus pupos“, UAB „Merkadus“, UAB „RoFin“, MB „Mokslo ekstraktai“. Taip pat vykdyti MTEP darbai pagal bendrovių ir ūkininkų paraiškas Agrochemijos paslaugų centro paslaugoms atlikti. V. Bižokas dalyvavo Lietuvos žemės ūkio rūmų Tarptautinių ryšių komiteto veikloje, kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Žemės ūkio, miškininkystės, žuvininkystės ir maisto produktų gamybos sektoriaus profesinio komiteto veikloje. A. Povilaitis – Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos veikloje, yra Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų universiteto tarptautinės ekspertų tarybos narys, ŠMSM ir LMT deleguotas Lietuvos atstovas mokslo programos komitete „Europinė partnerystė Horizonto programoje „Vanduo visiems“ – saugus naudoti planetos vanduo“ / „European Partnership under Horizon Europe WATER4ALL – Water Security for the Planet“, yra Visuomeninės techninės tarybos melioracijos klausimams nagrinėti prie ŽŪM narys. Ž. Kadžiulienė – Lietuvos agronomų sąjungos, Agrarinių ir miškų mokslų asociacijos valdybos, VDU ŽŪA tarybos narė. P. Duchovskis – Augalų fiziologijos draugijos prie LMA pirmininkas. J. Raila bendradarbiavo su Žemės ūkio rūmais, Grūdų auginimo, Daržovių auginimo asociacijomis, skaitė paskaitas, organizavo seminarus ir konsultavo ūkininkus.

Technikos mokslų skyrius

Ataskaitinius metus skyrius užbaigė turėdamas 42 narius: 19 tikrųjų, 12 emeritų ir 11 užsienio narių. 2020 m. Technikos mokslų skyrius neteko nario emerito prof. habil. dr. Mykolo Lasinsko ir tikrojo nario prof. habil. dr. Genadijaus Kulviečio. Taip pat paminėtas ir 2019 m. spalio mėn. miręs užsienio narys prof. Romualdas Kašuba, apie kurio mirtį sužinota pavėluotai. Naujuoju LMA užsienio nariu išrinktas Kinijos Pietryčių universiteto (Nandzingas, Kinija) Matematikos fakulteto dekanas bei kompleksinių sistemų ir tinklų mokslų centro direktorius prof. Czinde Cao (Jinde Cao). Tai pasaulinio lygio mokslininkas, aktyviai bendradarbiauja su Lietuvos mokslininkais, padeda organizuoti tarptautines vibroinžinerijos konferencijas Kinijoje ir kitose pasaulio šalyse.

Skyriuje veikė penkios mokslų sekcijos: Elektronikos ir informatikos mokslų (pirm. A. L. Telksnys), Energetikos mokslų (pirm. J. Vilemas), Mechanikos mokslų (pirm. K. Ragulskis), Medžiagų inžinerijos mokslų (pirm. S. Tamulevičius), Statybos inžinerijos mokslų (pirm. G. Kaklauskas). Skyriui vadovauja G. Žintelis.

Skyriaus nariams, be savo tiesioginio mokslinio darbo, pavesta vertinti planuojamus, atliekamus ir atliktus mokslinius tyrimus, siūlomas idėjas bei iniciatyvas, įvairių lygių mokslinius projektus, studijas, inovacijas, konkursinius

mokslo darbus, paraiškas, ataskaitas, institucijų pavedimus ir užsakymus, teikti konsultacijas bei siūlymus rengiant aukštųjų technologijų plėtros programas ir projektus, plėtoti mokslo, studijų ir verslo institucijų bendradarbiavimą, skatinti jaunųjų mokslininkų mokslinę veiklą bei plėtoti ryšius su pramonės ir verslo organizacijomis atsiliepiant į jų poreikius bei problemas.

Ataskaitiniais metais surengti penki skyriaus narių visuotiniai susirinkimai, kuriuose buvo sprendžiami LMA veiklos planavimo ir vykdymo klausimai, naujųjų tikrųjų narių bei užsienio narių laisvų specialybių paskirstymas, kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius bei kandidato į LMA užsienio narius rinkimų organizavimas. Daug dėmesio skirta LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų premijų, LMA Aukštųjų mokyklų studentų premijų, Lietuvos Respublikos Prezidento Jono Žemaičio vardinių stipendijų aukštųjų mokyklų I ir II studijų pakopų bei kolegijų studentams, LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų, Kauno miesto mokslininko premijų bei LMA Kazimiero Simonavičiaus (mekanika), Algirdo Žukausko (energetika) premijų konkursams ir jiems teiktų paraiškų vertinimui organizuoti.

TMS atsiliepė į URM 2020 m. liepos 8 d. kreipimąsi „Dėl UNESCO rekomendacijų dėl dirbtinio intelekto etikos konsultacijų“, kuriuo akademinė

bendruomenė, valstybinės institucijos, privačūs sektoriai ir kiti informuojami dėl aktualios dirbtinio intelekto etikos rekomendacijų kūrimo veiklos. Informacinių technologijų srities atstovas A. L. Telksnys jau anksčiau teigė, kad „ateina laikas, kai žmonės dirbs ir ilsėsis bendraudami su dirbtinio intelekto mašinomis: robotais, robotais humanoidais, išmaniosiomis transporto priemonėmis, išmaniaisiais daiktais. Todėl reikia, kad žmonės ir mašinos su dirbtiniu intelektu, dirbdami kartu, veiktų laikydamiesi bendravimo poelgių normų – etikos taisyklių.“ URM kreipimasis buvo svarus postūmis minėtai svarbiai problemai spręsti. Skyriaus pirmininkas G. Žintelis, konsultuodamasis su MFChMS pirmininku L. Valkūnu, parinko kvalifikuotus ir atsakingus informatikos mokslo srities atstovus ir sudarė minėtam žmogaus ir dirbtinio intelekto bendravimo bei bendradarbiavimo taisyklių norminiam dokumentui rengti galimų komisijos narių sąrašą. LMA prezidentui J. Baniui ir viceprezidentui Z. Dabkevičiui pritarus, sudaryta „Dirbtinio intelekto etikos dokumento rengimo konsultacijoms ir rekomendacijų kūrimui komisija“, patvirtinta ir pateikta URM. Komisijos sudėtis: akad. A. L. Telksnys (LMA); akad. R. Čiegis (Vilnius Tech); doc. dr. Darius Amilevičius (VU); doc. dr. Agnė Paulauskaitė-Tarasevičienė (KTU). Komisija parengė savo pastabas bei siūlymus URM.

TMS iniciatyva buvo paruošta LMA prezidento rezoliucija dėl informacinės struktūros Lietuvoje kūrimo prioriteto atstatymo, kuri buvo išplatinta valdžios, verslo ir mokslo institucijoms.

Didelio dėmesio susilaukė naujų LMAJA narių rinkimai. Technologijos mokslų srityje buvo gautos šešių kandidatų paraiškos. LMA prezidento nutarimu patvirtinta rinkimų komisija. 2020 m. lapkričio 10 d. organizuotame

nuotoliniame skyriaus narių susirinkime išklausti kandidatų į LMAJA narius moksliniai pranešimai, pasidomėta jų įžvalgomis, moksliniais ir ateities planais. LMAJA nariais išrinkti prof. dr. Vitalij Novickij ir prof. dr. Tomas Tamulevičius.

Skyriaus nariai planavo organizuoti nemažai renginių: konferencijų, seminarų, išvažiuojamųjų posėdžių. Bendradarbiaujant su „Mokslininkų rūmų“ skyriumi jų renginių ciklui „Mokslas visuomenei“ buvo planuota A. V. Valiulio paskaita „Ypatingų savybių ir išmaniosios medžiagos“. Dėl karantino tik paskaitos tekstas buvo išsiuntinėtas Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos studentams. Panašiai nutiko MFChMS ir TMS bendrai rengtai ir asociacijos INFOBALT remiamai 10-ajai jaunųjų mokslininkų tarpdalykinei konferencijai „Fizinį ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“: planuota konferencijos pradžios diena – kovo 16 d. – sutapo su paskelbta karantino dėl pandemijos pradžia. Tačiau vėliau šią konferenciją lydėjo ir sėkmė: sušvelninus karantiną, rugsėjo 16 d. ji įvyko LMA, dalyvaavo Lietuvos universitetuose, mokslinių tyrimų institucijose studijuojantys ar dirbantys jaunieji mokslininkai. Svarbiausias konferencijos tikslas – skatinti jaunųjų mokslininkų aktyvumą ir gerinti tyrimų kokybę, inicijuoti taikomąją mokslinę veiklą, stiprinti Lietuvos mokslo, studijų bei verslo bendruomenių bendradarbiavimą, įtraukti jaunuosius mokslininkus į verslo organizacijų veiklą. Įdomų pranešimą „Žmogaus–roboto humanoido sąsajų valdymas lietuvių kalba“ pristatė VU Duomenų mokslo ir skaitmeninių technologijų instituto doktorantas Linas Aidokas. Buvo parodytas veikiantis ir lietuviškai pranešęs humanoidas Ažuolas. Susidomėjimo sulaukė ir KTU doktoranto Manto Vaitiekūno pranešimas „Automatinė veidinės dalies kaulų segmentacija kompiuterinės tomografijos vaizduose“.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nominacija akad. Vytautui Ostaševičiui už penkiakalbį mechanikos terminų žodyną (teikia Lietuvos kalbos instituto direktorė Albina Auksoriūtė ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkas Audrys Antanaitis.

2019 m. Lietuvos mokslo premijos laureatai. Iš kairės: prof. dr. Tomas Tamulevičius, dr. Rimantas Gudaitis, akad. Sigitas Tamulevičius, dr. Šarūnas Meškiniš.

Asociacijos INFOBALT ir Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros remiamos 10-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ ekspertai (iš kairės): akademikai Adolfas Laimutis Telksnys, Gintautas Dzemyda ir Algirdas Vaclovas Valiulis.

Ataskaitinis Technikos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.

Pažymėtina, kad M. K. Ragulskio (konferencijos organizacinio komiteto pirmininko) suderintos veiklos su LMA užsienio nariu prof. Cz. Cao ir Kinijos Pietryčių universitetu bei tarptautinių organizacijų pagalbos dėka 2020 m. buvo sėkmingai organizuotos šešios vibromechanikos ir vibrotechnikos mokslų srities tarptautinės konferencijos ir vienas seminaras: 44-oji – Jungtiniuose Arabų Emyratuose (balandžio 02–04 d., Dubajus); 45-oji – Airijoje (gegužės 7 d., Dublinas); 46-oji – Rusijoje (liepos 1 d., Sankt Peterburgas); 47-oji – Rumunijoje (spalio 19–20 d., Timišoara); 48-oji – Šri Lankoje (lapkričio 4–5 d., Kolombas); 49-oji – Kazachstane (lapkričio 26–28 d., Almata); tarptautinis seminaras Latvijoje (liepos 3–4 d., Ryga).

Ugdant jaunuosius mokslininkus didelio dėmesio nuolat susilaukia kasmet Palangoje organizuojama tarptautinė konferencija-mokykla jauniems mokslininkams „Šiuolaikinės medžiagos Ir technologijos“ (rugpjūčio 24–28 d., vadovas S. Tamulevičius). Šis tarpdalykinis renginys skirtas fizikos, chemijos, inžinerinių specialybių doktorantams, jauniems mokslininkams. Konferenciją-mokyklą pritraukia daug dalyvių iš įvairių Europos šalių. Gegužės mėn. įvyko 14-oji tarptautinė konferencija „Gyvasis gamtos ženklas 2020“, kurioje buvo gvildinami klausimai, susiję su gyvosios gamtos tyrimais ir tyrimų sklaida. Dalyvavo įvairių mokslo sričių (biomedicinos, fizinių, technologijos, chemijos, farmacijos, mikologijos, pramonės) mokslininkai ir tyrėjai iš Švedijos, Vokietijos, Lenkijos, Italijos, Baltarusijos ir Latvijos. Organizatoriai – VDU Gamtos mokslų fakultetas, Šiaurės šalių skirstymo mokslų draugija (NoSSS). Renginių rėmė Lietuvos mokslo taryba, mokslo ir verslo partneriai: UAB „Analytical solutions“, UAB „Armgate“ ir UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“. Konferencijos vadovas A. S. Maruška.

Energingos A. S. Maruškos veiklos naujas rezultatas – įsteigta nauja tarptautinė doktorantų vasaros mokykla „Biotechnologija medicinoje ir farmacijoje“. Ši mokykla yra Europos socialinio fondo projekto „Tarptautinės tarpdisciplininės biomedicinos ir farmacijos mokslų doktorantūros studijos Balstogės medicinos universitete“ dalis. Projekto vadovas dr. Tomašas Mališevskis (Tomasz Maliszewski); projekto koordinatorius VDU – A. S. Maruška. 2020 metų rugsėjo 22–26 d. VDU Gamtos mokslų fakultete vyko pirmoji konferencija „Biotechnologija medicinoje ir farmacijoje“.

Skyriaus mokslininkai dalyvauja mokslinių žurnalų redakcinių kolegijų ir mokslinių konferencijų organizacinių komitetų veiklose.

Lietuvos mokslininkų pasiektas mokslinis lygis pripažįstamas ir užsienyje. Tą patvirtina ir kasmet plėtojamas tarptautinis mokslinis bendradarbiavimas. Skyriaus nariai 2020 m. vykdė 110 projektų, tarp kurių beveik pusę sudarė tarptautiniai. Daugiausia projektų (35) vykdė Medžiagų inžinerijos mokslų sekcijos atstovai. A. Fedaravičius bendradarbiavo su Varšuvos karo technologijos universitetu, Brno karo akademija, Generolo Tado Kosciuškos sausumos pajėgų karo akademija, Čekijos gynybos universitetu, Budapešto technologijos ir ekonomikos universitetu. Pagrindiniai bendrai spręsti klausimai: doktorantų stažuotės, straipsnių recenzavimas, dalyvavimo mokslinėse konferencijose organizavimas. Taip pat aptarti praktiniai raketinės technikos, vidinės ir išorinės balistikos, aerodinamikos tematikos klausimai. J. V. Gražulevičius, dirbdamas bipolinių organinių puslaidininkų, pasižymintį aukštomis liuminescencijos kvantinėmis išieigomis kietoje būsenoje sinteze ir taikymu, srityje bendradarbiavo su kitų šalių universitetais ir jų mokslininkais. „Horizonto 2020“ projekto „Bemetaliai

spinduoliai naujos kartos šviesos šaltiniams“, kurio koordinatorius J. V. Gražulevičius, partneriai – Vokietijos, Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Baltarusijos, Ukrainos ir Taivano mokslininkai. A. Galdikas bendradarbiavo su keletu universitetų: Puatjė universitete (Prancūzija) buvo atliekami moksliniai tyrimai, susiję su automobilių katalizatorių ir plieno plazminiu nitridinimu; Salonikų Aristotelio universitete (Graikija) buvo atliekami plonų nanostruktūrizuotų sluoksnių sintezės tyrimai; su Suomijos Oulu universiteto mokslininkais buvo tiriami nanostruktūrizuoti katalizatoriai. R. Kačianauskas vykdė LMA ir Lenkijos MA dvišalio tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo projektą „Biriųjų medžiagų modeliavimas“. G. Kaklauskas, vykdydamas jo vadovaujamą visuotinės dotacijos projektą, bendradarbiavo su prof. Žuakimu Barosu (Joaquim Barros, Minjo universitetas, Portugalija), tobulino naujos kokybės analizinį betono pleišėjimo modelį, tinkamą konstrukcijoms projektuoti. R. J. Kažys atliko darbus „Marijos Sklodovskos Kiuri“ projekte, vadovavo projektui PASCAL pagal „Horizonto 2020“ programą. Įvykdyta mokslinio tyrimo sutartis su DEKRA Industrial AB (Švedija). L. Mažeika dirbo su NUGENIA / SNETP susivienijimu, jungiančiu mokslo institucijas ir organizacijas, dirbančias atominės energetikos srityje. Buvo vykdomi matavimo inžinerijos, medžiagotyros ir elektronikos krypties moksliniai tyrimai taikant ultragarsinės tomografijos algoritmus. M. K. Ragulskis jau 10 metų bendradarbiauja su Širdies matematikos institutu (HeartMath Institute, Kalifornija, JAV) pagal KTU, LSMU ir HeartMath pasirašytą bendradarbiavimo sutartį. Jau daugiau nei penkerius metus sėkmingai bendradarbiauja su Hohai ir Dzinano universitetų (Kinija) mokslininkais. R. Šiaučiūnas bendradarbiavo su Miuncheno technikos (Vokietija),

Brno technikos (Čekija), Košicės technikos universiteto (Slovakija), Rygos technikos universiteto, Baltarusijos valstybinio technologijos universitetų mokslininkais. V. Ostaševičius paraiškas europiniams projektams rengia su Italijos, Vokietijos ir Lenkijos mokslininkais. S. Tamulevičius vadovavo „Žilibero“ programos projektui su Miulūzo universitetu (Prancūzija), įsteigė bendrą fizikos krypties doktorantūrą su Pietų Danijos universitetu. Be to, jis yra KTU atstovas Europos doktorantūros tinkle „Pažangių medžiagų fizika ir chemija“. A. Žilinskas bendradarbiavo su Kardifo universiteto mokslininkais. A. V. Valiulis – su Sonos technologijų koledžu (Indija), paskirtas studijų programų užsienio ekspertu.

Skyriaus nariai aktyviai dalyvavo ekspertinėje veikloje. Juk viskas, kas yra sukurama, pateikiama, skelbiama ar brukama, turi būti patikrinta ir įvertinta. Tai labai svarbi, plati ir atsakinga veiklos sritis. Atliktos 166 ekspertizės. Skyriaus nariai, glaudžiai bendradarbiaujantys su užsienio mokslo institucijomis, mokslininkais, vykdančiais konkursinius mokslo projektus, dažnai kviečiami atlikti ir eksperto funkcijas vertinant rengiamus projektus, jų vykdymo etapus, tarpines bei baigiamąsias ataskaitas. Todėl LMA mokslininkai yra ne tik MITA, LMT Nacionalinės mokslo programos „Link ateities technologijų“, bet ir tarptautinio lygio Europos mokslo fondo, „Eureka“, Nacionalinės tyrimų agentūros (Agence National de Recherche), „Horizontas 2020“, „Eurostars“, Latvijos, Estijos mokslo fondų ir kitų šalių bei mokslo institucijų ekspertais.

V. Ostaševičius yra Švedijos karališkosios inžinerinių mokslų akademijos užsienio narys, Europos komisijos ekspertas ir Nandzingo universiteto (Kinija) kviestinis profesorius. J. Vilemas taip pat yra Švedijos karališkosios inžinerinių mokslų akademijos užsienio narys.

G. Dzemyda – Tarptautinės informacijos apdorojimo federacijos komiteto „Dirbtinis intelektas“ narys; A. Fedaravičius – Baltijos šalių mašinų gamintojų asociacijos (BAME) komiteto narys. A. Galdikas – Tarptautinio doktorantūros tinklo „Pažangių medžiagų fizika ir technologija“ koordinatorius; G. Kaklauskas – Tarptautinės betono federacijos bei Tarptautinės laboratorijų sąjungos ir konstrukcinių medžiagų, sistemų ir konstrukcijų techninio komiteto narys. R. J. Kažys – Tarptautinės neardomųjų bandymų akademijos (Academia NDT Interna41

tional) ir Amerikos akustikų draugijos narys. A. S. Maruška – Šiaurės šalių skirstymo mokslų draugijos (NoSSS) valdybos narys. M. K. Ragulskis – Belgijos mokslo tarybos Matematinių mokslų sekcijos (*panel*). J. K. Staniškis – ES investicinių fondų investicijų veiksmų programos Stebėsenos komiteto, UNESCO Lietuvos nacionalinės komisijos narys. A. V. Valiulis paskirtas Sonos technologijos koldžo Indijoje studijų programų užsienio ekspertu. Be to, jis yra Lietuvos ir Čekijos draugijos, plėtojančios kultūrinį ir mokslinį abiejų valstybių piliečių bendradarbiavimą, pirmininkas.

Lietuvos mokslo premijų komisijos sudėtyje dirbo A. Kaliatka ir R. J. Kažys. J. Augutis dalyvauja LR Seimo sudarytos ir jam atskaitingos švietimo savivaldos institucijos – Lietuvos švietimo tarybos, atliekančios ekspertinį vertinimą ir konsultacijas strateginiais švietimo plėtros klausimais, – veikloje. Be to, jis yra Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, LEI tarybos, Kauno regiono plėtros tarybos narys. A. Fedaravičius bendradarbiavo su KAM, VRM, ŠMSM ir jos institucijomis, Lietuvos šaulių sąjunga kuriant, tiriant ir diegiant lazerinius šaulių treniruoklius; su Lietuvos kariuomene ir jos padaliniais (sausumos, oro, jūrų pajėgomis) planuojant ir vykdant MTEPI veiklą, formuojant

doktorantūros tematiką. A. S. Maruška – SAM Papildomosios alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymo rengimo darbo grupės ekspertas-konsultantas. V. Ostaševičius – IFToMM (Tarptautinės mašinų ir mechanizmų teorijos federacijos) Nacionalinio komiteto pirmininkas, Lietuvos pakuotojų asociacijos prezidiumo narys. R. Šiaučiūnas nuolat bendravo ir konsultavo AB „Akmenės cementas“, AB „Palemono keramika“, AB „Silikatas“, AB „Lifosa“, AB „Panevėžio stiklas“. P. Poškas vykdė penkias bendradarbiavimo su regionais, pramonės ir verslo įmonėmis bei organizacijomis sutartis ar projektus, skirtus Ignalinos atominės elektrinės pastatų ir įrenginių, radioaktyviųjų atliekų kaupimo, tvarkymo, jų saugyklų rekonstravimo bei pertvarkymo į atliekyną, poveikio aplinkai ir saugos vertinimui. A. V. Valiulis dalyvavo ŠMSM 2020 m. sudarytoje nepriklausomos ekspertų darbo grupėje „Dėl Sumanios specializacijos scenarijų pasirinkimo“, kuriai buvo pavesta įvertinti pateiktus scenarijus ir pareikšti savo nuomonę. Darbo grupė išnagrinėjo rodiklius, kuriais remiantis sudaryti scenarijai, apsvarstė šiuos scenarijus ir pateikė siūlymus Lietuvos Prioritetinės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei inovacijų raidos (sumanios specializacijos) veiksmų planui. A. V. Valiulis – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Mašinų ir įrengimų pramonės bei elektrotechnikos ir informacinių technologijų grupės gaminių, pateiktų konkursui „Lietuvos metų gaminy 2020“ vertinimo komisijos pirmininkas; Lietuvos pramonininkų konfederacijos nominacijos „Lietuvos metų gaminy 2020“ vertinimo komisijos narys. G. Žintelis – LR Seimo sudarytos Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos narys.

Skyriaus nariai ataskaitiniais metais paskelbė 37 mokslų populiarinančius straipsnius, 114 kartų kalbėjo renginiuose visuomenei,

per radiją ir televizijos laidose. Labai aktyvus buvo J. Augutis – 81 kartą kalbėjo visuomenės renginiuose, radijo ir televizijos laidose. Dalis paskaitų buvo skirta energetikai ir jos politikai, švietimo ir aukštojo mokslo politikai. Akademikas taip pat nagrinėjo COVID-19 statistiką ir analizę, rengė pandemijos scenarijus ir prognozes, interaktyvų matematinį modelį.

Mokslinės veiklos koordinavimas ir skatinimas

Su CERN susijusių veiklų koordinavimas

Pagal CERN asocijuotosios narystės 2017–2021 m. veiksmų planą, kurį 2016 m. patvirtino Nacionalinė strateginė mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų taryba, vadovaujama Ministro Pirmininko, pagrindinė narystės koordinatore yra ŠMSM, o EIM yra atsakinga už pramonės ryšius ir CERN verslo inkubatorių (business incubation centre, BIC) įkūrimą Lietuvoje. VšĮ Lietuvos inovacijų centras (LIC), kurio akcininkai yra EIM, ŠMSM ir Lietuvos pramonininkų konfederacija, nuo 2019-ųjų veikia ir kaip nacionalinis pramonės ryšių su CERN palaikymo biuras (Industry Liaison Office, ILO).

Nuo 2019 m. rugsėjo pabaigos paskirti atstovai CERN žinioms perduoti bei atskirai medicinos srities žinioms perduoti, įvardytas stebėtojas Europos dalelių fizikos strategijos grupėje. Nuo to paties laiko pradiniam dvejų metų laikotarpiui Lietuvos ir CERN jungtiniame komitete yra keturi Lietuvos atstovai. Lietuvos ir CERN jungtinis komitetas kasmetinį posėdį kovo 9 d. rengė LMA, dalyvaujant URM, EIM, ŠMSM ir kitiems partneriams, – nuotoliniu būdu jungėsi tik CERN Tarptautinių ryšių direktorė Šarlotė Lindberg Varakolė (Charlotte Lindberg Warakaule).

Rugsėjo 28 d. ambasadoriaus, LR nuolatinio atstovo prie JT ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje Andriaus Krivo iniciatyva vyko virtualus susitikimas dėl CERN klausimų. Jame

dalyvavo LMA prezidentas J. Banys, LIC direktorius Mantas Vilys, VU Branduolių ir elementariųjų dalelių fizikos centro, URM atstovai, kiti asmenys. Aptarti daugiausia Lietuvos dalyvavimo ne mokslinėje CERN programoje klausimai ir perspektyvos, tarp jų sėkmingas Lietuvos įmonių dalyvavimas CERN skelbiamuose pirkimuose. Po susitikimo LMA pakartotinai kreipėsi į ŠMSM dėl Lietuvos atstovo CERN mokytojų ir besimokančiųjų forume (Teacher and Student Forum) skyrimo. Ministerija vėliau patvirtino, kad įgaliotas Lietuvos atstovas tame forume yra VDU (kurio dalimi tapo buvęs Lietuvos edukologijos universitetas) Gamtos mokslų fakulteto dekanas prof. dr. Saulius Mickevičius. Tačiau pasigendama CERN Lietuvos mokytojų programos koordinavimo po to, kai 2019 m. rugsėį Ugdymo plėtotės centras pertvarkytas į Nacionalinio švietimo agentūrą ir neliko atsakingojo asmens.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos bendradarbiavimą CERN interesų srityse ir dalijimąsi geriausia praktika toliau plėtojo 2018 m. įsteigta CERN Baltijos grupė (CBG), kuriai du Lietuvos universitetai – KTU ir VU – priklauso nuo pat veiklos pradžios, o spalio 12 d. grupės nariu priimtas ir VDU. 2020 m. įvyko du visuotiniai CBG susirinkimai, gegužės 7 d. surengtas CMS eksperimento Baltijos grupės susirinkimas. Birželio 19 d. CERN

Lietuvos ir CERN jungtinio komiteto posėdyje kovo 9 d. kalba LMA prezidentas Jūras Banys (viršuje viduryje).

Asocijuotosios narystės, siekiant visateisės narystės, sutartis pasirašyta su Estijos Respublikos Vyriausybe (narystė įsigaliojo 2021 m. vasario 1 d., baigus pritarimo procedūrą Estijoje). Gruodį CERN darbo grupė pripažino, kad Latvija atitinka asocijuotajai narystei keliamus reikalavimus ir galės siekti tokios narystės organizacijoje.

Pažymėtina, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikų parlamentų bendradarbiavimo tarptautinė organizacija Baltijos Asamblėja (BA) lapkričio 6 d. skaitmeninėje sesijoje priėmė [rezoliuciją](#), kurioje į savo parlamentus, vyriausybes ir Baltijos Ministrų Tarybą – tarpvyriausybinių bendradarbiavimo instituciją – kreipėsi ir dėl naujų partnerysčių švietimo, mokslo bei mokslinių tyrimų srityse, paminėdama CERN. Rezoliucijoje BA kvietė įgalinti potencialą, kurį mokslo, tyrimų ir technologijų plėtrai Baltijos šalyse teikia bendradarbiavimas su CERN, ir tam skirti paramą iš valstybių biudžetų lėšų, lygią nacionalinio lygmens narystės CERN organizacijoje mokesčiams.

Su CERN programomis susiję moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra 2020 m. remti pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą įsijungimo į Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos (CERN) veiklas 2018–2020 metų veiksmų planą. LMA, įvertinusi grupių pasiekimus, tęsė septynių MTEP projektų, kuriuos mokslinių tyrimų grupės vykdė 2019–2020 metais, finansavimą ŠMSM skirtomis pagal planą lėšomis. Penkis jų vykdė tyrėjai iš VU (radiacijai atsparių silicio detektorių ir sparčių scintiliacinių detektorių kūrimas, teoriniai Kompaktinio miuonų solenoido – CMS – eksperimento duomenų tyrimai ir CMS programinės įrangos kūrimas), vieną – iš KTU (CERN greitintuvuose naudojamų dangų tobulinimas), vieną – grupė iš LSMU (tiriamas navikų atsparumas radiacinei terapijai). Kai kurie VU tyrėjai yra 20 straipsnių, 2020 m. skelbtų CMS sambūrio vardu, bendraautoriai. VU atskirų grupių tyrimų medžiaga 2020 m. skelbta devyniuose straipsniuose, gautas vienas Europos patentų biuro

(European Patent Office, EPO) patentas, pateikta viena paraiška EPO ir viena – LR Patentų biurui.

Šalia finansavimo pagal ŠMSM planą, VU Fizikos fakulteto Branduolinės ir dalelių fizikos centras (toliau – VU centras) siekė kitos paramos savo plėtrai. Centras vasarą parengė ir VU vardu FM teikė planą „VU Branduolių ir elementariųjų dalelių fizikos centro infrastruktūros gerinimas ir mokslo potencialo stiprinimas“ pagal „Ateities ekonomikos DNR“ programą. *Sui generis* VU centro vadovas dr. Aurelijus Rinkevičius ir jo komanda plane numatė Fizikos fakultete įrengti CERN specializuotų detektorių gamybos laboratoriją, kurti skaičiavimų infrastruktūrą ir kita. Parengtas projektas spalio mėn. svarstytas dalyvaujant kitoms VU Fizikos fakulteto su CERN MTEP susijusioms grupėms ir visgi pripažintas labai rizikingu ne vien dėl itin trumpo įvykdymo termino – 2021 metų pabaigos. Vėliau, naujai Vyriausybei peržiūrėjus „Ateities ekonomikos DNR“ programą, tokio projekto finansavimo galimybės nutolo neapibrėžtam laikui. Nuo lapkričio VU centro ES struktūrinių fondų finansuojamo dvejų metų trukmės LMT projekto tyrėja yra Aleksandra Karvaljo (Alexandra Carvalho Antunes de Oliveira).

2020 m. lapkričio 18 d. įvyko virtualus VU centro Tarptautinės patarėjų tarybos (TPT) pasitarimas su Lietuvos atsakingais asmenimis kviečiant Prezidentūros, Vyriausybės, suinteresuotų ministerijų, LMA ir kitų institucijų atstovus. TPT jame pateikė būklės apžvalgą, remdamasi 2019 m. analogiško pasitarimo

rekomendacijomis, ragino visokeriopai stiprinti VU centro branduolinius ir elementariųjų dalelių fizikos tyrimus vienijančių vaidmenį, atsižvelgiant į Lietuvos kaip asocijuotosios CERN narės pažangos būsimą vertinimą CERN taryboje.

VU portale 2020 m. lapkričio 17 d. [skelbta](#), kad įsibėgėjus dešimt dienų trunkančiam švietimo pokyčius skatinančiam projektui „Edtech Hackathon 2020“, VU Verslo mokykla dalijosi išskirtine galimybe virtualiai lankytis CERN – įtakingų technologijų lopšyje. Transliacijos metu pranešimą apie ateities įgūdžius ir švietimą skaitė Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė prof. Saulė Mačiukaitė-Žvinienė.

CERN technologijų Lietuvos verslo vystymo centras ([CERN inkubatorius](#)) atrinko pirmus tris startuolius, kurie kurs naujus produktus, naudodami CERN sukurtas technologijas. Tai elektronikos 3D spausdinimo, elektroninės uoslės kūrimo, skaitmeninės edukacinės veiklos įmonės. Metų pabaigoje CERN inkubatoriaus programoje dalyvaujantys startuoliai pasirašė dotacijų sutartis su Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA). Startuoliams bus skirtas 40 tūkst. eurų finansavimas pagal MITA kuruojamą priemonę „Inočekiai“.

2020 m. Lietuvos finansiniai įsipareigojimai CERN įvykdyti. Lietuvos atstovai 2020 m. dalyvavo visose reguliariose ketvirtinėse CERN tarybos ir jos komitetų sesijose, jos vyko nuotoliniu būdu. Atstovų pateiktos ataskaitų santraukos lietuvių kalba skelbiamos LMA tinklalapyje.

Tarptautiniai LMA ryšiai

Nežiūrint pandemijos sukeltų apribojimų, LMA aktyviai dalyvavo tarptautinių organizacijų veikloje, palaikė ryšius su užsienio šalių mokslų akademijomis ir kitomis mokslo institucijomis. Metų pradžioje LMA vadovai dar turėjo galimybių gyvai susitikti su užsienio svečiais, ambasadoriais ir trumpam išvykti į užsienį.

Sausio 16 d. Mokslų akademijoje LMA prezidentas susitiko su Latvijos MA prezidentu, LMA užsienio nariu prof. O. Sparyčiu ir tarėsi dėl Baltijos ir Skandinavijos mokslų akademijų bendradarbiavimo bei jaunųjų akademijų veiklos. Sausio 21 d. Akademijoje lankėsi Taipėjaus misijos vadovas Latvijos Respublikoje Endis Činas (Andy Chin). Pagrindinis Taipėjaus misijos tikslas – Taivano, Latvijos, Lietuvos ir Estijos bendradarbiavimo skatinimas kultūros, mokslo ir technologijų srityse. Taipėjaus misijos atstovai aktyviai lankosi Baltijos šalyse, skatina jaunuosius mokslininkus dalyvauti bendruose mokslo projektuose. Susitikime dalyvavo LMA prezidentas J. Banys ir švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas. Buvo aptarti švietimo politikos klausimai, Taivano, Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimas, kalbėta apie stipendijas mokslininkams. E. Činas pristatė Taivano MA „Academia Sinica“ programą, kuri siūlo valstybės finansuojamas doktorantūros studijas.

Sausio 23 d. LMA lankėsi Baltarusijos valstybinio medicinos universiteto delegacija: vicerektorė prof. dr. Irina Moroz, vicerektorius viešiesiems ryšiams prof. dr. Vasilijus Rudenokas (Vasily Roudenok) ir prof. Oksana Romanov. Delegaciją lydėjo VU Medicinos fakulteto atstovai: dekanas prof. dr. Algirdas Utkus, studijų prodekanė prof. dr. Vaiva Hendrixson, bendrųjų reikalų ir strateginės veiklos prodekanas dr. Aleksas Pikturna bei MB „Konsultavimo grupės“ direktorė Jūratė Jurevičienė. Svečius priėmė prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius.

Sausio 28 d. J. E. Prancūzijos Respublikos nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės Lietuvoje Kler Linjer-Kunat (Claire Lignières-Counathe) kvietimu LMA prezidentas J. Banys dalyvavo Prancūzijos ambasadoje susitikime su Prancūzijos Vyriausybės stipendininkais, stažuotojais ir mokslininkais. Vasario 14 d. LMA įvyko J. Banio susitikimas su Švedijos mokslinių tyrimų centro „Max IV“ vadovais. Vasario 26 d. LMA lankėsi J. E. Norvegijos Karalystės nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje Karstenas Klepsvikas (Karsten Klepsvik). Su ambasadoriumi susitiko LMA prezidentas J. Banys ir V. Šikšnys. Susitikime V. Šikšnys papasakojo apie genų redagavimo technologijas, kaip jos gali

būti taikomos žemės ūkyje, medicinoje ir kitose srityse. Aptartas Lietuvos–Norvegijos biotechnologų bendradarbiavimas, Lietuvos galimybė pritraukti doktorantus iš užsienio šalių, taip pat V. Šikšnio bendradarbiavimas su Norvegijos mokslininkais. Vasario 24 d. LMA prezidentas J. Banys vyko į Rygą (Latvija), kur dalyvavo Baltijos šalių konferencijoje „Inovacijos (naujovės) – 21-ojo amžiaus jėga“.

Vasario 25 d. įvyko LMA narių visuotinis susirinkimas, kuriame inauguruoti LMA užsienio nariai Estijos MA prezidentas Tarmas Somerė (Tarmo Soomere) ir Talino universiteto profesorius Reinass Raudas (Rein Raud). Renginyje dalyvavo J. E. Estijos Respublikos nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Jana Vanaveski bei ambasados ūkio ir kultūros reikalų patarėjas Martas Tarmakas (Mart Tarmak).

Spalio 28–29 d. įvyko Karališkosios draugijos Londone (The Royal Society) virtualus vizitas į Baltijos šalis. Karališkoji draugija yra Jungtinės Karalystės nepriklausoma mokslų akademija. Tai seniausia be pertraukos veikianti mokslų akademija pasaulyje. Spalio 28 d. Karališkosios draugijos vadovai susitiko su Baltijos šalių mokslų akademijų prezidentais ir kitais atstovais. Susitikime dalyvavo: Karališkosios draugijos vykdomoji direktorė dr. Džuli Makston (Julie Maxton), Estijos MA prezidentas T. Soomerė, Latvijos MA išrinktasis prezidentas (pradėjo eiti pareigas nuo 2020 m. gruodžio 1 d.) prof. Ivaras Kalvinis (Ivars Kalviņš), LMA prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius, kiti Karališkosios draugijos ir Baltijos šalių mokslų akademijų atstovai. Susitikime buvo aptarti akademijų būsimi prioritetai ir projektai, akademijų vaidmuo teikiant mokslo ekspertų patarimus nacionalinėms vyriausybėms, pvz., aktualiais COVID-19

pandemijos klausimais, Karališkosios draugijos tarptautinis bendradarbiavimas, pasikeista nuomonėmis dėl akademijų vaidmens tarptautinėse organizacijose. Dr. D. Makston pažymėjo, kad Karališkoji draugija po „Brexit“ norėtų stiprinti ryšius su ES, taip pat ir su Baltijos šalimis. J. Banys pripažino, kaip svarbu palaikyti ir toliau plėtoti pagal bendradarbiavimo sutartis vykstančius mokslininkų tarptautinius mainus, ypač neseniai daktaro laipsnį įgijusių mokslininkų bendradarbiavimą. LMA prezidentas prisiminė 1993 m. pasirašytą Karališkosios draugijos ir Lietuvos mokslų akademijos Savitarpio supratimo memorandumą. Dabar panašų bendrą dokumentą galėtų pasirašyti visos trys Baltijos šalių akademijos ir Karališkoji draugija. Tai galėtų būti gera bendradarbiavimo platforma, nes atskiros Baltijos šalys yra stiprios skirtingose srityse. Buvo pabrėžtas Karališkosios draugijos siekis, kad Jungtinės Karalystės atstovai būtų sudėtinė Europos mokslo bendruomenės dalis, kad ir po „Brexit“ britų ir kitų šalių mokslininkų bendradarbiavimas nenutrūktų. Karališkoji draugija kreipėsi į savo šalies vyriausybę ir prašė skirti didesnę finansavimą tarptautiniam bendradarbiavimui.

Nuo 2017 metų „L'Oréal Baltic“, LMA ir Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija bendradarbiauja skiriant L'Oréal stipendijas „Moterims moksle“. Trišalis savitarpio supratimo memorandumas pasirašytas ir 2020 m. sausį. Ši programa skatina Baltijos šalių mokslininkų profesinį tobulėjimą, padeda joms siekti savo tikslų ir kurti naudą mokslo ir visuomenės labui. Vasario 27 d. LMA įvyko „L'Oréal Baltic“ konkurse „Moterims moksle“ dalyvaujančiųjų jaunųjų mokslininkų susitikimas su šį prestižinį apdovanojimą jau pelniusiomis Lietuvos mokslininkėmis – dr. Urte Neniškyte (2017),

Susitikimas su „L'Oréal Baltic“, „Moterims moksle“ konkurso laureatėmis – Lietuvos mokslininkėmis.

dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė-Keen (2018), dr. Jurgita Skiecevičienė (2019) ir Milda Alksnė (2019). Renginyje taip pat dalyvavo Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Junevičienė, LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius ir „L'Oréal Baltic“ „Moterims moksle“ stipendijų konkurso vertinimo komisijos narė R. Dubakienė. Buvo pažymėta, kad šis jau antrus metus rengiamas susitikimas tampa tradiciniu ir suteikia galimybę pretendentėms tinkamai pasiruošti teikti paraiškas. Laureatės kalbėjo apie savo patirtį teikiant paraiškas ir veiklą, gavus stipendiją.

RYŠIAI SU TARPTAUTINĖMIS ORGANIZACIJOMIS, KURIŲ NARĖ YRA LMA

LMA atstovauja Lietuvai daugelyje tarptautinių mokslo organizacijų, vienijančių mokslų akademijas, mokslo politikos formuotojus ir tyrėjus. Tai Visos Europos mokslų akademijų federacija (ALLEA), Europos Sąjungos šalių

akademijų mokslo konsultacinė taryba (EASAC), Tarptautinė mokslo taryba (ISC), Tarptautinė mokslų akademijų sąjunga (IAP), Europos medicinos mokslų akademijų federacija (FEAM), Europos taikomųjų žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų sąjunga (UEAA). Dalyvavimas šių tarptautinių organizacijų veikloje suteikia galimybę šalies mokslo bendruomenei drauge su žinomais Europos ir pasaulio mokslininkais bei mokslo politikos kūrėjais nagrinėti ir spręsti globalius mokslo bei visuomenės uždavinius.

2020 m. prasidėjus pandemijai, LMA vadovybė dažnai dalyvavo tarptautinių organizacijų rengtose nuotolinėse konferencijose, susitikimuose, mokslinėse diskusijose. Birželio 3–4 d. įvyko virtualus ALLEA visuotinis susirinkimas. Svarbiausios svarstomos temos buvo: 1) Kaip išsaugoti bendrus mokslinius tyrimus neramioje Europoje? 2) Kaip subalansuoti regionų kompetenciją ir lygybę Europoje? 3) Ar tarpdalykiniai tyrimai yra raktas į ateitį? Temos buvo parinktos atsižvelgiant į pokyčius ES ir iškilus

klausimui, kaip Europos mokslininkai tęs bendradarbiavimą po „Brexitą“. Renginyje LMA atstovavo prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Iki gegužės 27 d. visos akademijos, tarp jų ir LMA prezidentas J. Banys, balsavo ir tvirtino ALLEA 2019–2020 m. veiklos ataskaitą ir 2020–2021 m. veiklos bei finansinį planą, naujų narių priėmimą ir išrinko 2020–2022 m. ALLEA valdybą. Apibendrindamas metinę federacijos veiklą, ALLEA prezidentas prof. Antonijas Loprieno (Antonio Loprieno) pažymėjo, kad buvo paruoštos ir atspausdintos penkių projektų ataskaitos, parengti ir paskelbti trys svarbūs pareiškimai: „Genomų redagavimas augalams“, „Faktai ar melas“ ir „Sveikatos duomenų perdavimas“, aktyviai dalyvauta SAPEA veikloje, kurios tikslas – teikti mokslines konsultacijas EK, ir programos „Horizontas 2020“ projekte PERITIA („Policy, Expertise and Trust / „Politika, ekspertinė kvalifikacija ir pasitikėjimas“), kuriuo tiriamos sąlygos, kaip žmonės pasitiki žiniomis, naudojamomis informuojant apie viešąją politiką. Aptariant ateinančių metų strateginę perspektyvą buvo pažymėta, kad ALLEA skirs daugiau dėmesio bendradarbiavimui su mokslo, politikos ir verslo partneriais gerinti, nepriklausomai ekspertinei veiklai vykdyti ir teikti patarimų politikams, bendradarbiavimui su jaunosiomis akademijomis ir jaunaisiais akademikais, mokslinių knygų serijos leidimui.

Gegužės 28–29 d. buvo planuota kasmetinė EASAC konferencija Halės mieste Vokietijos nacionalinėje MA „Leopoldina“, kur yra įsikūręs EASAC sekretoriatas. Tačiau besitęsiant pandemijai organizuota virtuali konferencija gegužės 29 d. Joje dalyvavo 43-jų mokslų akademijų atstovai. LMA atstovavo prezidentas J. Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius. Konferencijoje buvo apžvelgta EASAC 2019–2020 m. veikla, pristatytos vykdomos mokslų programos, einamųjų

metų veiklos planai ir išklaustytos Europos akademijų organizacijos narių atstovų ataskaitos apie jų veiklą per COVID-19 pandemiją. Nuo 2020 m. sausio mėn. EASAC prezidento pareigas einanti Švedijos karališkosios mokslų akademijos atstovė prof. Kristina Moberg (Christina Moberg) įžangos kalboje apibendrino organizacijos veiklą ir bendradarbiavimą su nacionalinėmis akademijomis. Ji pabrėžė, kad įvairių šalių mokslininkai turi dirbti kartu, atsiliepdami į laikmečio aktualijas ir sprenddami neatidėliotinas problemas. Pranešėja išvelgė, kad mokslas ateityje taps vis reikšmingesnis visuomenės gyvenime, tačiau svarbiausia, kad mokslo laimėjimai būtų ne tik skelbiami mokslo straipsniuose, bet ir taikomi praktikoje, viešinami ir žinomi visuomenei, politikams bei sprendimų priėmėjams.

Ataskaitiniais metais EASAC koordinavo 16 projektų vykdymą – keleto aktualiausių programų ir projektų vadovai konferencijos dalyviams trumpai pateikė informaciją apie jų eigą ir gautus rezultatus. Programų vadovai kvietė nacionalinių MA atstovus aktyviau įsitraukti į visus projektus. Visų šalių MA atstovai trumpai pristatė savo veiklą ir priimtus sprendimus COVID-19 pandemijos kontekste. J. Banys pabrėžė, kad LMA ėmėsi aktyvių priemonių: pasitelkus LMA narius ir žymiausius šalies infekcinių ligų bei biomedicinos specialistus, suburta komisija, kuriai keliama užduotis kvalifikuotai vertinti įvairius COVID-19 infekcijos aspektus, komentuoti situaciją ir skleisti naujausias šalies ir pasaulio žinias. Informacija apie jos darbą skelbiama LMA svetainėje. Daugumos mokslų akademijų veikla šiuo laikotarpiu panaši: sukurta komisijos, akademijos nariai dalyvauja nacionalinėse pandemijos koordinavimo komisijose, bendrauja su politikais ir valdžios atstovais, vykdomi aktyvūs viruso biologijos tyrimai,

kuriami skiepai, stebima epidemiologinė situacija, siūlomi ekonomikos gaivinimo sprendimai, keičiamasi informacija su kitomis nacionalinėmis akademijomis ir akademijų asociacijomis, vykdomos nuotolinės mokslinės konferencijos, per TV, radiją, internetą visuomenė informuojama apie naujausius tyrimus ir esamą epidemiologinę situaciją, teikiami patarimai, kaip suvaldyti situaciją.

Birželio 17 d. surengtame neeiliniame posėdyje EASAC narių atstovai taip pat keitėsi informacija apie Europos mokslų akademijų atsaką į COVID-19 pandemiją. Renginyje dalyvavo LMA prezidentas J. Banys. Posėdžio tikslas – pasidalyti patirtimi, kaip ES šalių, Norvegijos, Šveicarijos ir JK akademijos prisidėjo prie kovos su pandemija, kokių veiksmų ėmėsi ir kaip joms sekėsi bendradarbiauti su šalių vyriausybėmis. Darbas vyko grupėse. Akademijų atstovai buvo pakviesti pasirinkti norimą temą iš keturių aktualių diskusinių klausimų: 1) Akademijų darbas su visuomene per pandemiją; 2) Mokslo mobilizavimas kovai su COVID-19; 3) Akademijų bendradarbiavimas su šalių parlamentais ir vyriausybėmis priimant sprendimus; 4) Globalūs reiškiniai ir akademijų atsakas. LMA prezidentas pasirinko trečiąją grupę. Jis pristatė LMA bendradarbiavimą su šalies valdžios institucijomis, diskutavo su Šveicarijos, Suomijos, Švedijos, JK, Vokietijos ir Estijos atstovais, supažindino su LMA veiklos planu pandemijos laikotarpiui. J. Banys taip pat pristatė LMA sudarytą komisiją, kuri per pandemiją patarė šalies Vyriausybei, nuolat teikė visuomenei moksliniais tyrimais paremtą informaciją. Geriausi šalies ekspertai – LMA nariai modeliavo situaciją, rengė informaciją apie koronavirusą, ją dalijosi su visuomene, parengė ir pristatė Vyriausybei COVID-19 matematinį modelį, leidžiantį prognozuoti naujų užsikrėtimo atvejų skaičių karantino nutraukimo

ar pratęsimo aplinkybėmis. Visi dalyvavusieji pažymėjo, kad mokslininkų tikslas yra ir toliau teikti visuomenei objektyvią, mokslu grįstą informaciją.

Lapkričio mėn. EASAC surengė nuotolinį seminarą, skirtą mokslo žinių komunikacijai per COVID-19 pandemiją. Seminare EASAC narių akademijų komunikacijos specialistai pasidalijo patirtimi ir mintimis dėl mokslinės informacijos apie COVID-19 sklaidos. Šio renginio siekis – padėti mokslų akademijoms aktyviai ir efektyviai vykdyti mokslo žinių sklaidą per COVID-19 pandemiją. Seminare dalyvavo daugiau nei 60 dalyvių iš 23 mokslų akademijų, ALLEA ir Globalios jaunosios akademijos. Dauguma dalyvių buvo ryšių su visuomene specialistai. Renginyje buvo iškelta mintis, kad COVID-19 sukelta krizė yra puiki galimybė mokslų akademijoms tapti matomomis. Tokiu metu politikai geriau supranta mokslu paremtų patarimų svarbą, o visuomenė pradeda labiau pasitikėti mokslu.

Lapkričio 26–27 d. įvyko virtualus EASAC narių susirinkimas. LMA atstovavo prezidentas. Per susitikimą vyko apskritojo stalo diskusijos, kuriose akademijų vadovai papasakojo apie savo šalių akademijų veiklą per praėjusius šešis mėnesius. Visi pranešimai buvo skirti COVID-19 sukeltai krizei aptarti. Buvo pažymėta, kad akademijos dirba naujomis sąlygomis ir išlieka matomos: akademijų nariai teikia mokslinius patarimus savo šalių vyriausybėms ir parlamentams, taip padėdami įveikti pandemijos keliamus iššūkius. Kartu ne vienoje Europos šalyje pastebimas epidemiologų, virusologų, sveikatos modeliavimo specialistų trūkumas. Kalbėjęs LMA prezidentas J. Banys pasidžiaugė galimybe susipažinti su kitų Europos akademijų patirtimi. Jis papasakojo apie LMA COVID-19 komisijos aktyvią veiklą. Buvo pažymėta, kad LMA komisijos ekspertai yra ir Prezidento, ir

Vyriausybės darbo grupių nariai. LMA prezidentas išreiškė mintį, kad Lietuvoje pradėjęsi veikti naujoji Vyriausybė taip pat įsiklausys į mokslininkų balsą. Šiame EASAC narių susirinkime apie EASAC vykdomas ir planuojamas vykdyti programas bei rengiamas darbo grupių ataskaitas kalbėjo programų ir darbo grupių vadovai.

Didelis tarptautinių mokslų akademijų organizacijų dėmesys 2020 m. buvo skirtas regeneracinei medicinai. Ji gali būti apibrėžta kaip nauja medicininė veikla, kuria siekiama atkurti audinių funkcijas naudojant mažųjų molekulių vaistus, biologines terapijas, medicinos ar audinių inžinerines priemones arba ląsteles ir genus. Rugsėjo 15 d. įvyko bendras EASAC ir FEAM organizuotas internetinis seminaras, skirtas regeneracinės medicinos iššūkiams ir potencialui aptarti. Jo tikslas – akcentuoti regeneracinei medicinai kylančius iššūkius Europoje. Seminare ypatingas dėmesys buvo skirtas kamieninėms ląstelėms. Kartu buvo pabrėžta gilesnių, apibendrinančių šios srities įžvalgų svarba siekiant atkreipti mokslinės bendruomenės, įstatymų leidėjų, sveikatos apsaugos politikos formuotojų dėmesį į regeneracinės medicinos problemas ir kviečiant imtis aktyvesnių veiksmų.

2020 m. vasarą SAPEA pakvietė Europos mokslų akademijas teikti ekspertų kandidatūras dalyvauti rengiant mokslinę nuomonę pandemijų klausimais. SAPEA dalyvauja ALLEA, EASAC, FEAM, *Academia Europaea* (Europos akademija) ir Euro-CASE (Europos technologijų, taikomųjų ir inžinerijos mokslų akademijų taryba). Nepriklausomų ekspertų „Nuomonę dėl geresnio pasirengimo pandemijoms ir pandemijų valdymo“ parengė EK vyriausiųjų mokslinių patarėjų grupė, Europos etikos moksle ir naujose technologijose grupė bei EK vadovės Ursulos fon der Lajen (Ursula von der Leyen)

ypatingasis patarėjas prof. Piteris Paiotas (Peter Piot). Dokumentas buvo paskelbtas ataskaitinių metų lapkričio mėn. Prie šio darbo reikšmingai prisidėjo ir SAPEA atrinkti ekspertai, tarp jų ir LMA pasiūlytas ekspertas, LMA komisijos dėl kvalifikuoto COVID-19 infekcijos vertinimo, komentavimo ir naujausių žinių skleidimo pirmininkas prof. habil. dr. Vytautas Usonis.

RYŠIAI SU TARPAKADEMINIŲ MOKSLINIŲ MAINŲ PARTNERIAIS

Iki 2020 metų pabaigos LMA yra pasirašiusi mokslinio bendradarbiavimo sutartis su 27 užsienio šalių mokslo institucijomis. Kai kurios dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutartys suteikia galimybę Lietuvos ir kitų šalių mokslininkų mainams pagal kvotas, kai priimanti šalis pasirūpina atvykstančiojo mokslininko apgyvendinimu ir moka dienpinigius. Pastaraisiais metais vis dažniau prioritetą teikiamas ne individualiems mokslininkų vizitams, o dvišalių mokslinių projektų įgyvendinimui. LMA mokslinis bendradarbiavimas remiasi partnerystės, bendrų mokslinių tyrimų siekių, mokslininkų bendros patirties ir mokslinių tyrimų efektyvumo, taip pat abipusės naudos principais. Ne ES šalių mokslininkams toks bendradarbiavimas atveria naujų galimybių – kartu su Lietuvos mokslininkais dirbti pagal bendrus Europos projektus.

Tarptautinių sutarčių teikiamomis galimybėmis gali naudotis visų Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovai, tačiau kai kurios užsienio mokslų akademijos riboja ne akademijų mokslininkų dalyvavimą mainų programose.

Remiantis dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutartimi su Lenkijos MA, pasirašyta 1990 m., 2020 m. atnaujintas bendradarbiavimo protokolas ir jo priedas iki 2022 m., kuris detalizuoja ryšius. Lenkijos MA taiko apribojimus

Projekto vadovas LII Etnologijos ir antropologijos sk. vyr. m. d. dr. Žilvytis Šaknys rankose laiko naują „Metraščio“ egzempliorių.

Projekto globėja Estijos MA tikroji narė prof. Mare Kuijva (Mare Kõiva). Nuotraukos iš asmeninio dr. Ž. Šaknio archyvo.

atvykstantiems užsienio šalių mokslininkams iš universitetų, jie negali pasinaudoti tarpakademinių mainų galimybėmis.

Pasirašant 2020 m. analogiškus naujus protokolus ir jų priedus su Vengrijos ir Čekijos MA, Lietuvos mokslininkams netaikytas apribojimas. Bendro Lietuvos ir Vengrijos mokslinio tęstinio mobilumo projekto „Kūrybinio miesto koncepcija Vidurio Europoje: istoriniai įvaizdžiai ir empiriniai indeksai“ vykdytojai – Vilnius Tech prof. Tomas Kačerauskas ir Vengrijos MA Filosofijos, Sociologijos ir Istorijos analizės instituto prof. Jas Borbala (Jász Borbála). 2020 birželio mėn. Čekijos MA pasiūlė atnaujinti mokslinį bendradarbiavimą 2021–2023 m. ir dalyvauti Čekijos MA paskelbtame Jungtinio mobilumo projektų konkurse. Liepos mėn. Čekijos ir Lietuvos MA paskelbė Jungtinių mobilumo projektų konkursą, kuriame aktyviai dalyvavo abiejų šalių susivieniję bendriems projektams

mokslininkai. Lapkričio mėn. abiejų šalių akademijų atrankos komisijų sutarimu buvo paskelbti nugalėtojai. Jais tapo Čekijos MA Mikrobiologijos instituto prof. Kateržina Valentova (Kateřina Valentová) ir LSMU Fiziologijos ir farmakologijos instituto prof. Vilma Petrikaitė. Taip pat VU Fizikos fakulteto Taikomosios elektrodinamikos ir telekomunikacijų instituto doc. dr. Šarūnas Svirskas ir Čekijos MA Fizikos instituto mokslininkė dr. Elena Buiksaderas (Elena Buixaderas).

2020 m. nespėjus išibėgėti moksliniams vizitams, COVID-19 pandemija sustabdė judėjimą tarp užsienio šalių. Planuoti ir parengti Lietuvos ir užsienio mokslininkų vizitai buvo atidėti laukiant švelnesnių karantino sąlygų. Nedidelė išimtis – vasario 27–29 d. Latvijos universiteto Geografijos ir žemės mokslų fakulteto prof. Laimduota Kalninia (Laimdota Kalniņa) mokslinio vizito lankėsi GTC Geologijos ir geografijos institute.

Vienas reikšmingiausių Lietuvos ir Latvijos mokslininkų bendradarbiavimo rezultatas – Baltų kalbų atlasas. Šis darbas buvo tęsiamas ir 2020-aisiais.

Lietuvos, Estijos, Latvijos, Bulgarijos istorikai, etnologai ir folkloristai, vadovaujami LII Etnologijos ir antropologijos sk. vyr. m. d. dr. Žilvyčio Šaknio bei Bulgarijos MA Etnologijos ir tautosakos instituto su Etnografijos muziejumi prof. Jekaterinos Anastasovos apibendrino ankstesnio bendro projektinio darbo rezultatus, leisdami du atviros prieigos leidinio „Balkanų ir Baltijos studijų metraštis“ („[The Yearbook of Balkan and Baltic Studies](#)“, ISSN 2613-7844, 2613-7852) tomus. Leidybą finansiškai rėmė Estijos studijų kompetencijos centras. 2020 m. gruodžio

mėn. buvo išleistas trečiasis bendro Bulgarijos, Lietuvos, Estijos ir Latvijos MA, Estijos studijų kompetencijos centro, Bulgarijos Etnologijos ir tautosakos instituto su Etnografijos muziejumi, Estijos literatūros muziejaus, LII, Latvijos universiteto Filosofijos ir sociologijos instituto leidinio tomas. Jį sudarė kviestiniai redaktoriai Irina Sedakova (Rusija) ir Loranase Sebastjenas Furnjė (Laurent Sébastien Fournier, Prancūzija).

Lapkričio 11–13 d. Rygoje nuotolinėje konferencijoje „Balkanų ir Baltijos šalys vieningoje Europoje – Istorija, religija, kultūra IV. Religingumas ir dvasingumas Baltijos ir Balkanų šalių kultūrinėje erdvėje“ pranešimus skaitė LII mokslininkai dr. Žilvytis Šaknys, dr. Rasa Paukštytė-Šaknienė, dr. Irma Šidiškienė.

LMA vardinės premijos

Iš viso LMA yra įsteigusi 18 vardinių premijų, kurios skiriamos kas ketveri metai. 2019 metais skelbti Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai), Simono Daukanto (istorija), Vlado Lašo (medicina) ir Albino Rimkos (ekonomika) premijų konkursai, jų nugalėtojai paskelbti 2020 metų pradžioje.

ALBINO RIMKOS (ekonomika) premija skirta Vaidai Pilinkienei, Vilmai, Deltuvaitei, Astai Daunorienei, Vaidui Gaideliui už monografiją „Konkurencingumo kūrimas ir stiprinimas pašto paslaugų sektoriuje: Lietuvos atvejis“ / „Competitiveness Creation and Maintenance in Postal Services Industry: Lithuanian Case Study“. Išskėlė KTU Ekonomikos ir verslo fakultetas.

Monografija – tai taikomosios ekonomikos studija, skirta AB „Lietuvos paštas“, priklausančios Lietuvos ekonomikos viešajam sektoriui, konkurencingumo problemoms. Joje pateikiama pašto paslaugų analizė, nagrinėjama pašto paslaugų rinkos raida, reguliavimas, technologiniai pokyčiai, Europos pašto paslaugų reguliavimo įtaka konkurencingumui užtikrinti. Monografijoje bandoma pagrįsti būtiną pertvarkų esmę Lietuvos pašte, gan ilgą laiką įgyvendinančiame reformas, remiantis konkurencingumo analize ir prognozėmis pašto, pasiuntinių ir finansinių paslaugų sektoriuose.

Gera išnagrinėta Europos pašto paslaugų reformos įtaka Lietuvos pašto sistemos pertvarkai užtikrinti: modernizuojant technologinius pokyčius, reguliavimą ir valdymą bei racionaliau sprendžiant kai kurias susijusias socialines problemas.

Didelis dėmesys monografijoje skirtas šiuolaikinių statistikos metodų taikymui pagrindžiant konkurencingumo pokyčių ir tobulintųjų sričių alternatyvas. Pateikiami siūlymai dėl ilgalaikės Lietuvos pašto universaliųjų paslaugų konkurencingumo stiprinimo strategijos siekiant vidinių procesų valdymo optimizavimo, jų paslaugų kokybės gerinimo. Monografija išleista anglų kalba garsiojoje „Springer“ leidykloje. Tai reikšmingas Lietuvos tyrimų potencialo garsinimo faktas.

SIMONO DAUKANTO (istorija) premija skirta Zenonui Butkui už darbų ciklą „Lietuvos ir kitų Baltijos šalių diplomatijos tyrimai“. Išskėlė VU Istorijos fakultetas.

Darbų ciklą sudaro dvi monografijos („Lietuvos ir Latvijos santykiai 1919–1929“, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993; „Tarp Trečiojo Reicho ir Trečiosios Romos: Vokietijos ir Sovietų politikos poveikis Baltijos šalių tarptautinei ir vidaus padėčiai tarpukaryje“, Vilnius: VU leidykla, 2019), prestižiniuose Lietuvos ir užsienio žurnaluose publikuoti

moksliniai straipsniai, skaityti pranešimai, taip pat archyvinų dokumentų publikacijos (stambiausias jų rinkinys – „Baltijos valstybės idėja ir praktika 1918–1940 metais“, parengė Z. Butkus, Vilnius, 2008). Tai originalus ir nuodugnus tyrimas, paremtas labai gausia istorine medžiaga ir naujausia istoriografija. Autorius susistemi- no jau žinomus archyvinius dokumentus, ieško ir surado nežinomų dokumentų Austrijos, Estijos, Latvijos, Švedijos, Rusijos ir Vokietijos archyvuose. Z. Butkus aprėpia platų Lietuvos, Latvijos ir Estijos santykių su Vokietija ir Sovietų Sąjunga kontekstą, įvertinta tarptautinius kiekvienos valstybės interesus, apčiuopia realius užsienio ir vidaus politikos svertus, narplioja diplomatijos subtilybes ir paslaptis. Taip pat nuodugnai išnagrinėja Baltijos šalių modernaus valstybingumo sukūrimą ir egzistavimą jau platesniu tarptautinės sistemos kontekstu tarp dviejų pasaulinių karų laikotarpiu. Ieškodamas istorinės tiesos, artėdamas prie jos, autorius ypatingą dėmesį skiria diplomatijos istorijai. Tyrime pateikti archyviniai dokumentai ir jų analizė atskleidžia, kaip tarpukary Vokietija ir Rusija manipuliavo Baltijos valstybėmis, parodo, kaip sunku buvo nedidelių valstybių vadovams priimti adekvačius politinius sprendimus.

JUOZO DALINKEVIČIAUS (geomokslai) premija už darbų ciklą „Lietuvos ir kitų kraštų prekambro moksliniai geologiniai tyrimai geologinio kartografavimo būdu ir kartografavimo metodikos diegimas Vilniaus universitete“ apdovanotas akad. Gediminas Motuza Matuzevičius.

Laureato moksliniai darbai skirti prekambro kristalinio pamato Lietuvoje ir kituose kraštuose tyrimams. Tyrimų rezultatai naudoti sudarant geologinius žemėlapius, kurie yra tradicinis teritorijų geologinės sandaros atskleidimo būdas. G. Motuza Matuzevičius su

bendraautoriais sudarė Lietuvos, Norvegijos, Mozambiko, Afganistano įvairios paskirties geologinius žemėlapius. Vis tik, daugiausia dėmesio skyrė Lietuvos prekambro kristaliniam pamatui kartografuoti. Per daugelį metų šios tyrimų krypties sukaupiti rezultatai sintezuoti keturiuose kartografiniuose darbuose: Kristalinio pamato žemėlapis M1:200000 Merkinės ir Barčių objektuose; Marcinkonių (Kabelių) intruzijos ir jos aplinkos žemėlapis M1:50000; Suvestinis Pietų Lietuvos kristalinio pamato žemėlapis su ištirtumo, tektoninės sandaros ir naudingųjų iškasenų (metalogenijos) žemėlapis; Lietuvos kristalinio pamato žemėlapis M1:400000. Atliekant kartografavimo darbus nustatyta metamorfinių uolienų pirminė prigimtis, suprakrustalinių uolienų stratigrafija ir amžius, galimos sąsajos su Baltijos skydo, Lenkijos ir Baltarusijos litologiniais kompleksais, išskirti intruzinių uolienų kompleksai, sudarytas tektoninės sandaros ir raidos modelis. Tiesioginio geologinio kartografavimo metu atskleista Varėnos geležies rūdos juosta, apibūdin- tas Varėnos telkinys; išskirtas Varėnos geležies rūdinis kompleksas, perspektyvus retųjų žemių, apatito, flagopito ir redioaktyviųjų elementų mineralizacijai; nustatyta Vakarų Lietuvos regioninės geoterminės anomalijos prigimtis ir lokali sustiprinta geoterminė („karštųjų sausų uolienų“ tipo) sistema, susijusi su Žemaičių Naumiesčio intruzija; nustatytas kristalinio pamato sandaros elementų poveikis nuosėdinės storymės ir paviršiaus sandarai. Reikšmingų rezultatų gauta atliekant kitų kraštų geologinio kartografavimo darbus. Daugelis metodinio pobūdžio rezultatų įdiegti VU studijų procese.

VLADO LAŠO (medicina) premija už darbų ciklą „Opinis kolitas ir Krono liga – civilizacijos sąlygotos ligos (fundamentalūs ir klinikiniai aspektai)“ įvertintas LSMU

Virškinimo sistemos tyrimų instituto vadovas akad. Limas Kupčinskas.

Laureatas 2008–2019 m. kryptingai ir nuosekliai atliko plačius, originalius, fundamentalius ir klinisinius uždegiminių žarnų ligų tyrimus. Gautų naujų rezultatų visuma iš esmės pagilino žinias apie mikrobiotos ir genetinių veiksnių reikšmę uždegiminių žarnų ligų etiopatogenezėje, autoriaus įdiegti ir aprobuoti nauji, moksliniais įrodymais pagrįsti diagnostikos ir gydymo metodai gali būti plačiai naudojami praktinėje veikloje. Kartu su bendraautoriais atlikti uždegiminėmis žarnyno ligomis sergančių ligonių genomo ir mikrobiomo tyrimai bei unikalios dvynių studijos yra žymus indėlis į mokslą tarptautiniu mastu. Autoriaus atlikti darbai apie uždegimines žarnyno ligas yra originalus, naujas ir vertingas mokslinis įnašas tyrinėjant žmogaus kompleksines ligas. Akademikas buvo kviečiamas parengti moksliniais įrodymais grįstas Europos opinio ir Krono ligos diagnostikos bei gydymo gaires, kurios buvo skelbtos moksliniuose žurnaluose „Žarnynas“ / „Gut“ ir „Krono ligos ir kolito žurnalas“ / „Journal of Crohn's and Colitis“.

PRANCIŠKAUS ŠIVICKIO (biologija) premija skirta GTC Ekologijos instituto P. B. Šivickio parazitologijos laboratorijos vadovui akad. Gedinui Valkiūnui už monografiją: Valkiūnas, G. „Paukščių maliariniai parazitai ir kitos hemosporidijos“ / „Avian malaria parasites and other haemosporidia“.

G. Valkiūnas yra iškiliausias mokslininkas biologas (zoologas) Lietuvoje, sukūręs savo mokslinę mokyklą. Akademiko pastangomis GTC P. B. Šivickio parazitologijos laboratorijoje įrengta Molekulinės sistematikos ir filogeografijos laboratorija, kurioje vykdomi parazitų DNR analizės darbai. Monografija skirta plačiai pasaulyje paplitusiai patogeniškų paukščių kraujo parazitų grupei – hemosporidijoms (Apicomplexa, Haemosporida). Tai kraujasiurblių dvisparnių platinami parazitiniai vienaląsčiai organizmai, prisitaikę parazituoti varliagyvių, roplių, paukščių ir žinduolių kraujyje. Tai pirmas paskelbtas didelis veikalas, skirtas paukščių maliariniams parazitams ir kitoms hemosporidijoms.

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas

Vasario 25 d. LMA narių visuotiniame susirinkime apdovanoti LMA kasmet rengiamų jaunųjų mokslininkų ir aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursų 2019 m. nugalėtojai.

LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso laureato diplomai (pagal HSMS, MFChMS, BMGMS, ŽŪMMS ir TMS kuruojamas mokslo šakas) įteikti dr. Martynui Jakuliui (VU) už darbą „Vilniaus socialinės ir medicinos istorijos tyrimai (XVI–XVIII a.)“, dr. Inetai Žičkutei (KTU) už darbą „Migracijos veiksnių įtaka tarptautinės migracijos sprendimui: elgsenos ekonomikos požiūris“, pagyrimo raštas – dr. Jolitai Čeičytei (KTU) už darbą „Atsakingųjų inovacijų diegimas įmonės lygmeniu“, laureato diplomai – dr. Simai Rekšytei (VU) už darbą „Mikrostruktūrizuoti erdviniai polimeriniai dariniai: nuo jutiklių iki audinių inžinerijos“ ir dr. Aleksej Žarkov (VU) už darbą „Funkcinių neorganinių medžiagų sintezė ir tyrimas“, LMA pagyrimo raštas – dr. Marijonui Tutkui (VU, FTMC) už darbą „Pavienių molekulių fluorescencinė mikroskopija baltymų dinamikos tyrimams“, laureato diplomai – dr. Giedrei Trakinienei (LSMU) už darbą „Naujas požiūris į trečiųjų krūminių dantų vystymąsi ir padėtį“ / „A new approach to the development and position of third molars“ ir dr. Rapolui Žilioniui (VU Gyvybės mokslų centras) už darbą „Ląstelių

populiacijų ir jų atitikimo tarp pelės ir žmogaus nustatymas kvėpavimo takų epitelyje ir plaučių navikuose taikant pavienių ląstelių RNR sekoskaitą“, pagyrimo raštas – dr. Justui Dainiui (GTC) už darbą „Ižuvintų europinių ungurių migracija Lietuvoje ir potencialus indėlis į nerštinių išteklių atkūrimą“, laureato diplomai – dr. Karolinai Barčauskaitei (LAMMC) už darbą „Polichlorbifenilų ir policiklinių aromatinių angliavandenilių kiekiai Lietuvoje gamnamuose kompostuose jų įtaka dirvožemiui bei augalams“ ir dr. Julianai Lukšai (GTC) už darbą „Mikroorganizmų populiacijų ir biocidinių sistemų funkcionavimas žemės ūkyje svarbių augalų ekosistemose“, laureato diplomai – doktorantui Linui Jonušauskui ir dr. Dariui Gailevičiui (VU) už darbą „Tiesioginis lazerinis rašymas femtosekundiniais impulsais: nuo fundamentinių tyrimų iki praktinių taikymų“ ir dr. Marijanui Jurgo (VGTU) už darbą „Nanometrinių integrinių grandynų visiškai skaitmeniniams dažnio sintezatoriams kūrimas ir tyrimas“, pagyrimo raštas – dr. Gintarei Kručkaitei (KTU) už darbą „Naujos struktūros elektroaktyvios medžiagos organiniams šviesos diodams“.

LMA prezidiumas, remdamasis 2019 m. konkurso rezultatais, paskyrė keturiolika LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso premijų ir keturis LMA pagyrimo

raštus. Konkurso laureato diplomai skirti magistrui Daliai Aleksandravičiūtei (Vilniaus dailės akademija) už darbą „Jurgio Baltrušaičio „Veidrodis“: šaltiniai, turinio aspektai, kontekstai“ (darbo vadovė dr. Tojana Račiūnaitė), magistrui Monikai Aleksej (Čeponytei) (VDU) už darbą „Jaunų suaugusiųjų seksualinio priekabiavimo patirties, kūno sudaiktinimo ir polinkio į sutrikusį valgymo elgesį sąsajos“ (darbo vadovė prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė), magistrui Eglei Dmukauskaitei (VU) už darbą „Inovatyvių kultūros ir kūrybinių industrijų produktų kūrimas: meno hakatono metodologija“ (darbo vadovė prof. dr. Virginija Jurėnienė) ir magistrui Aistei Žvinytei (Vilniaus dailės akademija) už darbą „Georges'o Didi-Hubermano vaizdo teorijos filosofinės ir psichoanalitinės prielaidos bei jų raiška vaizdotyros praktikoje“ (darbo vadovė dr. T. Račiūnaitė), pagyrimo raštas – magistrantui Pauliui Balsiui (VDU) už darbą „Karininko profesinis identitetas“ (darbo vadovė prof. dr. Aušra Maslauskaitė); laureato diplomai – magistrui Mantui Lukauskui (KTU) už darbą „Europos šalių investicinio patrauklumo vertinimas dirbtiniais neuroniniais tinklais“ (darbo vadovai doc. dr. Tomas Ruzgas, prof. dr. Jurgita Bruneckienė), magistrui Vaidai Paketurytei (VU) už darbą „Ligando pakaitų įtaka karboanhidrazių atpažinimui: termodinaminiai ir kristalografiniai tyrimai“ (darbo vadovas prof. Daumantas Matulis), magistrui Gintarei Plečkaitytei (VU) už darbą „Neodimio keičiamo iterbiu energijos pernaša ir natrio gadolinio fluorato su neodimio, iterbio ir europio priemaišomis nanodalelių liuminescencinės savybės“ (darbo vadovė prof. dr. Aldona Beganskienė), pagyrimo raštas – magistrui Ignui Čipliui (VU Gyvybės mokslų centras) už darbą „Dimetildihidropirenų fotofizikinių savybių tyrimas“ (darbo vadovė dr. Renata Karpič); laureato

diplomai – magistrui Enrikai Juzėnaitei (VU) už darbą „*Sentinel-1* palydovinių vaizdų taikymas Nemuno deltos potvynių kartografavime“ (darbo vadovas dr. Kęstutis Papšys), magistrui Gundai Petraitytei (VU) už darbą „Su intelektine negalia / įgimtomis anomalijomis siejamų genų variantų įtakos ligų patogenezėi charakterizavimas bioinformaciniais ir funkciniais tyrimais“ (darbo vadovė doc. dr. Eglė Preikšaitienė), pagyrimo raštas – magistrantei Giedrei Skliutei (VU Gyvybės mokslų centras) už darbą „Ūminės mieloidinės leukemijos molekulinį pokyčių ir naujų terapinių galimybių tyrimas *ex vivo*“ (darbo vadovės prof. dr. Rūta Navakauskienė, dokt. Aida Vitkevičienė); laureato diplomai – magistrantei Aušrai Bakšinskaitei (LAMMC) už darbą „Žolinių žemės ūkio augalų biomasė – žaliava bioplastikams ir žiedinės bioekonomikos dalis“ (darbo vadovė dr. Vita Tilvikienė), magistrantei Urtei Stulpinaitei (LAMMC) už darbą „Kietmedžio drožlių granuliavimas, pagerinant granulį kokybę“ (darbo vadovė dr. V. Tilvikienė); laureato diplomai – magistrui Dovilei Kuizinienei (VDU) už darbą „Giliojo mokymo metodo taikymas fizinį asmenų kreditingumo vertinimui“ (darbo vadovas prof. dr. Tomas Krilavičius), magistrantei Gabrielei Šarapajevaitei (KTU) už darbą „Sieros lydymo krosnies atliekos konversijos ypatumai hidroterminėmis sąlygomis“ (darbo vadovas prof. dr. Kęstutis Baltakys) ir magistrui Edvinui Skliutui (VU) už darbą „Epoksidinto akrilinto sąlygių aliejaus formavimas optine 3d litografija“ (darbo vadovas dr. Mangirdas Malinauskas), pagyrimo raštas – magistrantui Dovydui Blaževičiui (KTU) už darbą „Naujos struktūros elektroaktyvūs junginiai organiniams šviestukams“ (darbo vadovas prof. dr. Saulius Grigalevičius).

Pagal trišalį savitarpio supratimo memorandumą LMA dalyvauja įmonių grupės L'Oréal ir UNESCO iniciatyvoje skatinti moteris, pasieku-

sias išskirtinių gamtos, gyvybės ir technologinių mokslų rezultatų. Anksčiau tik Latvijoje, o nuo 2017 m. ir Estijoje bei Lietuvoje „L'Oréal Baltic“, nacionalinės UNESCO komisijos ir mokslų akademijos bendradarbiauja skiriant apdovanojimus jaunosioms tyrėjoms. 2020 m. septynios iškilios mokslininkės iš Baltijos šalių buvo pripažintos stipendijų konkurso „Moterims mokslui“ nugalėtojomis. Stipendijos laureatėmis paskelbtos dvi Lietuvos mokslininkės – Rima Budvytytė ir Dominyka Dapkutė, taip pat Ivetta Pugajeva, Aiga Ivdrė ir Ivita Bitė iš Latvijos, Maarja Grossberg ir Lisandra Meneses iš Estijos. Dr. R. Budvytytė, VU Gyvybės mokslų centro Biochemijos instituto Bioelektrochemijos ir biospektroskopijos skyriaus vyresnioji mokslo darbuotoja, buvo pripažinta už tyrimus siekiant išsiaiškinti galimus veiksnius, susijusius su molekulinio lygio biocheminiais ir biofizikiniais įvykiais, sukeliančiais arba skatinančiais neurodegeneracines ligas, tokias kaip Alzheimerio ir Parkinsono ligos. Magistrė D. Dapkutė, VU Gyvybės mokslų centro biofizikos krypties doktorantė ir Nacionalinio vėžio instituto Biomedicininės fizikos laboratorijos jaunesnioji mokslo darbuotoja, buvo pripažinta už mokslinius tyrimus, kaip pristatyti nanotechnologijomis pagrįstas teranostines (derinančias diagnostiką ir terapiją) priemones į vėžinį audinį naudojant unikalias žmogaus kūno ląsteles, vadinamas mezenchiminėmis kamieninėmis ląstelėmis.

2020 m. paskelbtas 2019 metų Teodoro Grotuso stipendijos laureatas: juo tapo FTMC doktorantas Simonas Ramanavičius. Stipendijos pažymėjimas iškilmingai įteiktas rugsėjo 22 d. mišriuoju būdu vykusiame LMA narių visuotiniame susirinkime. LMA paskelbus konkursą ir atrinkus nugalėtojus, LMA Jaunųjų mokslininkų 12 mėn. trukmės stipendijos humanitarinių ir socialinių mokslų srityse skirtos VU asistentėms

dr. Ernestai Kazakėnaitei ir dr. Laurai Vilkaitei-Lozdienei, taip pat KTU kviestinei docentei dr. Inetai Žičkutei. Fizinių, biomedicinos, technologijos ir žemės ūkio mokslų srityse stipendijas pelnė dr. Karolina Barčauskaitė iš LAMMC, dr. Jevgenijus Chmeliovas iš VU, dr. Tadas Dambrauskas iš KTU, GTC mokslo darbuotojas dr. Mikas Ilgūnas, dr. Kristina Kondrotienė iš LSMU, VU mokslo darbuotojas dr. Aleksejus Kononovičius ir dr. Tomas Makaras iš GTC, dr. Adas Marčiulynas iš LAMMC, dr. Sima Rekštytė ir dr. Marijonas Tutkus iš VU, dr. Arvydas Rimkus ir dr. Vidas Žuraulis iš Vilnius Tech. Šie LMA stipendijų pažymėjimai taip pat iškilmingai įteikti rugsėjo 22 d.

MFChMS kartu su TMS rengiama ir asociacijos INFOBALT remiama 10-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ įvyko rugsėjo 16 d. Svarbiausi konferencijos tikslai: inicijuoti taikomąją mokslinę veiklą, skatinti jaunųjų mokslininkų domėjimąsi ir aktyvumą, stiprinti Lietuvos mokslo, studijų bei verslo bendradarbiavimą, įtraukti jaunuosius mokslininkus į verslo organizacijų veiklą, keistis informacija apie vykdomus mokslinius tyrimus ir jų sklaidą. Pirmojo etapo metu konferencijos organizacinio komiteto ekspertai atskirose sekcijose iš klausė, aptarė, vertino kiekvieną pranešimą ir atrinko geriausius pranešėjus INFOBALT stipendijų konkursui. Asociacijos INFOBALT komisija papildomai iš klausė šiuos atrinktus pranešimus, atliko galutinį vertinimą ir jaunesiems mokslininkams skyrė stipendijas, kurios nugalėtojams buvo įteiktos spalio 6 d. LMA vykusiame iškilmingame renginyje. Renginį vedė MFChMS pirmininkas L. Valkūnas. Konkurso nugalėtojus sveikino viceprezidentas Z. Dabkevičius, LR Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas Lukas Savickas, švietimo, mokslo ir sporto

viceministras V. Razumas, VšĮ „Visorių informacinių technologijų parkas“ direktorius Sauliaus Arelis, asociacijos INFOBALT projektų vadovas Andriaus Plečkaitis, generalinio INFOBALT stipendijos rėmėjo bendrovės „INVL Technology“ administravimo vadovė Justina Jasinskaitė. I laipsnio stipendiją INFOBALT skyrė Mantui Vaitiekūnui (KTU doktorantui) už tyrimą „Automatinė veidinės dalies kaulų segmentacija kompiuterinės tomografijos vaizduose“. II laipsnio INFOBALT stipendija atiteko Mantvydui Merkiui (KTU magistrui) už tyrimą „Didelės erdvinės skyros vaizdinimo sistema polimerinių gelių dozimetrijai“, III laipsnio stipendijas INFOBALT skyrė Šarūnei Daškevičiūtei (KTU doktorantei) už tyrimą „Naujų zondų sintezė ir jų pritaikymas merkaptotoaminorūgščių atpažinimui“ ir Aistei Ilčiukaitei (KTU doktorantei) už tyrimą „Fluoreno klasės puslaidininkiai efektyviems hibridiniams saulės elementams“. INFOBALT skatinamosios stipendijos įteiktos Linui Aidokui (VDU, VU doktorantui) už tyrimą „Žmogaus – roboto humanoide sąsajų valdymas lietuvių kalba“, Linui Jonušauskui (VU doktorantui ir lektoriui, UAB FEMTIKA mokslo koordinatoriui) už tyrimą „Tiesioginio lazerinio rašymo panaudojimas medicininių mikroprietais gamyboje“, Anatolijui Nečiporenko (VU doktorantui) už tyrimą „Bioreaktoriaus valdymo modeliavimas taikant reakcijos–konvekcijos–difuzijos lygčių sistemą su nelokalia sąlyga“, dr. Domantui Peckui (KTU Medžiagų mokslo instituto darbuotojui) už tyrimą „Plazmonų relaksacijos dinamika metalų nanodalelių koloidiniuose tirpaluose“, Evaldui Žilinskui (KTU

magistras) už tyrimą „Fintech rizikos ir bitkoino kriptografinės valiutos neįprastų transakcijų mašininis identifikavimas“.

LMA yra patikėta administruoti Pasaulio mokslininkų federacijos (PMF) Lietuvos nacionalines stipendijas. Federacija skatina tarptautinį mokslininkų ir tyrėjų iš viso pasaulio bendradarbiavimą mokslo ir technologijų srityse. PMF įkūrė stipendijų programą, suteikiančią galimybę jaunesiems mokslininkams jų gyvenamojoje šalyje vykdyti mokslo tiriamąją veiklą vadovaujant geriausiems tos šalies mokslininkams. Šiuo metu nacionalinių PMF stipendijų programose dalyvauja 33 pasaulio šalys, tarp jų ir Lietuva. Stipendijos gali būti skiriamos mokslo ir studijų institucijų mokslų daktarams ir doktorantams, kurie vykdo mokslinį darbą, vadovaujami darbo vadovo – iškilaus šalies mokslininko. Stipendianto mokslinė veikla privalo būti susijusi su viena iš PMF išskirtų 15-os Planetos kritinių sričių ir situacijų. 2020 m. PMF Lietuvos nacionalinės stipendijos buvo mokamos šiems mokslininkams: dr. Daliui Gudeikai iš KTU (energija), dr. Zitai Kriaučiūnienei iš VDU ŽŪA (dirva), dr. Gintarei Kručiūtei iš KTU (energija), dr. Eglei Kumpikaitei iš KTU (kultūrinė tarša), dr. Dianai Marčiulynienei iš LAMMC Miškų instituto (vanduo), dr. Edgarui Misiuliui iš KTU (medicina ir biotechnologijos), dr. Neringai Rasiukevičiūtei iš LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės instituto (maistas), dr. Giedriui Steponaičiui iš LSMU (medicina ir biotechnologijos), dr. Marijonui Tutkui iš FTMC (energija) ir dr. Aleksejui Žarkovui iš VU Chemijos instituto (medicina ir biotechnologijos).

LMA padalinių ir įstaigų veikla

LMA Jaunoji akademija

Antraisiais LMAJA veiklos metais buvo surengti keturi posėdžiai. Birželio 11 d. LMAJA nariai susirinko į išvažiuojamąjį posėdį LAMMC Žemdirbystės institute (ŽI) (Kėdainių r., Akademija). Posėdis organizuotas LMAJA narės dr. Ritos Armonienės iniciatyva siekiant supažindinti LMAJA narius su LAMMC ŽI veikla ir vykdomais projektais, pristatyti galimas bendras tyrimų sąsajas, skatinti tarpdalykinius mokslinius tyrimus. LMAJA nariai susitiko su LMA viceprezidentu Z. Dabkevičiumi, LAMMC direktoriumi Gintaru Brazausku, LAMMC ŽI direktore Ž. Kadžiuliene ir LAMMC moksline sekretore Vita Tilvikiene. Susitikime buvo pristatytos LAMMC veiklos ir tyrimų kryptys, struktūra, svarbiausi projektai bei bendradarbiavimas su užsienio ir Lietuvos partneriais. Viešnagės metu LMAJA nariai susipažino su Augalų patalogijos ir apsaugos skyriaus, Cheminių tyrimų bei Genetikos ir fiziologijos laboratorijų veikla, turima laboratorine įranga, vykdomais naujais moksliniais projektais. LMAJA nariams buvo pristatyti naujausi skaitmeniniais aukštos skiriamosios gebos metodai, naudojami fenotipuoti gausias augalų kolekcijas ir populiacijas, kurie kartu su genetiniais metodais gali padėti rasti dominančių požymių genų lokusus ir prisidėti prie augalų selekcijos proceso spartinimo. Jaunieji akademikai selekciniuose

laukuose buvo supažindinti su naujausiomis LAMMC sukurtomis miglinių ir pupinių žolių bei javų veislėmis. Išvažiuojamame posėdyje buvo aptarta LMAJA veikla per karantiną, kiti aktualūs klausimai.

Liepos 4–5 d. įvyko kasmetinis Europos jaunųjų akademijų tinklo (European Network of Young Academies, ENYA) viršūnių susitikimas, kuriame LMAJA atstovavo pirmininkas Mindaugas Gedvilas. Pirmąją konferencijos dieną vyko ENYA2020 atidarymo iškilmės, pristatė jaunųjų akademijų atstovai, buvo aptarti svarbiausi įvykiai. Antrąją konferencijos dieną darbas vyko keturiose sekcijose. Pirmojoje buvo surengta apskritojo stalo diskusija „Mokslo komunikacija ir patarimai politikai“. Pranešimus skaitė du kviestiniai pranešėjai: Berlyno socialinių mokslų centro prezidentė Jutta Almendinger (Jutta Allmendinger) ir EP narys Reinhardas Biutikoferis (Reinhard Bütikofer). Antrojoje sekcijoje buvo aptartos jaunųjų akademijų narystės ALLEA galimybės. Pranešimą parengė ALLEA prezidentas Antonio Loprieno. Trečiojoje sekcijoje vyko diskusijos dėl jaunųjų akademijų vaidmens Europos akademijų mokslinių patarimų politikai (Science Advice for Policy by European Academies, SAPEA) veiklose. Ketvirtąją sekcijoje buvo pristatytas naujas projektas, skirtas Jaunųjų akademijų patarimų mokslo klausimais

struktūrai (Young Academies Science Advice Structure, YASAS) ir jaunųjų akademijų ištraukimo galimybėms į SAPEA veiklas aptarti. Aptarus ENYA2020 susitikimą, buvo pateikti siūlymai dėl ENYA2021. Pagrindinis ENYA2020 organizatorius – Vokietijos jaunoji akademija.

2019 metų Lietuvos mokslo premijos laureatas, VU Fizikos fakulteto Lazerinių tyrimų centro vyriausias mokslo darbuotojas ir Tokijo Technologijos instituto (TTI) specialiai paskirtas profesorius dr. Mangirdas Malinauskas, vasario 14 d.–kovo 13 d. lankydamasis TTI, kovo 6 d. Japonijos užsienio reikalų ministerijoje Tokijuje dalyvavo pirmajame Japonijos jaunosios akademijos (YAJ) ir LMAJA susitikime. YAJ atstovavo jos pirmininkas ir Globaliosios jaunosios akademijos (GYA) narys asoc. prof. Akihiro Kišimura (Akihiro Kishimura), YAJ vicepirmininkė ir GYA vykdomojo komiteto narė prof. Joko Šimpoku (Yoko Shimpoku) bei YAJ narys asoc. prof. Kazujoši Nišidžima (Kazuyoshi Nishijima). Buvo aptartos jaunųjų akademijų valdymo struktūros, atrankų į jaunųjų akademijų narius specifiškumas, tarptautiškumas, pagrindinės veiklos ir priemonės, ribojimai bei problemos. Susitikime YAJ pirmininkas A. Kišimura kvietė LMA jaunuosius akademikus dalyvauti konkurse ir tapti GYA nariais. Kalbėta dėl jaunųjų mokslininkų ir jaunųjų akademikų prestižo didinimo bei aptarta jaunojo akademiko statuso įtaka vėlesnei akademinėi karjerai. Šis susitikimas – išskirtinis įvykis ir LMAJA tarptautinis pripažinimas bei vertinga ir svarbi Lietuvos ir Japonijos jaunųjų akademijų bendradarbiavimo pradžia.

Pirmasis visų pasaulio šalių jaunųjų akademijų internetinis susitikimas (Online Young Academies Meeting, OYAM) įvyko rugsėjo 22 d., jame LMAJA atstovavo pirmininkas M. Gedvilas. Dalyvavo beveik 70 atstovų iš daugiau nei 40 jaunųjų akademijų ir iniciatyvų. Susitikimas

prasidėjo diskusijomis dėl jaunųjų akademijų veiklos ir iššūkių, su kuriais susiduria šios organizacijos. Susitikimą organizavo GYA. Antroje susitikimo dalyje Leila Niamir (Pasaulinis klimato kaitos tyrimų institutas, Vokietija), viena iš GYA mokslinės kompetencijos darbo grupės vadovių, pristatė „San Fransisko mokslinių tyrimų vertinimo deklaraciją (San Francisco Declaration on Research Assessment, DORA) ir galimą jos svarbą jaunosioms akademijoms. DORA teikia rekomendacijas įvairioms suinteresuotosioms šalims, kaip keisti savo mokslinių rezultatų kokybės ir poveikio vertinimo principus. Jaunosios akademijos vaidina svarbų vaidmenį apibrėžiant būsimą mokslinių tyrimų vertinimo politiką ir gali taikyti DORA principus, kai renkasi savo narius, nes norint atrinkti puikius jaunuosius mokslininkus reikia aiškiai suvokti mokslinių tyrimų kokybės standartus ir tvirtą tyrimų vertinimo sistemą. GYA ir kelios kitos jaunosios akademijos neseniai pasirašė DORA, kitos taip pat galėtų tai padaryti, kad parodytų savo aiškų įsipareigojimą laikytis tokių principų. Be to, dalyviai išklausė IAP projekto „Kova su grobuoniškais akademiais žurnalais ir konferencijomis“ / „Combating Predatory Academic Journals and Conferences“ įvadą, taip pat praėjusių metų jaunųjų akademijų apklausos ataskaitą, kurioje buvo nagrinėjamos jaunųjų akademijų struktūros, finansavimas, komunikacija ir tarptautinis bendradarbiavimas. Tai, kad į šį susitikimą susirinko tiek daug jaunųjų akademijų, rodo du dalykus: visame pasaulyje nuolat didėjantį jaunųjų akademijų skaičių ir internetinių susitikimų pranašumus.

Sausio 16 d. LMAJA pirmininkas M. Gedvilas, vicepirmininkė Diana Marčiulynienė ir narys Edvinas Orentas susitiko su Latvijos mokslo bendruomenės delegacija, vadovaujama Latvijos MA prezidento O. Sparyčio. Gvildinti Latvijos

LMAJA išvažiuojamasis posėdis LAMMC Žemdirbystės institute. Ados Alejūnaitės nuotrauka.

MA Jaunosios akademijos steigimo klausimai, aptartos bendradarbiavimo galimybės, įvertinta mokslo politikos, populiarinimo ir tarptautiškumo svarba.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ir LMAJA organizavo atvirą seminarą-diskusiją „Lietuvos disertacijos: leidyba, saugojimas, apskaita“. Renginys skirtas Lietuvos disertacijų tematikai aptariant jų saugojimo, leidybos ir apskaitos problemas. Dalyvavo M. Mažvydo bibliotekos darbuotojai dr. Nijolė Bliūdžiuvienė, doc. dr. Tomas Petreikis ir dr. Viktorija Vaitkevičiūtė-Verbickienė. Bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus vadovė dr. V. Vaitkevičiūtė-Verbickienė pranešime „Disertacijų fondas Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje“ pristatė bibliotekoje formuojamą vienintelį Lietuvoje apgintų disertacijų fondą, jo kaupimo patirtį, kylančias problemas. LMAJA narys, Nacionalinės bibliotekos Informacijos ir komunikacijos mokslų departamento Bibliotekininkystės ir bibliografijos

skyriaus vyriausiasis tyrėjas-bibliografas Tomas Petreikis pranešime „Disertacijų apskaita ir informaciniai ištekliai“ aptarė Nacionalinės bibliotekos informacinių išteklių rengimo patirtį, taip pat pristatė naują nacionalinės einamosios bibliografijos elektroninį leidinį „Bibliografijos žinios. Disertacijos“. Pirmą kartą parengtoje bibliografijos rodyklėje skelbiami Lietuvoje 2019 m. išleistų ir Nacionalinėje bibliotekoje gautų 518 disertacijų ir jų santraukų bibliografiniai įrašai. Disertacijų leidybos patirtimi dalijosi VU leidyklos direktorius Arūnas Gudiničius. Mokslo politikos kaitos procesus užtikrinant žinių apie disertacijas sklaidą aptarė LMT Mokslo politikos ir analizės skyriaus vyriausioji specialistė Daiva Karužaitė. Renginys baigėsi LMAJA vicepirmininkės D. Marčiulynienės ir Nacionalinės bibliotekos ekspertės N. Bliūdžiuvienės veda diskusija „Disertacijos reikšmė mokslo komunikacijai“.

LMA Jaunoji akademija prisidėjo prie 17 jaunųjų akademijų iš ES ir asociuotų šalių,

paskelbusių atvirą laišką EP nariams ir nacionalinėms vyriausybėms: jaunosios akademijos kviečia išreikšti susirūpinimą dėl siūlomo 2020–2027 m. programos „Europos horizontas“ biudžeto mažinimo. Savo laiške jaunieji mokslininkai teigia, kad mokslo ir inovacijų biudžeto mažinimas, ypač 1-oje dalyje, kuri apima Europos mokslo tarybos ir Marijos Sklodovskos Kiuri veiklos iniciatyvas, ilgam ir giliai pakenks Europos mokslui. Tai taip pat sumažins ES konkurencingumą ir susilpnins jos galimybes kurti novatoriškas technologijas, darbo vietas bei reaguoti į pasaulinius iššūkius. Jaunieji mokslininkai reikalauja, kad programos „Europos horizontas“ biudžetas būtų atkurtas bent iki 94,4 mlrd. eurų ir kad prioritetinis finansavimas būtų skiriamas 1-osios dalies – „Pažangusis mokslas“ – iniciatyvoms.

LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ kartu su LMAJA tęsė renginius iš ciklo „Jaunoji akademija visuomenei“. Kovo 4 d. FTMC Lazerinių technologijų skyriuje (LTS) lankėsi Nemenčinės Gedimino gimnazijos vyresniųjų klasių moksleiviai. Jiems mokslo populiarinimo paskaitą-eks-

kursiją „Lazerinis mikro- / nanoapdirbimas Lietuvoje“ skaitė FTMC vyriaus. mokslo darbuotojas, LMAJA pirmininkas M. Gedvilas. Ekskursiją organizavo skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė A. Daučiūnienė. Paskaitoje moksleiviams buvo pasakojama Lazerinio mikroapdirbimo technologijų laboratorijos įkūrimo ir raidos istorija. Tai pat buvo kalbama apie LTS vykdomus mokslinius tyrimus ir Lietuvoje kuriamas lazerines technologijas bei jų taikymus pramonėje. Ekskursijoje po laboratoriją moksleiviams buvo parodyti lietuviškose įmonėse UAB „Ekspla“, UAB „Light Conversion“ ir UAB „Elas“ pagaminti ultratrumpų impulsų lazeriai bei lazerinio mikro- / nanoapdirbimo staklės, aiškinti jų veikimo principai, aptarti svarbiausi techniniai parametrai ir preciziškumas lazeriu apdirbant medžiagas. Buvo aplankyta Bandinių charakterizavimo laboratorija ir pasakota moksleiviams apie mikroskopų didinimo galimybes, atsakyta į moksleivių pateiktus klausimus apie šios srities studijas aukštosiose mokyklose.

Leidybos skyrius

Leidybos skyrius 2020 m. rengė ir leido spausdintus bei elektroninius LMA periodinius mokslų žurnalus: „Acta medica Lituanica“, „Biologija“, „Chemija“, „Energetika“, „Filosofija. Sociologija“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“, „Menotyra“ ir „Žemės ūkio mokslai“. Per metus išleido 31 žurnalų numerį. Aštuonių mokslų periodikos žurnalų – „Acta medica Lituanica“, „Biologija“, „Chemija“, „Energetika“, „Filosofija. Sociologija“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“ ir „Menotyra“ – leidyba buvo finansuojama ES struktūrinių fondų lėšomis (projektas „Periodinių mokslų leidinių leidyba ir jos koordinavimas“; III etapas), „Žemės ūkio mokslų“ – Lietuvos mokslų akademijos biudžeto lėšomis.

Pasikeitė žurnalo „Acta medica Lituanica“ redakcinės kolegijos sudėtis: vyr. redaktoriaus pareigas iš Vytauto Basio perėmė Rimantas Jankauskas, o atsakingą sekretorę Rūtą Briedienę pakeitė Laima Ambrozaitytė. Ilgametė „Filosofijos. Sociologijos“ atsakingoji sekretorė Meilutė Taljūnaitė leidinio koordinavimo darbą perdavė Sarmitei Mikulionienei. Prasiplėtė žurnalo „Acta medica Lituanica“ leidėjų ratas – prie LMA prisijungė VU ir Nacionalinis vėžio institutas. Pirmąjį 2020 m. numerį išleido LMA Leidybos skyrius, antrąjį – VU leidykla.

Skyrius atliko visus leidybos proceso darbus: redagavo rankraščius ir skaitė korektūrą, maketavo, organizavo spaudos darbus ir vykdė jų kontrolę, rengė elektroninius leidinius, juos platino. Žurnalai išėjo keturis kartus per metus, „Energetikos“ buvo išleistas vienas numeris. Iš viso 2020 m. publikuoti 198 moksliniai straipsniai: 40 paskelbta „Filosofijos. Sociologijos“, 33 – „Chemijos“, 23 – „Lithuanian Journal of Physics“ žurnaluose. Mažiausia straipsnių išspausdinta „Energetikos“ (8 vnt.) ir „Acta medica Lituanica“ (14 vnt.) žurnaluose. LMA periodiniuose mokslų leidiniuose vyraavo Lietuvos autorių darbai – publikuoti 134 straipsniai. Žurnale „Lituanistica“ 2020 m. paskelbti tik Lietuvos mokslininkų straipsniai. Daugiausia užsieniečių darbų išspausdinta „Filosofijos. Sociologijos“ (11 vnt.) ir „Biologijos“ (8 vnt.) žurnaluose, 21 mokslinis straipsnis parengtas Lietuvos autorių kartu su kolegomis iš įvairių pasaulio šalių. Bendra 2020 m. žurnalų apimtis yra 284 spaudos lankai. Didžiausia apimtimi išsiskyrė „Filosofija. Sociologija“ (49,5 sp. l.), „Lituanistica“ (44,5 sp. l.) ir „Menotyra“ (39,75 sp. l.).

LMA mokslų žurnalai atvirai prieinami Leidybos skyriaus interneto svetainėje www.lmaleidykla.lt. Žurnalų, patekusių į ES projekto „Periodinių mokslų leidinių leidyba ir jos

koordinavimas“ trečiąjį etapą, straipsniai skelbiami ne tik PDF, bet ir HTML formatu. Mokslo žurnalai skelbiami naudojant OJS (*Open Journal Systems*) atvirojo kodo elektroninio publikavimo platformą. Visiems LMA mokslo žurnalų straipsniams priskiriami intelektinės nuosavybės skaitmeninių objektų identifikatoriai (DOI, digital object identifier) ir užregistruojami „Crossref“ agentūroje. Žurnalams sukurtos priemonės pateikti ir recenzuoti straipsnius

elektroninėje platformoje. Trys LMA mokslo leidiniai („Chemija“, „Lithuanian Journal of Physics“ ir „Filosofija. Sociologija“) indeksuojami ir referuojami „Clarivate Analytics WoS“, „Acta medica Lituania“ – „PubMed“, „Energetika“, „Chemija“ ir „Filosofija. Sociologija“ – SCOPUS; dauguma žurnalų – EBSCO, „Index Copernicus“ ir kitose labiau specializuotose duomenų bazėse. Nuolat vykdoma mokslinių straipsnių autorystės ir originalumo patikra „CrossCheck“

sistema, patikrinama mažiausia po tris numerio straipsnius. Kiekvienais metais vykdoma ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų leidinių patikra, ją atlieka šešių ekspertų vertinimo komisija, leidiniai patikrai atrenkami atsitiktine tvarka, pernai buvo tikrinama „Lituanistica“.

2020 m. šalies ir užsienio bibliotekoms žurnalai buvo teikiami pagal mainų programas. Kiekvieno žurnalo mainų programoms buvo skirta 16–80 egzempliorių. Populiariausi žurnalai – „Biologija“ (80 vnt.), „Lituanistica“ (71 vnt.), „Chemija“ ir „Lithuanian Journal of Physics“ (po 60 vnt.), „Filosofija. Sociologija“ (50 vnt.). LMA Vrublevskių biblioteka siuntė žurnalus į 33 pasaulio šalis. Geografija labai plati. Daugiausia žurnalų pateko į Lenkijos (46 vnt.), Vokietijos (32 vnt.), JAV (29 vnt.), Rusijos (27 vnt.), Rumunijos ir Čekijos (po 13 vnt.), Latvijos, Bulgarijos ir Ukrainos (po 12 vnt.) įvairias mokslo institucijų bibliotekas. Visus žurnalus buvo galima prenuomeruoti. Didžiausio dėmesio tradiciškai sulau-

kė „Menotyra“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“ ir „Filosofija. Sociologija“.

Pandemija nesutrukdė Leidybos skyriaus darbuotojams kelti kvalifikaciją: nuotoliniu būdu dalyvauta lietuvių terminologijos seminare „Grėsmių akivaizdoje. Kovingoji terminologija“, gilintasi į COVID-19 pandemijos terminiją, informacinio karo technologijas; lietuvių kalbos redaktoriai dalyvavo praktiniuose lietuvių kalbos redagavimo seminaruose.

Periodinių mokslo žurnalų leidybos procesas buvo organizuojamas glaudžiai bendradarbiaujant su LMA mokslų skyriais, leidinių sudarytojais ir jų redakcinėmis kolegijomis, straipsnių autoriais. Žurnalai buvo rengiami ir leidžiami vadovaujantis Leidybos etikos komiteto (Committee on Publication Ethics, COPE) nustatytais etikos normomis, Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu ir kitais LR teisės aktais bei gerąja akademinės leidybos praktika.

Skyrius „Mokslininkų rūmai“

2020 metais pandemija, karantinas skyriui teleido su pertrūkiais organizuoti renginius gyvai susitinkat su publika LMA salėse. Pirmąjį ketvirtį skyrius surengė 24 renginius. Siekdamas savo tikslų – populiarinti mokslą ir kultūrą, skatinti visuomenės ir tyrėjų dialogą, didinti LMA veiklos žinomumą, skaidrumą ir atsiskaitymą visuomenei, telkti mokslo bendruomenę mokslo ir kultūros populiarinimo veiklai, prisidėti prie mokslininko karjeros prestižo kėlimo, mokslo, kultūros plėtros, – skyrius bendradarbiauja su LMA skyriais ir akademikais, organizuodamas renginius plačiai visuomenei, skleidžia mokslo pasiekimų rezultatus ir pažangias idėjas, rūpinasi mokslo žinių sklaida įvairioms visuomenės grupėms. Iš viso, įskaitant ir nuotoliniu būdu pristatytus renginius, organizuoti 42 renginiai, LMA salėse vykusiuose renginiuose dalyvavo apie 4 tūkst. žiūrovų, internetinėse peržiūrose apsilankė daugiau nei 11 500 lankytojų.

Tęsimas renginių ciklas „Mokslas visuomenei“. Sausio 16 d. įvyko etnologo prof. Liberto Klimkos paskaita „Apie primirštus Lietuvos kultūros paveldo objektus – bokštų varpus ir laikrodžius“. Pristatyta naujausia profesoriaus knyga „Užkopus į varpų bokštą“. A. V. Valiulio paskaita „Ypatingų savybių išmaniosios medžiagos“ gegužės 13 d. pateikta LMA interneto svetainėje.

Daug dėmesio skiriama jaunajai kartai ugdyti. Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono mokyklų ir gimnazijų moksleiviams svarbios tęstinio ciklo „Mokslo žinių dienos“ mokslininkų paskaitos ir ekskursijos į įvairių mokslo centrų laboratorijas. Ataskaitiniais metais jų organizuota 15. Vilniaus gimnazijose lankėsi įvairių specialybių mokslininkai. Paskaitas skaitė M. Romerio universiteto doc. Gintaras Kavaliauskas, etnologas prof. L. Klimka, VU doc. dr. Gražina Gintilienė, VU ligoninės Santaros klinikų Širdies ir krūtinės chirurgijos centro kardiochirurgas dr. Vilius Janušauskas ir kiti. Moksleivius ypač sudomino VU Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos centro dėstytojo Valerijaus Dobrovolskio vasario 5 d. skaityta paskaita „Psichoaktyvios medžiagos – naujos vartojimo paplitimo tendencijos ir žala“. Kovo 4 d. surengta ekskursija Nemenčinės Gedimino gimnazijos moksleiviams į FTMC. Ekskursiją vedė ir paskaitą „Lazerinis mikro- / nanoapdirbimas Lietuvoje“ skaitė LMAJA pirmininkas Mindaugas Gedvilas. V. S. Laurinavičius – vienas aktyviausių akademikų, kasmet skaitančių paskaitas moksleiviams ir mokytojams. Šį kartą virtualioje erdvėje birželio 3 d. paskelbtas skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovės Aldonos Daučiūnienės interviu su akademiku apie paskaitų moksleiviams svarbą

Moterų choras „Liepos“ ir skaitovė Aldona Daučiūnienė renginyje, skirtame Justino Marcinkevičiaus 90-mečiui Pilaitės parapijos bažnyčioje.

Mokslo istorikas, etnologas prof. Libertas Klimka skaito paskaitą „Apie primirštus Lietuvos kultūros paveldo objektus.“ Šalia – renginio vedėja LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė.

ir jo paskaita „Fermentų panaudojimas medicinoje ir pramonėje“.

Skyrius, siekdamas mokslo ir kultūros laimėjimais sudominti kuo didesnę ir įvairesnę visuomenės auditoriją, sukurti teigiamų emocijų, pateikia pozityviai mokslo ir kultūros pasiekimus. Organizuojami valstybės švenčių minėjimai, pokalbiai, diskusijos aktualiomis gyvenimo temomis, naujų knygų sutiktuvės ir aptarimai, mokslininkų ir visuomenei nusipelnusių žmonių atminimo vakarai, koncertai.

Vasario 15 d. organizuotame renginyje, skirtame Vasario 16–ajai, pranešimą skaitė LR Seimo narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, koncertavo LMA mišrus choras, skambėjo Justino Marcinkevičiaus eilės. Jau kelinti metai iš eilės skyrius talkina Valstybinės lietuvių kalbos komisijai Mokslų akademijoje rengiant geriausių kalbos redaktorių apdovanojimo renginį „Sraigės“. 2020-aisias iškilmės vyko vasario 28 d. Kovo 3 d. Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilmėse skyrius padėjo surengti meninę programą. Laureatams grojo Lietuvos muzikos ir teatro akademijos saksofonų kvartetas. Balandžio 10 d. šv. Velykų proga skyrius inicijavo Jo Eminencijos Vilniaus Arkivyskupo Metropolito Gintaro Grušo Velykinį sveikinimą mokslo bendruomenei. Kartu su Lietuvos kultūros politikos institutu vasario 18 d. surengta diskusija „Sostinės rotušės – svarbiausiojo valstybės laikrodžio atstatymo prielaidos“ pasitinkant prof. L. Klimkos knygą „Vilniaus rotušė ir jos laikrodis“. Diskusiją vedė Lietuvos kultūros politikos instituto direktorius Antanas Staponkus.

Vasario 11 d. visuomenei pristatyta LMA Vrublevskių bibliotekos išleista knyga „XVII a. leidiniai Kauno bibliotekoje“. Renginį vedė LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius Sigitas Narbutas.

Renginyje iš ciklo „Ižymių žmonių portretai“ sausio 21 d. sutikta prof. Ritos Aleknaitytės-Bieliauskienės monografija „Žiemgalos dainius. Algimantas Vincentas Raudonikis“. Renginys sulaukė didžiulio susidomėjimo, nes dalyvavo ir pats knygos herojus kompozitorius A. V. Raudonikis, buvo atliekamos jo dainos.

LR Seimas 2020-uosius paskelbė Eugenijos Šimkūnaitės metais. LMA ruošėsi plačiai minėti šios iškilios mokslininkės 100-mečio jubiliejų. Kovo 23 d. LMA interneto svetainėje paskelbti įvairių sričių mokslininkų pranešimai, kalbos, prisiminimai. E. Šimkūnaitės gyvenimą ir mokslinius darbus analizavo J. R. Naujalis, atsiminimais dalijosi B. Stundžia, G. Blažienė, prof. Romas Pakalnis ir kiti. Išskirtinai paminėta ir naujai leidyklos „Žuvėdra“ išleista knyga „Lietuvos legenda“ bei Utenos tautodailininkų karpinių paroda, skirta įžymiajai žolininkei, kurios lapkričio 19 d. pristatytos LMA interneto svetainėje.

Poeto Just. Marcinkevičiaus 90-osioms gimimo metinėms LMA salėje nespėta pristatyti naujosios literatūros kritiko Valentino Sventicko knygos „Ką žino upė“, todėl balandžio 7 d. interneto erdvėje paskelbtas A. Daučiūnienės interviu su knygos autoriumi V. Sventicku, kuriame atskleidžiamos pagrindinės autoriaus mintys apie Just. Marcinkevičių. Skyrius, norėdamas priminti poeto kūrybą ir atokesniuose Vilniaus rajonuose gyvenantiems žmonėms, rugsėjo 24 d. surengė koncertą „Koks gražus tavo veidas, Gimtine“ Vilniaus Pilaitės parapijos bažnyčioje. Kartu su moterų chorą „Liepos“ (vadovė Audronė Steponavičiūtė) pateikta programa, kurioje Just. Marcinkevičiaus eilės skaitė A. Daučiūnienė, poeto eilėmis sukurtas lietuvių kompozitorių dainas atliko choras. Koncertas svingingai sutiktas kunigo Ričardo Doveikos ir

Iš kairės: prof. Rita Aleknaitė-Bieliauskienė, operos Primadona prof. Irena Milkevičiūtė, rašytoja Aurelija Arlauskienė, operos solistas prof. Vladimiras Prudnikovas renginyje „Profesorius ir jo mokykla“.

Vakaras-koncertas: „Poezijos pavasario“ laureatai ir Neda Malūnavičiūtė su Olegu Ditkovskiu Lietuvos mokslų akademijos didžiojoje konferencijų salėje. Eilės skaito poetas Vladas Braziūnas. Sėdi (iš kairės): poetai Indrė Valantinaitė, Kornelijus Platelis, Vladas Braziūnas, Daiva Čepauskaitė, Marius Burokas, Antanas A. Jonynas ir Rimvydas Stankevičius.

dėkingos bendruomenės. Kartu su Lietuvos rašytojų sąjungos klubu liepos 30 d. surengtas „Poezijos pavasario“ laureatų vakaras-koncertas. Dalyvavo poetai laureatai ir džiazo vokalistė Neda Malūnavičiūtė su aktoriumi Olegu Ditkovskiu. Skyrius talkino Kultūros paveldo departamentui prie KM atidarant Europos paveldo dienas rugsėjo 10 d. – surengta šventė „Kultūros paveldas ir edukacija“ LMA didžiojoje konferencijų salėje.

Kasmet kartu su HSMS rengiamas pokalbių ciklas „Kultūros duetai“, kurių iniciatoriai yra akademikai V. Daujotytė-Pakerienė ir G. Kuprevičius. Rugsėjo 15 d. jis buvo skirtas kalbai – „Kalba kaip kalbėjimas.“ Tai buvo subtilus pokalbis apie kalbos ir kalbėjimo galimybes bei jos muzikinę raišką. Spalio 7 d. LMA didžiojoje konferencijų salėje svečiavosi primadona LMTA prof. Irena Milkevičiūtė. Jos pokalbį su knygos „Operos legenda Irena Milkevičiūtė“ autore Aurelija Arlauskiene ir operos solistu prof. Vladimiru Prudnikovu vedė prof. R. Aleknaitė-Bieliauskienė, I. Milkevičiūtė koncertavo su dabartiniais savo studentais. Spalio 13 d. skyrius talkino MFChMS meline programa minint buvusio LMA prezidento Zenono Rokaus Rudziko (1940–2011) 80-metį. Koncertavo Vilniaus B. Dvariono

dešimtmetės muzikos mokyklos mokytojos Laimos Domikaitės moksleivės ir pianistė Vaiva Blažienė.

Skyrius bendradarbiavo su Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla. Kartu su BMGMS spalio 2 d. sutikta švedų rašytojos Karin Bojs mokslo populiarinimo knyga apie DNR „Mano šeima europiečiai. Pastarieji 54000 metų“. Apie knygą kalbėjo akad. V. Kučinskas, dr. Alina Urnikytė, knygos vertėja Elena Kosaitė-Čypienė, leidyklos vyr. redaktorius Saulius Repečka. Taip pat elektroninėje erdvėje gegužės 5 d. pristatyta šios leidyklos išleista Danielio M. Deviso (Daniel M. Davis) mokslo populiarinimo knyga apie imunitetą „Nuostabūs vaistas: įgimti kūno apsaugos mechanizmai.“ Apie knygos atsiradimo aplinkybes paskelbtas A. Daučiūnienės interviu su knygos leidėjais.

Minint Reformacijos dieną lapkričio 5 d. LMA interneto svetainėje paskelbtas dr. Algimanto Matulevičiaus straipsnis, rašytas 500 metų nuo Martyno Mažvydo gimimo proga. Kartu su VU Teorinės fizikos ir astronomijos institutu lapkričio–gruodžio mėn. surengtas paskaitų ciklas „Astronomijos paskaitos“. Jų klausėsi moksleiviai iš daugelio respublikos miestų. Paskaitas skaitė dr. Renata Minkevičiūtė, dr. Arnas Drazdauskas, dr. Šarūnas Mikolaitis.

ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupė

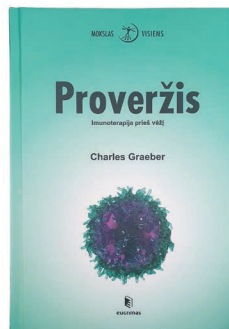
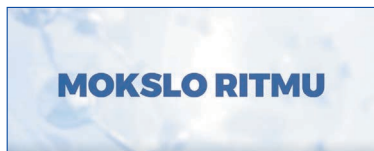
LMA vykdė tris ES struktūrinių fondų remiamus projektus: „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“ (09.3.3-ESFA-V-711-02-0001), „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ (09.3.3-ESFA-V-711-01-0004) ir „Tyrėjų kompetencijų stiprinimas rengiant projektų paraišką“ (09.3.3-ESFA-V-711-04-0003).

Pirmasis jų – „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“ – vykdomas kartu su partneriais: VU, VGTU, VDU, VšĮ „Mokslas ir inovacijos visuomenei“, KU, Baltijos pažangių technologijų institutu, VšĮ „Kino pavasaris“. Projekto pradžia – 2016 m. gegužės 20 d., numatoma pabaiga po pratęsimo 2019 metais – 2022 m. gegužės 20 d. Iš viso parama siekia 2 507 526,21 Eur, iš jų LMA – 1 797 030,92 Eur. Iki 2020 m. pabaigos bendrai panaudota 66 proc. paramos lėšų. Projekto tikslas – vykdyti mokslo populiarinimo sistemos plėtrą formuojant mokslo populiarinimo tradicijas ir kuriant naujas modernias mokslo populiarinimo priemones. LMA sklandžiai ir sėkmingai įgyvendino projekte numatytas veiklas.

Vienas svarbiausių ir efektyviausių būdų šviesti visuomenę – mokslo populiarinimo knygos, kurių autoriai pateikia visuomenei svarbiausias mokslo ir technologijų plėtros

tendencijas, supažindina su asmenybėmis ir esminiais mokslo raidos etapais. Mokslo populiarinimo knygosse nagrinėjamos tokios visuomenei aktualios temos, kaip klimato kaita, bioetika, klonavimas, medicinos technologijos, informacijos ir duomenų saugumas, socialiniai iššūkiai, energetikos ir ekonomikos ateities vizija bei daugelis kitų. 2020 m. išleistos dvi naujos mokslo populiarinimo knygos: Čarlzo Greberio (Charles Graeber) „Proveržis. Imunoterapija prieš vėžį“, (2 000 egz.) ir Ly Makintairo (Lee McIntyre) „Post tiesa“ (2 000 egz.). 2020 metai skirti lietuvių autorių knygų leidybai. Ekspertų komisija jau 2019 m. įvertino ir atrinko keturių lietuvių autorių – LMA narių – knygas, kurios papildys mokslo populiarinimo knygų „Mokslas visiems“ seriją: A. V. Valiulio „Medžiagų ir technologijų istorinė raida“, J. Grigo „Pažinimo šaknys ir vaisiai“, R. Dubakienės „Alergijos labirintais“ ir R. Karazijos „Šiuolaikinė fizika smalsiems“. Buvo vykdomi jų leidybos darbai.

Lietuvos mokslo premijos yra prestižinės, skiriamos kasmet už Lietuvai reikšmingus fundamentinius ir taikomuosius mokslinių tyrimų bei eksperimentinės plėtros darbus. Siekiant didinti šių premijų konkursui teikiamų ir premijuojamų darbų bei jų autorių žinomumą 2020 m. vykdyta viešinimo kampanija: parengti ir paskelbti

straipsniai nacionalinėje bei regioninėje spaudoje, organizuotos 2019 m. premijos laureatų paskaitos.

Projekto lėšomis parengti ir transliuoti du laidų „Mokslo ritmu“ ciklai (iš viso 24 laidos) per „Lietuvos ryto“ televiziją bei „Delfi.lt“ žiniasklaidos portale. Laidų tikslas – išryškinant mokslo populiarinimo svarbą pristatyti pasaulio, ES mokslo naujienas ir tendencijas, Lietuvos mokslininkų darbus. Vykdam projektą 2020 m. kovo 19 d.–balandžio 2 d. nuotoliniu būdu buvo organizuotas kino festivalis „Eureka“, 2020 m. rugsėjo 11–18 d. – nacionalinis mokslo festivalis „Erdvėlaivis Žemė“.

Antrasis projektas „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ įgyvendinamas drauge su partneriais KU, MRU, VU, LEU, GTC, LMTA, LAMMC, LKMA, ŠU, VGTU. Projekto pradžia – 2016 m. gegužės 20 d., jis 2019 m. taip pat buvo pratęstas iki 2022 m. gegužės 20 d. Iš viso parama siekia 2 190 427,99 Eur, iš jų LMA – 1 224 161,18 Eur. Iki 2020 m. pabaigos bendrai panaudota 71 proc. paramos lėšų. 2020 m. pasirašyta Jungtinės veiklos pratęsimo sutartis su GTC ir skirtas papildomas finansavimas leidinio „Baltica“ leidybai.

30 proc. projekte dalyvaujančių žurnalų yra įtraukti į „Web of Science“ citavimo informacijos duomenų bazę, kiti leidiniai priklauso SCOPUS,

EBSCO, CEEOL ir kitoms tarptautinėms duomenų bazėms. Septyni projekte dalyvaujantys leidiniai turi aukštus citavimo indeksus.

Šešių ekspertų komisija pagal specialią vertinimo metodiką projekto laikotarpiu turi patikrinti ne mažiau nei 20 proc. leidinių. 2020 m. balandžio–gegužės mėn. vykdyta kasmetinė patikra. Iš viso patikrinti aštuoni leidiniai, iš jų vienas leidžiamas LMA – „Lituanistica“.

Išleisti ir deklaruoti periodiniai mokslo leidiniai (2016 gegužės 20 d.–2020 m. gruodžio 31 d.): humanitarinių mokslų – 171 numeriai iš 207, iš jų LMA – 53 numeriai; socialinių mokslų – 127 numeriai iš 162, LMA neturi šios mokslų srities leidinių; fizinių mokslų – 109 numeriai iš 138, iš jų LMA – 50 numerių; biomedicinos mokslų – 58 numeriai iš 64, iš jų LMA – 34 numeriai; žemės ūkio mokslų – 30 numerių iš 36, iš jų LMA – 12 numerių; technologijos mokslų – 27 numeriai iš 28, iš jų LMA – 13 numerių.

Trečiasis projektas „Tyrėjų kompetencijų stiprinimas rengiant projektų paraiškas“ įgyvendinamas drauge su Lietuvos mokslo taryba. LMA yra projekto partnerė. Projekto pradžia – 2018 m. balandžio 25 d. Projektas pratęstas dar vieneriems metams, bendra trukmė – 48 mėnesiai, iki 2021 m. balandžio 25 d., LMA skirtas finansavimas – 221 219,00 Eur. Iki 2020 m. pabaigos LMA panaudojo 83 proc. paramos lėšų.

Konkursų dalyviai pagal projektą „Tyrėjų kompetencijų stiprinimas rengiant projektų paraiškas“ organizuotuose mokymuose.

Projekto tikslas – stiprinti mokslininkų ir kitų tyrėjų gebėjimus bei kompetencijas rengiant mokslinių tyrimų ir paramų už akademinis pasiekimus projektų paraiškas. Įgyvendinant projekto veiklas numatyta stiprinti LMA konkursuose dalyvaujančių tyrėjų, mokslininkų gebėjimus, suteikti jiems žinių ir įgūdžių, reikalingų projektų paraiškoms rengti ir laimėjusiems projektams įgyvendinti. Konkursų dalyviai paraiškose turi aiškiai įvardyti vykdymų tyrimų kryptį, nurodyti tyrimų tikslą, uždavinius, numatomus pasiekti rezultatus, jų pritaikomumą, aktualumą ir jų reikšmę valstybei, visuomenei, aprašyti bendradarbiavimą su kitais mokslininkais, tyrėjais, mokslo institucijomis, numatomas testines veiklas. Įgyvendinant projektą pareiškėjams organizuojami sisteminiai dviejų dalių mokymai.

Surengti ir įvykdyti techniniai paraiškų rengimo mokymai (3 akad. val.) šių 2020 m. LMA konkursų dalyviams ir kitiems suinteresuotiems

asmenims: LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų (birželio 12 d. – 27 asm., birželio 17 d. – 30 asm., birželio 19 d. – 29 asm.); LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų (nuotoliniu būdu lapkričio 30 d. – 54 asm.); LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso dalyviams (nuotoliniu būdu gruodžio 2 d. – 40 asm.). Iš viso šiuose mokymuose dalyvavo 180 asmenų. Taip pat surengti ir įvykdyti dalykiniai turinio analizės mokymai (5 akad. val.) šių 2020 m. LMA konkursų dalyviams ir kitiems suinteresuotiems asmenims: LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų – vasario 19 d. (47 asm.); LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų – vasario 21 d. (54 asm.); LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų – rugsėjo 10 d. (50 asm.). Iš viso šiuose mokymuose dalyvavo 151 asmuo.

Informacija apie projektų įgyvendinimą ir pasiektus rezultatus pateikiama LMA interneto svetainės skiltyje ES SF projektai.

LMA Vrublevskių biblioteka

Bibliotekos veikla 2020 m. prasidėjo reikšmingu įvykiu – 2019 m. pabaigoje buvo parengti nauji LMAVB nuostatai, jiems pritarė Mokslo taryba, 2020 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 15/20-T juos patvirtino LMA prezidentas, o 2020 m. vasario 11 d. buvo įregistruoti Juridinių asmenų registre.

Deja, imtis visų nuostatuose numatytų uždavinių ir atlikti juose apibrėžtas funkcijas 2020 m. sutrukdė COVID-19 pandemija. Karantino sąlygomis LMAVB dirbta nuotoliniu būdu pamainomis; 13 darbuotojų pavasarį išėjo į prastovas. Kovo–gegužės ir spalio–gruodžio mėn. vartotojai buvo aptarnaujami bekontakčiu būdu, įvesta ir vykdyta nuotolinė jų registracija, gaminamos ir jiems neatlygintinai teikiamos reikalingų dokumentų kopijos. Skaityklose vartotojai aptarnauti sausio–kovo ir birželio–spalio mėn. Tokiomis sąlygomis 2020 m. fizinio skaitytojų apsilankymo skaičius sumažėjo beveik per pusę: jei 2019 m. jų buvo 41 725, tai 2020 m. – 21 382; dokumentų išduotis sumenko 42,63 proc. (nuo 109 782 egz. 2019 m. iki 62 988 egz. 2020 m.). Užsienio mokslininkų vizitų skaičius taip pat sumažėjo: 2020 m. jų sulaukta tik 47-ių: iš Lenkijos atvyko 32, iš Baltarusijos – 8, iš Italijos – 2, po vieną iš Ispanijos, JK, Rusijos, Singapūro ir Ukrainos.

Kartu itin išaugo LMAVB virtualių paslaugų mastai. El. archyvo registruotų vartotojų skaičius 2020 m. padidėjo 32 proc.; archyve jie

apsilankė 15 705 kartus (2019 m. – 12 013 kartų), o visateksčių dokumentų atsisiuntė 11,35 proc. daugiau nei 2019 m. Taip pat išaugo paieškos VEPS (Virtualios elektroninio paveldo sistemos) dokumentų portale: iš jo 2020 m. aukščiausio raiškos vaizdų vartotojai atsisiuntė 32 proc. daugiau nei užpernai. Į virtualią erdvę 2020 m. persikėlė daug kitų bibliotekos renginių: seminarų, pokalbių, parodų pristatymų, paskaitų, ekskursijų ir viktorinų. Komunikacijos skyriaus vedėja Inga Berulienė pasiūlė ir su bendradarbiais realizavo tinklalaidės idėją. Pasitelkę bendraminčių iš LMA, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bei VU bibliotekų, taip pat Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, jie paleido garso įrašų platformą „Vrublevskių biblioteka ir bičiuliai“. Nuo kovo 26 d. joje skelbiami 76 įrašai. Parašyta paraiška Lietuvos kultūros tarybai dėl dalinio šio projekto finansavimo 2021 m. Šio skyriaus pastangomis 2020 m. buvo organizuotas kursas būsimo Knygos muziejaus logotipui sukurti. Jame dalyvavo keliolika profesionalių dailininkų ir dailės studentų. Geriausiu pripažintas logotipas veikia papuoš Knygos muziejaus renginius ir darbus.

Darbas karantino sąlygomis pakoregavo kitą svarbų barą – informacijos šaltinių įsigijimą. Komplektavimo skyriaus planas 2020 m. buvo įvykdytas tik 80 proc. ir siekė 10 309 egz. Dėl

karantino kritus leidybos mastams labai sumenko privalomojo egzemplioriaus gavimas – LMAVB pasiekė tik 2 977 egz. naujų leidinių, kai 2019 m. jų gauta 3 741 egz. Iš 312 mainų partnerių taip pat gauta mažiau leidinių (2 458 vnt.; 2019 m. – 2 759). Mažiau dokumentų LMAVB pasiekė ir dovanų keliu: į pagrindinį fondą tokių perduota 3 168 egz. (2019 m. – 4 760 egz.).

2020 m. LMAVB skaitytojams teikė prieigą prie 25 duomenų bazių (DB), iš kurių 19 prenumeravo, o likusias gavo nemokamai. Dar 19 bazių LMAVB testavo. 2021 m. prasidės naujas eModB.LT projekto etapas. Tikėtina, kad jame DB prenumeratą iš „Ateities ekonomikos DNR“ programos finansuos ŠMSM. Prie jo bibliotekoms teks prisidėti didesne kofinansuojamų lėšų dalimi (17,65 proc.), todėl, renkantis kito etapo DB, teko atsižvelgti į jų kainą ir panaudą. Dėl aukštos kainos ir menkos panaudos šiam etapui atsisakyta prenumeruoti dvi fizikinių mokslų DB. Be to, nutarta išplėsti prenumeruojamų DB sąrašą skaitytojų pageidaujamų humanitarinių ir socialinių mokslų leidiniais. Tad nuo 2021 m. LMAVB ketina prenumeruoti: *Cambridge Core (Full Collection)*, *EBSCO eIFL.net*, *JSTOR Essential Collection*, *Nature*, *SpringerLINK* ir *Taylor & Francis*.

Rankraščių skyriaus darbuotojai 2020 m. priėmė 1 509 rankraščius. Naujų fondų neįsteigta, gautais dokumentais papildyti seniau pradėti fondai. Nors skyriuje mažiau kataloguota naujų spaudinių, bet nuotolinio darbo režimu kur kas gausiau redaguoti įrašai internetiniame kataloge: vietoje planuotų 11 850 suredaguoti 35 797 įrašai. Kartu darbuotojos sėkmingai išmoko kai kurių svarbių naujovių: naujas katalogavimo RDA (Resource Description and Access – išteklių aprašo ir prieigos) taisyklės ir kitą informacinės sistemos ALEPH versiją (23.3.2), įdiegtą 2020 m. birželio 14 d.

Ataskaitiniai metai pasižymėjo nemenku mokslinio tiriamojo darbo kraičiu. LMAVB tyrimai vykdyti 29 temomis: 18 – raštijos paveldo, 10 – mokslo istorijos ir viena bibliometrinių mokslo publikacijų tyrimų. Pernai LMAVB darbuotojai paskelbė 16 mokslo straipsnių šalies ir užsienio moksliniuose leidiniuose, dar penki straipsniai buvo parengti, bet nepublikuoti. Parengta 12 taikomųjų mokslo darbų straipsnių (du iš jų nepublikuoti) ir 38 mokslo sklaidos publikacijos.

Gegužės 4 d. direktoriaus pavaduotoja mokslui Rima Cicėnienė kartu su bendradarbe Egle Šegždiene LMT administruojamai mokslo (meno) veiklos vertinimo sistemai „Vieversys“ pirmą kartą pateikė 12 LMAVB darbuotojų mokslo darbų, atliktų 2019 m. Vertinti buvo pateikti dviejų mokslo kryptių darbai: 5 – humanitarinių mokslų ir 7 – socialinių mokslų. Tik vienas darbas buvo atmetas kaip neatitinkantis formalųjų reikalavimų; dar vienas buvo įvertintas, bet neužskaitytas kaip perteklinis. Iš viso per vertinimą buvo surinkta 91,30 balo (HM – 79,30, SM – 12). Daugiausia balų pelnė mokslo istorijai skirtos bibliografijos: 44,3 balo įvertinta Domo Kauno darbų bibliografija, 20,4 balo – Sigito Narbuto darbų bibliografija.

LMAVB parengė ir išleido keturis leidinius: 1. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka: [tęstinis mokslo darbų rinkinys] / atsakomoji redaktorė ir sudarytoja Daiva Narbutienė. [T.] 9. Vilnius: LMAVB, 2020. 2. Andriaus Sniadeckio portretai = Portraits of Jędrzej Śniadecki / sudarė Neringa Markauskaitė, Birutė Railienė. Vilnius: LMAVB, 2020. 3. Audronė Girdzijauskaitė: bibliografijos rodyklė, 1956–2019 / sudarė Rasa Pukėnienė, Angelė Putelienė. Vilnius: Homo liber, 2020. 4. Nosek, Anna. Kilka słów o kulturze czytelniczey dzieci i młodzieży

w polskich publikacjach poradnikowych z II połowy XIX wieku = Keletas žodžių apie vaikų ir jaunimo skaitymo kultūrą lenkų XIX amžiaus antrosios pusės patariamuosiuose spaudiniuose. Białystok: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego; Wilno: Biblioteka im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk, 2020.

Pernai LMAVB darbuotojai parengė šešis mokslinius pranešimus; dalis jų buvo perskaityti konferencijose, kurios vyko nuotoliniu būdu. 2020 m. sumažėjo mokslinių stažuotių. Bibliotekoje 2019 m. gruodžio 2 d. – 2020 m. kovo 4 d. stažavosi Balstogės universiteto prof. Ana Nosek, o spalio 19 d. – lapkričio 15 d. – Baltarusijos nacionalinio aukštojo mokslo instituto doktorantė Tatjana Zablockaja (vadovas dr. S. Narbutas).

LMAVB toliau stiprino ryšius su kolegomis iš Baltarusijos. Vasario 17–19 d. grupė LMAVB darbuotojų lankėsi Minske vykusiuose Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinės mokslinės J. Kolaso bibliotekos 95-mečio renginiuose. Pažymėtina, kad ši atminties institucija, taip pat Baltarusijos nacionalinė biblioteka 2020 m. į LMAVB atsuntė leidinių daugiau nei įprastai, nepaisydama ne tik pandemijos, bet ir sudėtingos politinės situacijos. 2020 m. vasario 1–8 d. Izraelio nacionalinėje bibliotekoje buvo surengta stažuotė „At the Source – Baltics training course“. Joje dalyvavo dr. R. Cicėnienė ir dr. G. Drungilienė.

Praktiką LMAVB 2020 m. atliko du studentai. VU Chemijos ir geomokslų fakulteto 3 k. studentė D. Stankūnaitė atliko savanorišką praktiką Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriuje (vadovavo B. Giedraitienė). Komunikacijos skyriuje praktiką atliko VU Komunikacijos fakulteto studentas V. Goštautas (vadovavo I. Berulienė).

Nemažai nuveikta keliant darbuotojų kvalifikaciją. Studijas aukštosiose mokyklose tęsė šeši LMAVB darbuotojai. Magistro darbą apgynė J. Šliaužytė, bakalauro – A. Kulieša; jis vėliau magistro studijoms įstojo į M. Romerio universitetą. Doktorantūros studijas VU Chemijos fakultete tęsė restauratorė A. Čiuladienė; šiuo metu ji yra kūrybinėse atostogose disertacijai parengti.

Nepaisydama pandemijos, LMAVB sėkmingai vykdė projektinę veiklą. Prie pabaigos artėja dabartinis projekto „Duomenų bazės „Lituanistika“ plėtra“ etapas, jame 2020 m. darbavosi šeši LMAVB darbuotojai (įrašų DB kūrimas, ekspertavimas). Pagal VEPIS (Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtros) projektą dirba 20 LMAVB darbuotojų (dokumentų paruošimas skaitmeninimui, skaitmeninimas, aprašų ir kontekstinių tekstų rengimas, mokslininkų biogramų ir leidinių anotacijų kūrimas). LKT finansuotą projektą „Andriaus Sniadeckio portretų katalogas“ (vadovė dr. B. Railienė) vykdė dr. N. Markauskaitė, dr. A. Judžentis, dr. G. Miknienė ir A. Stasiukaitytė. Jį vainikavo dailus leidinys. Dar vieną LKT finansuotą projektą „Virtualus Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos kultūros vertybių portalas: skaitmeninių istorijų pasakojimai“ (vadovė R. Grabauskienė) taip pat vykdė keli LMAVB darbuotojai, o inžinerinius darbus atliko konkursą laimėjusi IT bendrovė. Portalas bus pristatytas 2021 m. I ketvirtį.

Ataskaitiniais metais LMT pateiktos dar trys paraiškos dėl trijų LMAVB parengtų mokslo ir bibliografijos darbų leidybos; visos paraiškos sėkmingai įveikė administracinę patikrą.

2020 m. parodinė veikla sumenko, bet ne nutrūko: buvo parengtos 38 parodos; nors dėl karantino ne visos sulaukė lankytojų vietoje, vis dėlto vertingiausias jų persikėlė į virtualią

Vakaras, skirtas poetui akademikui Just. Marcinkevičiui. Iš kairės: dr. Sigitas Narbutas, LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius, visuomenės veikėja, sąjūdiė Angonita Rupšytė, rašytojas Valentinas Sventickas, poeto dukra Jurga Marcinkevičiūtė ir Prienų Justino Marcinkevičiaus viešosios bibliotekos direktorė Daiva Čepeliauskienė.

Vakaras, skirtas poetui akademikui Just. Marcinkevičiui, LMA Vrublevskių bibliotekos salėje. Valentinos Marmienės nuotraukos.

erdvę ir ten jau yra prieinamos. Karantino sąlygomis nenutrūko ir kitų svarbių padalinių – Skaitmeninimo ir Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyrių – veikla. Pastarasis 2020 m. restauravo 27 210 sąlyginių lapų, arba 138 vnt. dokumentų. Skaitmeninimo skyrius sukūrė 81 473 vaizdų iš bibliotekoje saugomų dokumentų: 7055 – LMAVB vartotojams, 74 061 – el. archyvu, 357 – virtualioms parodoms ir parodų stendams.

2020 m. buvo įvykdyta rekonstrukcijos darbai už 2 353 tūkst. eurų: įrengtos betoninės grindys rūsyje ir visuose į aukštuose; atlikti saugyklų sienų bei lubų apdailos darbai; įrengtas ir paleistas šilumos punktas; atlikti šildymo, vėsinimo, šaltnešio ir centrinės dulkių siurbimo sistemų vamzdinių įrengimo darbai; įrengta vidaus kanalizacija, naftos gaudyklė ir vandens įvadas; įrengtas stacionarios gaisro gesinimo sistemos vamzdynas; tęsiant elektrotechnikos įrengimo darbus visuose aukštuose išvedžioti kabeliai, įrengtos įvadinės spintos ir įvadiniai kabeliai; visuose aukštuose išvedžioti gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemos kabeliai; įrengta praėjimo kontrolės sistema; nupirkti

ir pradėti montuoti stacionarus bei moduliniai knygų stelažai. Metų pradžioje biudžete rekonstrukcijai buvo numatyta 1 153 000 eurų. Vėliau LMAVB gavo papildomai 1 200 000 eurų. Visos lėšos buvo sėkmingai panaudotos. Nemažai laiko užėmė saugykloms skirtų erdvių ir lentynų projektavimas. Bendromis darbuotojų, architektų ir gamintojų pastangomis su šiuo darbu per tris mėnesius buvo sėkmingai susidorota. Vyriausybei panaikinus užsakovo funkcijas vykdžiusią VĮ „Lietuvos paminklai“, nuo 2020 m. liepos mėn. iš jos LMAVB perėmė ir vykdė užsakovo ir statybų techninės priežiūros funkcijas. Metų pabaigoje Ūkio skyrius užsakė du knygomatus; jie bus pastatyti prie pagrindinio įėjimo jau 2021 m. pradžioje. Tai palengvins vartotojų aptarnavimą ir karantino metu, ir vėliau.

2020-ieji Bibliotekos bendruomenę paskatino ieškoti naujų darbo formų, priimti nekasdieniškus sprendimus ir perimti bei išmokti atminties institucijai nebūdingų veiklų. Visi iššūkiai buvo deramai įveikti. Tai suteikia optimizmo žvelgiant į 2021-uosius.

Finansai

LMA biudžetinių lėšų panaudojimas programai „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ vykdyti 2020 m.

	Tūkst. eurų
2020 M. SKIRTI VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI	965,0
I. Iš jų apmokėtos paprastosios išlaidos:	957,1
darbo užmokestis ir socialinis draudimas	687,7
darbo užmokestis	676,5
socialinio draudimo įmokos	11,2
prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos:	89,1
ryšių paslaugos	0,8
transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos	2,5
komandiruočių išlaidos	0,5
materialiojo turto paprastojo remonto išlaidos	2,5
kvalifikacijos kėlimo išlaidos	0,1
komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	24,5
informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	10,5
reprezentacinės išlaidos	4,7
kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	43,0
kitos išmokos:	180,3
darbdavių socialinė parama	11,9
stipendijos	43,0
LMA narių emeritų ir neturinčių darbo santykių tikrųjų narių, kuriems daugiau nei 65 metai, išmokos	125,4
II. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo išlaidos	7,9

2020 m. LMA pajamų įmokų lėšos	5,6

Kitų institucijos lėšų panaudojimas

- LR ŠMSM skirtos lėšos pavedimams vykdyti:
 - LMP komisijos, kurių techniškai aptarnauja LMA, veiklos išlaidoms apmokėti panaudota 22,7 tūkst. eurų;
 - CERN projekto veiklai vykdyti Akademija skyrė 6 tūkst. eurų, pervesta partneriams – 180,0 tūkst. eurų.
- Mokslinėms konferencijoms, skirtoms jaunųjų mokslininkų skatinimui, organizuoti, leidybai ir mokslų skyrių veiklai palaikyti panaudota iš verslo įmonių gauta 6,1 tūkst. eurų parama.
- 10,3 tūkst. eurų finansavimą mokslinėms konferencijoms, skirtoms jaunųjų mokslininkų skatinimui, organizuoti suteikė LMT, 2,0 tūkst. eurų finansavimą – MITA.
- Pasaulio mokslininkų federacijos skirtos lėšos – 11,9 tūkst. eurų – panaudotos Pasaulio mokslininkų federacijos skiriamoms stipendijoms jauniems mokslininkams mokėti.
- ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamiems trims projektams vykdyti 2020 m. išleista 742,8 tūkst. eurų.

Priedai

LMA narių apdovanojimai ir pripažinimas

Lietuvos Respublikos Prezidentas akad. V. Žulkui įteikė Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžių, akad. R. Janonienėi – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžių.

Akad. J. Banys apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi; akad. V. A. Bumelis – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi. Ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi apdovanotas akad. H. Žilinskas. Akad. G. Žinteliui skirtas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžius.

Akad. A. Kusta apdovanotas LR Prezidento Gitano Nausėdos padėka ir Kauno r. savivaldybės garbės ženklu. LR Prezidento padėka taip pat apdovanoti akademikai S. Karazija, A. Sederevičius, P. Viškelis, V. Ruzgas.

Akad. R. Petrauskui skirta 2019 metų Lietuvos mokslo premija.

Akad. V. Martinkui už romaną „Tavo bažnyčios rūšys“ (2018) skirta Anykščių r. savivaldybės įsteigta Antano Baranausko literatūrinė premija. Praėjusiais metais akad. A. Buračiui suteiktas Mykolo Romerio universiteto garbės profesoriaus vardas.

Akad. R. Grigui Lietuvos sociologų draugija įteikė padėkos raštą už gyvenimo nuopelnus sociologijos mokslui Lietuvoje.

Akad. A. Dubiečiui įteikta 2019 m. Lietuvos mokslo premija; akad. A. Kareivai – VU rektoriaus mokslo premija; akad. R. Leipui – VU rektoriaus apdovanojimas už darbus, atliktus suvaldant COVID-19; akad. L. Valkūnui skirtas

žurnalo „Chemical Physics“ / „Cheminė fizika“ specialus numeris.

Akad. R. Jankauskui įteikta Šv. Kristoforo statulėlė už 1863–1864 m. sukilimo vadų palaiką identifikavimą. Akademikui A. Grigelis, V. Juodkazis, G. Motuza Matuzevičius apdovanoti profesinio pasišymėjimo garbės ženklu „Auksinis geologo plaktukas“. Akad. A. Laucevičius išrinktas 2020 metų kardiologu. Akad. S. Klimašauskas apdovanotas VU rektoriaus atminimo prizų už geriausias publikacijas fizinių, biomedicinos ir technologijos mokslų srityje. Akad. V. Šikšniui suteiktas Ankaros universiteto garbės daktaro vardas; Vilniaus miesto savivaldybė įsteigė V. Šikšnio stipendiją gyvybės mokslų studentams. Akad. R. Dubakienė Lietuvių kalbos instituto konkurse „Mano žodynas“ laimėjo premiją už aktualiausią „Alergenų terminų žodyną“.

Akad. V. Stany su bendraautoriais pelnė 2019 metų Lietuvos mokslo premiją, jam Lietuvos agronomų sąjunga suteikė Lietuvai nusipelnusio agronomo vardą; akad. A. Pliūra išrinktas Latvijos žemės ūkio ir miškų mokslų akademijos užsienio nariu.

Akad. S. Tamulevičiui su bendraautoriais skirta 2019 metų Lietuvos mokslo premija, akad. V. Ostaševičiui – Kauno miesto mokslininko premija ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nominacija už penkiakalbį mechanikos terminų žodyną; akad. A. Fedaravičiui skirta Lietuvos kariuomenės vado padėka įvertinant indėlį tarptautinių antžeminių oro gynybos pratybose „Tobruų Legacy 2020“ („Tobruko palikimas 2020“). Akad. E. K. Zavadskas pripažintas

Atminimo medalis „Lietuvos mokslų akademija“.

UAB Lietuvos monetų kalykla 2018. Sidabras Ag 925, svoris 23,3 g, skersmuo 37 mm.

pasaulyje labiausiai cituojamu lietuviu mokslininku (po LMA užsienio nario Algirdo Avižienio).

LMA atminimo medaliu 2020 m. apdovano-
ti akademikai L. Sauka, R. Grigas, G. Uždavins,
V. J. Sirvydis, K. Ragulskis, A. L. Telksnys, L. Kai-
riūkštis, E. Jovaiša, F. Ivanauskas, V. Ostaševičius,
J. Vilemas, S. Karazija, A. Kusta, B. Juodka,
V. Razumas, V. A. Tamošiūnas. Akademikai
A. Sederevičius ir P. Viškelis apdovanoti LMA
prezidiumo padėkomis.

2 priedas

LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida

I lentelė

**LMA NARIŲ TIRIAMŲJŲ IR MOKSLO POPULIARINIMO DARBŲ SKAIČIUS 2020 M.,
NARIŲ PRIPAŽINIMAS**

	HSMS	MFChMS	BMGMS	ŽŪMMS	TMS	Iš viso
Narių skaičius (be užsienio narių)	27	37	39	24	31	158
Paskelbta leidinių (monografijų, vadovėlių, knygų)	20	2	9	3	1	35
Gauta patentų, sukurta veislių				4 veislės, 1 pa- tentas		4 veislės, 1 pa- tentas
Paskelbta mokslo straipsnių	47	300	232	76	172	827
Iš jų užsienio leidiniuose	28	294	148	60	148	678
Paskelbta mokslą populiari- nančių straipsnių	77	22	46	64	37	246
Kalbėta renginiuose visuomenei, radijo ir TV laidose	182	44	53	25	114	374
Vykdyta konkursi- nių mokslo projektų	37	49	49	78	110	323
Iš jų tarptautinių	10	16	35	23	53	137
Atlikta ekspertizių	140	77	140	265	166	788
Pažymėti užsienio ir Lietu- vos valstybiniais apdovanojimais	2	1	1	13	1	18
Gavo Lietuvos ir tarptautines mokslo premijas	1	5	–	1	2	9

II lentelė

INFORMACIJA APIE LMA LEIDŽIAMUS PERIODINIUS MOKSLO ŽURNALUS

LMA žurnalo pavadinimas	Mokslų sritis	Kuriantis mokslų skyrius	Redakcinės kolegijos pirmininkas	Išleista spaudos lankų	Paskelbta straipsnių
Lituanistica	Humanitariniai mokslai	HSMS	Eugenijus Jovaiša	44,5	21
Menotyra			Gabija Surdokaitė-Vitienė	39,75	20
Filosofija. Sociologija			Arvydas Virgilijus Matulionis	49,5	40
Lithuanian Journal of Physics	Fiziniai mokslai	MFChMS	Evaldas Tornau	34,0	23
Chemija			Albertas Malinauskas	37,25	33
Acta medica Lituanica	Biomedicinos mokslai	BMGMS	Rimantas Jankauskas	16,25	14
Biologija			Algimantas Paulauskas	33,5	21
Žemės ūkio mokslai	Žemės ūkio mokslai	ŽŪMMS	Kęstutis Romaneckas	29,25	18
Energetika	Technologiniai mokslai	TMS	Eugenijus Ušpurastis	9,25	8

Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas 2020-12-31

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS

TIKRIEJI NARIAI

Egidijus Aleksandravičius • Antanas Andrijauskas • Juozas Augutis • Vilijandas Bagdonavičius • Jūras Banys • Rimantas Barauskas • Audrius Beinorius • Vidmantas Bižokas • Grasisilda Blažienė • Vilmantė Borutaitė • Vincas Būda • Vladas Algirdas Bumelis • Eugenijus Butkus • Raimondas Čiegis • Zenonas Dabkevičius • Darius Danusevičius • Rūta Dubakienė • Audrius Dubietis • Pavelas Duchovskis • Gintautas Dzemmyda • Algimantas Fedaravičius • Arvidas Galdikas • Juozas Vidas Gražulevičius • Vidmantas Gulbinas • Rimantas Jankauskas • Rūta Janonienė • Eugenijus Jovaiša • Gediminas Juzeliūnas • Rimantas Kačianauskas • Žydrė Kadžiulienė • Artūras Kaklauskas • Gintaris Kaklauskas • Algirdas Kaliatka • Vytautas Kaminskas • Aivaras Kareiva • Domas Kaunas • Kęstutis Kilkus • Saulius Klimašauskas • Jūratė Kriaučiūnienė • Arūnas Krotkus • Vaidutis Kučinskas • Zita Aušrelė Kučinskienė • Genadijus Kulvietis¹ • Limas Kupčinskas • Aleksandras Laucevičius • Valdas Stanislovas Laurinavičius • Antanas Laurinčikas • Romas Lazutka • Remigijus Leipus • Ričardas Makuška • Albertas Malinauskas • Eugenijus Manstavičius • Audrius Sigitas Maruška • Arvydas Virgilijus Matulionis • Jonas Mažeika • Liudas Mažeika • Valentinas Mikelėnas • Robert Mokrik • Gediminas Motuza Matuzevičius • Jonas Remigijus Naujalis • Vytautas Nekrošius • Gediminas Niaura • Eugenijus Norkus • Zenonas Norkus • Sergej Olenin

¹ mirė 2020-12-14

• Vytautas Ostaševičius • Rolandas Palekas • Rimvydas Petrauskas • Konstantinas Pileckas • Alfisas Pliūra • Povilas Poškas • Arvydas Povilaitis • Minvydas Kazys Ragulskis • Rimantas Ramanauskas • Arūnas Ramanavičius • Daiva Rastenytė • Valdemaras Razumas • Vytautas Ruzgas • Kęstutis Sasnauskas • Antanas Sederevičius • Jūratė Sprindytė • Vidmantas Stanys • Gediminas Staugaitis • Kęstutis Strupas • Bonifacas Stundžia • Egidijus Šarauskis • Raimundas Šiaučiušas • Virginijus Šikšnyš • Gintautas Tamulaitis • Sigitas Tamulevičius • Gediminas Valkiūnas • Leonas Valkūnas • Gintaras Valušis • Česlovas Venclovas • Pranas Viškelis • Mečislovas Žalakevičius • Remigijus Žaliūnas • Antanas Žilinskas • Henrikas Žilinskas • Artūras Žukauskas

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS

NARIAI EMERITAI

Ramutis Bansevičius • Vytautas Basys • Jurgis Brėdikis • Antanas Buračas • Viktorija Daujotytė-Pakerienė • Mykolas Daunys • Vincentas Dienys • Danielius Eidukas • Algirdas Gaižutis • Jonas Grigas • Romualdas Grigas • Algimantas Grigelis • Edvardas Gudavičius² • Feliksas Ivanauskas • Eugenijus Arvydas Janulaitis • Česlovas Jukna • Benediktas Juodka • Vytautas Juodkazis³ • Gytis Juška • Leonardas Kairiūkštis • Sofija Kanopkaitė • Romualdas Karazija • Stasys Karazija • Rymantas Jonas Kažys • Zigmuntas Kiaupa • Juozas Kulys • Giedrius Antanas Kuprevičius

² mirė 2020-01-27

³ mirė 2021-03-01

• Albinas Kusta • Pranas Kūris • Mykolas La-
sinskas⁴ • Vytautas Martinkus • Jonas Mockus
• Algirdas Juozas Motuzas • Evaldas Nekrašas
• Vygantas Paulauskas • Algis Petras Piskarskas
• Antanas Praškevičius • Kazimieras Ragulskis
• Algirdas Jonas Raila • Vytautas Petras Rančelis⁵
• Pranas Sadauskas • Mifodijus Sapagovas
• Leonardas Sauka • Vytautas Jonas Sirvydis
• Vytautas Konstantinas Sirvydis • Algirdas
Skirkevičius • Algirdas Sliesaravičius • Algirdas
Petras Stabinis • Jurgis Kazimieras Staniškis
• Vytautas Pranciškus Straižys • Donatas Surgailis
• Vytas Antanas Tamošiūnas • Adolfas Laimutis
Telksnys • Giedrius Uždavins • Juozas Vidmantis
Vaitkus • Algirdas Vaclovas Valiulis • Veronika
Vasiliauskienė • Jurgis Vilemas • Edmundas
Kazimieras Zavadskas • Gintautas Žintelis • Vla-
das Žulkus

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS UŽSIENIO NARIAI

Hojatas Adeli (Hojjat Adeli) • Aleksandras
Alimovas (Aleksandr Alimov) • Makoto Asašima
(Makoto Asashima) • Algirdas Avižienis • Petras
Avižonis • Aleksejus Bogdanovas (Aleksej
Bogdanov) • Deividas Bridžesas (David Bridges)
• Endriu Bušas (Andrew Bush) • Czinde Cao
(Jinde Cao) • Pietras Umbertas Dinis (Pietro Um-
berto Dini) • Vinfrydas Drochneris (Winfried
Drochner) • Robertas Nilas Džounsas (Robert
Neil Jones) • Svenas Ekdalis (Sven Ekdahl)
• Hansas Jurgenas Foitas (Hans Jürgen Voigt)
• Hansas Forsbergas (Hans Forsberg) • Šarlotė
Friožė Fišer (Charlotte Froese Fischer) • Maiklas
Fulenas (Michael Fullen) • Rivneras Ganijevas
(Rivner Ganiev) • Frydrichas Gécė (Friedrich
Götze) • Jurijus Gleba (Jurij Gleba) • Janas
Harfas (Jan Harff) • Stivenas Helfordas (Stephen

E. Halford) • Rynkas van Hrondelė (Rienk van
Grondelle) • Sergejus Inge-Večtomovas (Sergej
Inge-Večtomov) • Haincas Jerochas (Heinz Je-
roch) • Janas Jurkevičius (Jan Jurkiewicz)
• Tomas Justelis (Thomas Jüstel) • Romualdas
Kašuba⁶ • Zdislavas Kaveckis (Zdisław Kawecki)
• Vytautas (Victor) Klemas • Emilis Knystautas
• Ivanas Karlas Erikas Magnusonas (Ivan Karl-
Eric Magnusson) • Pėteris Malfertaineris (Peter
Malfertheiner) • Algis Mickūnas • Gvidas Mike-
linis (Guido Michelini)⁷ • Zenonas Mruzas (Zenon
Mróz) • Žeraras Muru (Gérard Albert Mou-
rou) • Stenas Nilsonas (Sten Nilsson) • Panas
M. Pardalas (Panos M. Pardalos) • Filipas Patsalis
(Philippos C. Patsalis) • Dmitrijus Pavlovas (Dmi-
trij Pavlov) • Hansas Hartmutas Pėteris (Hans
Hartmut Peter) • Andrė Priumo (André Preu-
mont) • Kaliampudis Radhakrišna Rao (Ca-
lyampudi Radhakrishna Rao) • Reinas Raudas
(Rein Raud) • Baiba Rivža • Migelis Sanchuanas
(Miguel A. F. Sanjuan) • Eva Marija Severinon
(Eva Maria Severinon) • Karlas Skirnissonas
(Karl Skirnisson) • Kenvėjus Montgomeris Smi-
tas (Kenway Montgomery Smith) • Viktoras
Algirdas Sniečkus⁸ • Janas Erikas Solheimas (Jan
Erik Solheim) • Tarmas Somerė (Tarmo Soomere)
• Ojaras Sparytis (Ojars Spārītis) • Voldemaras
Strykis (Voldemārs Strīķis) • Rolandas Sune
Svanbergas (Roland Sune Svanberg) • Rober-
tas Džeimsas Šileris (Robert James Shiller)
• Viljamas Rygelis Šmolstygas (William Riegel
Schmalstieg)⁹ • Michailas Šuras (Michael Shur)
• Rimas Vaičaitis • Rimvydas Vasaitis • Dyteris
Verneris (Dieter Werner) • Richardas Vilemsas
(Richard Villems) • Romualdas Viskanta • Anto-
ninas Zikikis (Antonino Zichichi)

⁶ mirė 2019-10-10

⁷ mirė 2020-11-25

⁸ mirė 2020-12-18

⁹ mirė 2021-01-22

⁴ mirė 2020-05-25

⁵ mirė 2021-01-13

4 priedas

LMA ir su partneriais organizuoti 2020 metų renginiai

SAUSIS

- 9 d. Monografijos „Klaipėdos kraštas 1945–1960 m.: naujos visuomenės kūrimasis ir jo atspindžiai šeimų istorijose“ sutiktuvės
- 14 d. Mokslo žinių diena: M. Romerio universiteto doc. Gintaro Kavaliausko paskaita „Lietuvos dvasios pergalė“, skirta sausio 13-ajai (Vilniaus Gabijos gimnazija)
- 16 d. Paskaita „Apie primirštus Lietuvos kultūros paveldo objektus – bokštų varpus ir laikrodžius“
- 17 d. Latvijos ir Lietuvos mokslininkus sieja glaudus bendradarbiavimas
- 20 d. Painios varpų ir laikrodžių istorijos profesorius Liberto Klimkos knygoje „Užkopus į varpų bokštą“
- 21 d. Ataskaitinis Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas
- 21 d. Iš ciklo „Žymių žmonių portretai“: kompozitorius Algimantas Vincentas Raudonikis
- 21 d. Ataskaitinis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių susirinkimas
- 22 d. Mokslo žinių diena: ekskursija Vilniaus miesto gimnazijų moksleiviams į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą
- 23 d. Ataskaitinis Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių susirinkimas
- 27 d. Mokslo žinių diena: Vilniaus licėjaus moksleivių, norinčių studijuoti mediciną, ekskursija į VU ligoninės Santaros klinikų širdies ir krūtinės chirurgijos centrą, kardiochirurgo dr. Viliaus Janušausko paskaita ir ekskursija į operacines

- 28 d. Ataskaitinis Technikos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas
- 29 d. Mokslinė konferencija „Technika, technologijos, ontologija: filosofiniai, sociologiniai ir komunikaciniai aspektai“
- 30 d. Konferencija-diskusija „Biologijos ir medicinos mokslų Lietuvoje perspektyvos“

VASARIS

- 3 d. Mokslo žinių diena: VU doc. Gražinos Gintilienės paskaita „Kaip teisingai apsispręsti renkantis profesiją“ Vilniaus „Minties“ gimnazijos moksleiviams
- 5 d. Mokslo žinių diena: VU dėst. Valerijaus Dobrovolsko paskaita „Psichoaktyvios medžiagos – naujos vartojimo paplitimo tendencijos ir žala“ Nemenčinės Gedimino gimnazijoje
- 6 d. Ataskaitinis Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas
- 7 d. Zigmo Zinkevičiaus auditorijos atidarymas
- 11 d. Katalogo „XVII amžiaus knygos Kauno bibliotekose“ sutiktuvės
- 14 d. Renginyje „Koks gražus Tavo veidas, Gimtine“
- 17 d. Mokslo žinių diena: VU doc. Vytauto Ratkevičiaus paskaita „Vasario 16-osios atgarsiai“ Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje
- 18 d. Konferencija-diskusija „Socialinių mokslų iššūkiai ir perspektyvos“

- 18 d. Diskusija „Sostinės rotušės – svarbiausiojo valstybės laikrodžio atstatymo prielaidos“ pasitinkant mokslo istoriko, etnologo prof. Liberto Klimkos knygą „Vilniaus rotušė ir jos laikrodis“
- 19 d. Mokymai LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso dalyviams (II)
- 21 d. Mokymai LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso dalyviams (II)
- 25 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas
- 27 d. Susitikimas su „L'Oréal Baltic“ „Moterims moksle“ laureatėmis
- 28 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimai už lietuvių kalbos puoselėjimą

KOVAS

- 3 d. 2019 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iššilmės
- 4 d. LMA Jaunoji akademija visuomenei: Vilniaus moksleivių ekskursija į Fizinių technologijų centrą. Dr. Mindaugo Gedvilo paskaita „Lazerinės technologijos“
- 4 d. Mokslo žinių diena: paskaitų ciklas „Donorystė Lietuvoje“ Vilniaus licėjaus moksleiviams, vedėjas kardiologas doc. Rokas Rajeckas
- 5 d. Mokslo žinių diena: paskaitų ciklas „Donorystė Lietuvoje“ Vilniaus licėjaus moksleiviams, vedėjas kardiologas doc. Rokas Rajeckas
- 10 d. Justino Marcinkevičiaus (1930–2011) 90-mečio vakaras
- 10 d. Mokslo žinių diena – renginys, skirtas Kovo 11-ajai: Rytų Europos studijų centro doc. Vytauto Baužos paskaita „Nepriklausomybės stiprinimo keliu“
- 24 d. Eugenijos Šimkūnaitės 100-mečiui. Įvairių sričių mokslininkų publikacijos apie E. Šimkūnaitę

BALANDIS

- 7 d. A. Daučiūnienės interviu su Valentinu Sventicku apie jo knygą „Ką žino upė“, skirtą Just. Marcinkevičiaus 90-mečiui
- 10 d. J. E. Arkivyskupo Metropolito Gintaro Grušo Velykinis sveikinimas mokslo bendruomenei
- 23 d. Diskusija „Matematiniai pandemijos modeliavimo iššūkiai ir rezultatai“
- 24 d. DNR diena Lietuvoje

GEGUŽĖ

- 5 d. Danielio M. Deiviso (Daniel M. Davis) knygos „Nuostabusis vaistas: įgimti kūno apsaugos mechanizmai“ sutiktuvės
- 13 d. Akad. A. V. Valiulio paskaita „Ypatingų savybių ir išmaniosios medžiagos“

BIRŽELIS

- 3 d. Akad. V. S. Laurinavičiaus paskaita „Fermentų panaudojimas medicinoje ir pramonėje“
- 11 d. LMA Jaunosios akademijos išvažiuojamasis posėdis
- 12 d. Mokymai LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso dalyviams
- 22 d. LMA narių išvažiuojamasis posėdis į Pakruojį „Teodoro Grotuso atminimo įamžinimas“
- 27 d. Nuotolinė tarptautinė mokslinė konferencija „Darni bioekonomikos plėtra 2020: nuo globalaus mąstymo link lokalaus veikimo“

LIEPA

- 28 d. Tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ 2020 paukštė nusileido po Lietuvos mokslų akademijos skliautu

RUGSĖJIS

- 10 d. Mokymai LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso dalyviams
- 10 d. Europos dienų atidarymo šventė „Kultūros paveldas ir edukacija“
- 15 d. Popietė, skirta Akademiko Vytauto Kontrimavičiaus (1930–2016) 90-mečiui
- 15 d. Pokalbis „Kalba kaip kalbėjimas“
- 16 d. 10-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“
- 22 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas
- 23 d. Atviras seminaras-diskusija „Lietuvos disertacijos, leidyba, saugojimas, apskaita“
- 24 d. Koncertas, skirtas Justino Marcinkevičiaus 90-mečiui „Koks gražus Tavo veidas, gimtine“
- 29 d. Lietuvos mokslų akademijos Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus diena Ignalinos rajono savivaldybėje
- 29 d. Pažymint LMA ir Anykščių r. savivaldybės bendradarbiavimo dešimtmetį. Posėdis „Įvairių žemės ūkio verslo ir mokslo krypčių sąsajos: gyvulininkystės plėtra ir veterinarija“

SPALIS

- 6 d. Lietuvos mokslų akademijos diplomų ir asociacijos INFOBALT stipendijų įteikimas 10-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos laureatams
- 7 d. Susitikimas su Primadona Irena Milkevičiūte ir Aurelijos Arlauskienės knygos „Operos legenda Irena Milkevičiūtė“ sutiktuves
- 13 d. Akademikui, 2003–2009 metų Lietuvos mokslų akademijos prezidentui prof. Zenonui Rokui Rudzikui (1940–2011) – 80

- 14 d. Jūros mokslo diena, skirta Klaipėdos universiteto 30-mečiui
- 20 d. Knygos „Mano šeima europiečiai. Pastarieji 54 000 metų“ sutiktuves
- 22 d. Tarptautinis kongresas „Smegenys, širdis ir inkstai“
- 23 d. Tarptautinė konferencija „Geografijos mokslas: tyrimai gamtos ir visuomenės gerovei“
- 26 d. Mokslo naujienos Lietuvos mokytojams

LAPKRITIS

- 3 d. Nuotolinis Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas
- 5 d. Mažosios Lietuvos tyrėjo dr. Algirdo Matulevičiaus pranešimas, skirtas Reformacijos dienai ir Martynui Mažvydui pagerbti
- 12 d. 9-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“
- 19 d. Nuotoliniai rinkimai į biomedicinos mokslų srities Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos narius
- 20 d. Nuotoliniai rinkimai į žemės ūkio mokslų srities LMA Jaunosios akademijos narius
- 23 d. Nuotoliniai rinkimai į fizinių mokslų srities Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos narius
- 24 d. Nuotoliniai rinkimai į humanitarinių ir socialinių mokslų sričių Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos narius
- 26 d. Nuotolinė paskaita „Pasaulis iki gyvybės atsiradimo Žemėje“
- 27 d. Nuotolinė XII Lietuvos sociologų draugijos konferencija „Sociologija ir gerovės valstybė šiuolaikinėje Lietuvoje“

GRUODIS

- 1 d. Nuotolinė paskaita „Visatos istorija“
- 4 d. Nuotolinis renginys „Gyvas ir sveikas dirvožemis“, skirtas Pasaulinei dirvožemio dienai
- 4 d. Jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“
- 8 d. Nuotolinė paskaita „Džeimso Webbo kosminis teleskopas“
- 15 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas

Kai kurie sutrumpinimai

ALLEA	– Visos Europos mokslų akademijų federacija (All European Academies)	IT	– informacinės technologijos
AM	– Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	ISC	– Tarptautinė mokslo taryba (International Council for Science)
BMGMS	– Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius	JAV	– Jungtinės Amerikos Valstijos
CERN	– Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacija	JK	– Jungtinė Karalystė
COVID-19	– 2019 metais pradėjusio plisti vainikinio viruso sukeliama liga (Coronavirus-induced disease-2019)	KAM	– Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
EASAC	– Europos Sąjungos šalių, Norvegijos, Šveicarijos ir JK akademijų mokslo konsultacinė taryba (European Academies Science Advisory Council)	KM	– Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
EIM	– Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija	KTU	– Kauno technologijos universitetas
EK	– Europos Komisija	KU	– Klaipėdos universitetas
EP	– Europos Parlamentas	LAMMC	– Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras
ES	– Europos Sąjunga	LEI	– Lietuvos energetikos institutas
FEAM	– Europos medicinos mokslų akademijų federacija (Federation of European Academies of Medicine)	LEU	– Lietuvos edukologijos universitetas
FM	– Lietuvos Respublikos finansų ministerija	LII	– Lietuvos istorijos institutas
FTMC	– Fizinių ir technologijos mokslų centras	LKMA	– Lietuvių katalikų mokslo akademija
GMO	– genetiškai modifikuoti organizmai	LKT	– Lietuvos kultūros taryba
GTC	– Gamtos tyrimų centras	LMA	– Lietuvos mokslų akademija
HSMS	– Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius	LMAJA	– Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija
IAP	– Tarptautinė mokslų akademijų sąjunga (InterAcademy Partnership)	LMAVB	– Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka
		LMT	– Lietuvos mokslo taryba
		LMTA	– Lietuvos muzikos ir teatro akademija
		LR	– Lietuvos Respublika
		LRT	– Lietuvos Respublikos nacionalinis transliuotojas
		LSMU	– Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
		LVPA	– Lietuvos verslo paramos agentūra

MA	– mokslų akademija	UEAA	– Europos taikomųjų žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų sąjunga (The Union of European Academies for Sciences applied to Agriculture, Food and Nature)
MB	– mažoji bendrija		
MFChMS	– Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius		
MITA	– Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra	UNESCO	– Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija
MRU	– Mykolo Romerio universitetas	URM	– Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
MTEPI	– Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos	VDU	– Vytauto Didžiojo universitetas
SAM	– Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	VG TU	– Vilniaus Gedimino technikos universitetas (Vilnius Tech)
SAPEA	– penkių Europos MA tinklų – Academia Europaea (Europos akademija), ALLEA, EASAC, Euro-CASE (Europos technologijų, taikomųjų ir inžinerijos mokslų akademijų taryba) ir FEAM – konsorciumo kaip EK patarėjų veikla „Europos akademijų moksliniai patarimai politikai“ (Science Advice for Policy by European Academies)	VLKK	– Valstybinė lietuvių kalbos komisija
ŠMSM	– Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija	VITP	– VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas
ŠU	– Šiaulių universitetas	VRM	– Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
TMS	– Technikos mokslų skyrius	VŠĮ	– viešoji įstaiga
UAB	– uždaroji akcinė bendrovė	VA	– Veterinarijos akademija
		VU	– Vilniaus universitetas
		ŽŪA	– Žemės ūkio akademija
		ŽŪM	– Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
		ŽŪMMS	– Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Leidinio „Lietuvos mokslų akademijos
2020 metų veiklos ataskaita“ redakcinė taryba:
Jūras Banys (pirmininkas), Andrius Bernotas,
Zenonas Dabkevičius, Domas Kaunas, Vaidutis Kučinskas,
Rolandas Maskoliūnas, Vytautas Nekrošius,
Raimundas Šiaučiūnas, Leonas Valkūnas, Gintautas Žintelis

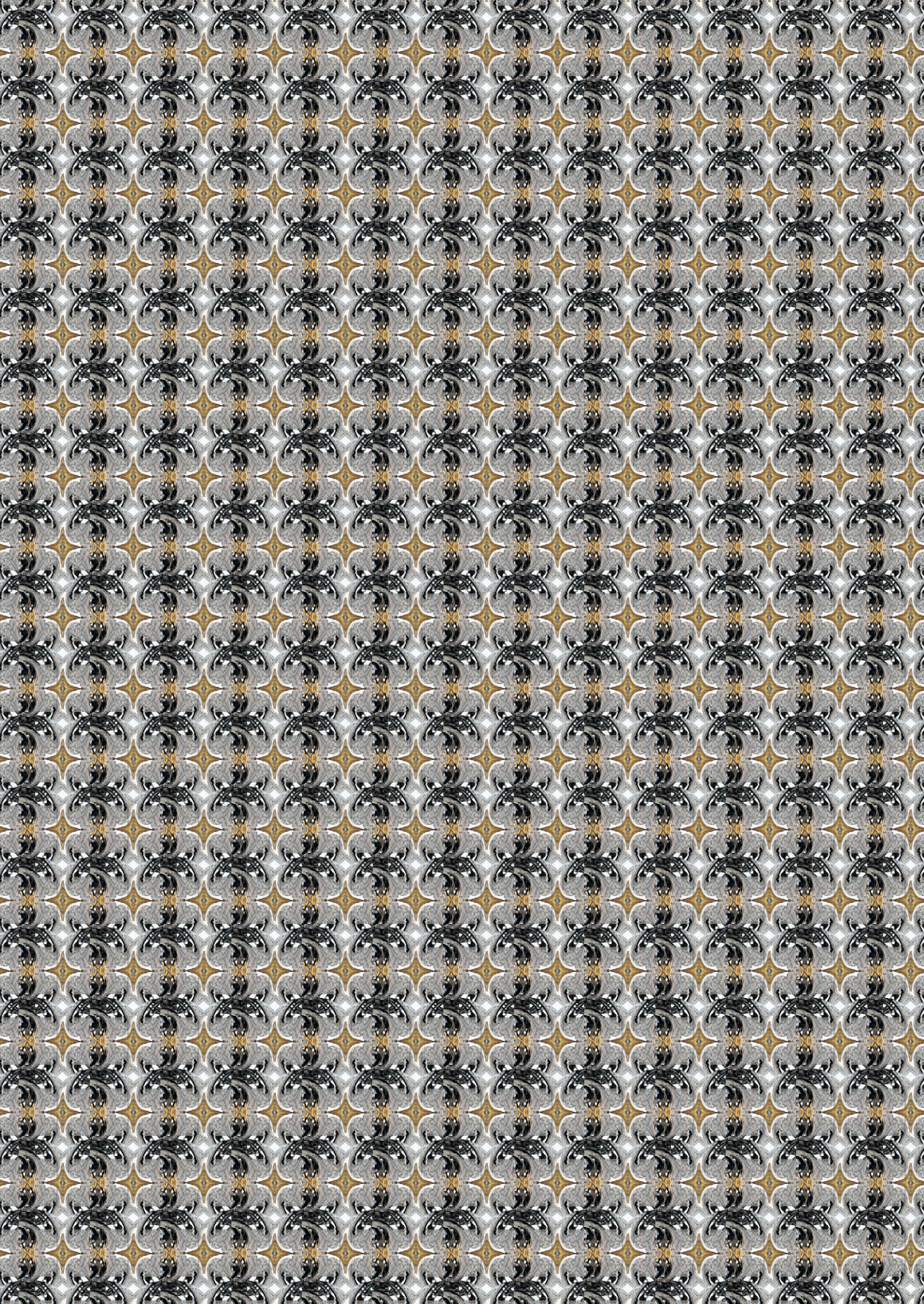
Medžiagą parengė LMA mokslų skyrių pirmininkai
Zenonas Dabkevičius, Domas Kaunas,
Vaidutis Kučinskas, Leonas Valkūnas, Gintautas Žintelis,
moksliniai sekretoriai Silva Aukštinaitytė,
Aurika Bagdonavičienė, Reda Daukšienė,
Bronius Jaskelevičius, Jadvyga Olechnovičienė,
vyr. finansininkė Rasa Aleknavičienė,
skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė,
Leidybos skyriaus vadovė Zina Turčinskienė,
vyr. referentė Lyda Milošienė,
Organizacinio skyriaus vyr. specialistės
Violeta Skirgailienė, Marija Nijolė Stačiokienė,
LMAJA pirmininkas Mindaugas Gedvilas,
LMAJA vicepirmininkė Diana Marčiulytė,
ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupės
darbuotojos Valerija Paškauskienė,
Daiva Vailionienė, Sigita Zakarevičienė,
LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius Sigitas Narbutas

Sudarytojai: Andrius Bernotas, Rolandas Maskoliūnas

Apsvarstyta Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo
2021 m. kovo 30 d. posėdyje, protokolas Nr. 9

Kalbos redaktorė Aurika Bagdonavičienė
Nuotraukos Virginijos Valuckienės
Apipavidalino Miglė Datkūnaitė

Spaustuvė UAB „Utenos Indra“
Tiražas 200 egz., nemokamai
ISSN 2029-9397
ISSN 2669-1604 (elektroninis)

ISSN 2029-9397

9 772029 1939005